

**IDENTIFICATIE EN ANALYSE VAN
RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID IN
HET KADER VAN HET PROJECT
“BELEID EN REGELGEVING
INFORMATIESYSTEEM NOORDZEE”
(BREIN)
HERZIENING 2011**

Netherlands Institute for the Law of the Sea (NILOS),
Universiteit Utrecht

Drs. P. Drankier
Dr. A.G. Oude Elferink

Rapport ten behoeve van Rijkswaterstaat Dienst Noordzee,
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Utrecht, 3 januari 2012
Definitief rapport

Inhoudsopgave

1.	Inhoud en doel van het rapport	1
1.1	Inleiding.....	1
1.2	Toelichting op de Basislijst Beleid en Regelgeving Informatiesysteem Noordzee	1
	Algemeen.....	1
	Toelichting op de Formulieren en Velden.....	2
2.	Juridische Grenzen en Zones op de Noordzee	8
3.	Basislijst BREIN	13
A.	Wet- en Regelgeving	15
	Scheepvaartverkeerswet	17
	Wet voorkoming verontreiniging door schepen.....	19
	Waterwet.....	21
	Wet bodembescherming	24
	Mijnbouwwet	26
	Mijnbouwbesluit	29
	Ontgrondingenwet	30
	Wet ruimtelijke ordening	32
	Wet milieubeheer.....	34
	Besluit milieueffectrapportage.....	36
	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.....	38
	Natuurbeschermingswet 1998	40
	Flora- en faunawet.....	43
	Visserijwet.....	46
	Monumentenwet 1988	48
	Wet installaties Noordzee	50
	Wrakkenwet.....	52
	Wet bestrijding ongevallen Noordzee	53
	Rijkswet instelling exclusieve economische zone	56
B.	Beleid.....	59
	Nationaal Waterplan	61
	Beleidsnota Noordzee	64
	Nota Ruimte.....	66
	IBN 2015.....	68
	Natuur voor mensen, mensen voor natuur.....	70
	Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011	72
	PKB Derde Nota Waddenzee	74
	Derde kustnota	77
	Beleidsbrief zeevaart 2008	79
	Capaciteitsnota 2006-2010	81
	Structuurschema buisleidingen.....	82
	Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening.....	83
	Structuurschema militaire terreinen	84
	Beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren.....	86
	PKB PMR (2006)	88
	Nota maritieme noodhulp.....	90
C.	Convenanten	93
	Convenant olie- en gasreserves en opslag van stoffen.....	95

Convenant Noordzeevisserij	97
D. Verdragen	99
Zeerechtverdrag	101
Biodiversiteitsverdrag	103
Verdrag van Ramsar	105
Verdrag van Bonn	107
ASCOBANS	109
Overeenkomst zeehonden Waddenzee	111
AEWA	113
Verdrag van Bern	115
Espoo-Verdrag	117
Interventieverdrag	119
Protocol bij het Verdrag van Londen	121
Bonn Overeenkomst	123
OSPAR-Verdrag	125
MARPOL 73/78	127
MARPOL 73/78 – Bijlage I	129
MARPOL 73/78 – Bijlage II	130
MARPOL 73/78 – Bijlage III	131
MARPOL 73/78 – Bijlage IV	132
MARPOL 73/78 – Bijlage V	133
MARPOL 73/78 – Bijlage VI	134
Ballastwaterverdrag	135
Wrakopruimingsverdrag	137
E. EU-Regelgeving	139
Kaderrichtlijn mariene strategie	141
Kaderrichtlijn water	144
Zwemwaterrichtlijn	146
Vogelrichtlijn	147
Habitatrichtlijn	149
M.e.r.-richtlijn	151
Basisverordening visserij	152
Richtlijn geologische opslag van kooldioxide	154

1. Inhoud en doel van het rapport

1.1 Inleiding

Dit rapport is het resultaat van onderzoek uitgevoerd door het Netherlands Institute for the Law of the Sea (NILOS) van de Universiteit Utrecht voor Rijkswaterstaat Dienst Noordzee van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Naast enkele inleidende hoofdstukken bevat het rapport de basislijst "BREIN" (Beleid en Regelgeving Informatiesysteem Noordzee). Deze basislijst bestaat uit een overzicht van nationale regelgeving en beleidsinstrumenten, twee convenanten, alsmede verdragen en EU-instrumenten die relevant zijn voor de planvorming en het beheer van (het Nederlandse deel van) de Noordzee. Het rapport vormt een actualisering van eerdere rapporten die door het NILOS zijn opgesteld. De gegevens in het rapport zijn geactualiseerd tot 1 november 2011.

1.2 Toelichting op de Basislijst Beleid en Regelgeving Informatiesysteem Noordzee

Algemeen

De basislijst BREIN geeft een overzicht van regelgeving en beleidsinstrumenten die van belang zijn voor de planvorming ten aanzien van gebruiksfuncties op de Noordzee. Hierbij gaat het om regelgeving en beleid op nationaal niveau, en regelgeving op internationaal en Europese Unie (EU) niveau. De basislijst BREIN dient om algemene informatie te verschaffen over de instrumenten die relevant zijn voor het Noordzeebeleid. Bijgevolg is de behandeling van de inhoud van deze regelgeving en beleid niet uitputtend. Voor de beantwoording van specifieke vragen zal het in de meeste gevallen dan ook nodig zijn de instrumenten zelf te raadplegen.

Men dient zich verder te realiseren dat de basislijst niet alle wet- en regelgeving en beleidsinstrumenten bevat die van belang zijn voor de Noordzee. In de basislijst ontbreekt bijvoorbeeld de wet- en regelgeving die betrekking heeft op de instelling en omvang van de maritieme zones van Nederland in de Noordzee (territoriale zee, aansluitende zone, visserijzone), met uitzondering van de Rijkswet instelling exclusieve economische zone. Het rapport bevat wel een apart hoofdstuk waarin een kort overzicht wordt gegeven van de juridische grenzen en zones op de Noordzee, met verwijzingen naar de relevante rechtsbronnen.

Daarnaast ontbreken in de basislijst een aantal andere instrumenten die in vergelijking met de opgenomen instrumenten een geringer direct inhoudelijk belang hebben voor het beheer van de Noordzee. Daarbij gaat het onder andere om de Uitvoeringswet Overeenkomst ter bescherming van onderzeese telegraafkabels; de Wet arbeid mijnbouw Noordzee; de Crisis- en herstelwet, de Derde energienota; het Derde structuurschema elektriciteitsvoorziening; het Nationaal milieubeleidsplan 3 en 4; en de Overeenkomst ter bescherming van onderzeese telegraafkabels.

Voor wat betreft de regelgeving met betrekking tot schepen en scheepvaart kan worden opgemerkt dat daarvan slechts een zeer beperkt deel is opgenomen in de basislijst. De selectie van de instrumenten is met name gebaseerd op hun relevantie voor de planvorming en het (ruimtelijk) beheer van (het Nederlandse deel van) de Noordzee en de voorkeur van de opdrachtgever. Van de nationale wetten zijn alleen de Scheepvaartverkeerswet, de Wet voorkoming verontreiniging door schepen, de Wrakkenwet en de Wet bestrijding ongevallen Noordzee opgenomen. Niet opgenomen zijn onder andere de Schepenwet, de Wet aansprakelijkheid olietankschepen, de Wet havenstaatcontrole en de Wet buitenlandse schepen. Van de verdragen zijn alleen het Interventieverdrag, MARPOL 73/78 met alle bijlagen en het Ballastwaterverdrag opgenomen. Niet opgenomen zijn onder andere het SOLAS-Verdrag, het Internationaal Verdrag inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij olieverontreiniging (OPRC-Verdrag) en het daarbij behorende Protocol voor andere schadelijke stoffen en het Internationaal Verdrag inzake de beperking van schadelijke aangroeiwerende verfsystemen op schepen. De Europese regelgeving aangaande schepen en scheepvaart is in het geheel niet opgenomen.

De meeste hierboven genoemde instrumenten die niet zijn opgenomen in de basislijst, zijn te vinden in elektronische databases zoals vermeld op pagina 3 en 4 onder het kopje 'Verwijzing'.

Tot slot wordt in de basislijst BREIN verwezen naar de nog op te stellen Natuurwet en Omgevingswet. Beide wetsvoorstellen, die een fundamentele herziening van het omgevingsrecht beogen, zullen naar verwachting in het voorjaar 2012 bij de Tweede Kamer worden ingediend. Aangezien op het moment van schrijven nog geen overeenstemming bestaat over welke wetten onderdeel gaan uitmaken van de Omgevingswet, is in de basislijst alleen een verwijzing opgenomen bij de Wro en Wabo.

Toelichting op de Formulieren en Velden

De basislijst Brein bestaat uit standaardformulieren. De verzamelde informatie ten aanzien van ieder instrument is weergegeven in een afzonderlijk formulier. De formulieren bestaan uit een aantal velden, waarin de kerngegevens van de instrumenten zijn ingevuld. Waar nodig wordt in de rechterkolom toelichting gegeven op de informatie die is opgenomen in het betreffende veld. De velden hebben onder andere betrekking op de korte en officiële titel, de datum van aanname en inwerkingtreding, het ministerie dat verantwoordelijk is voor de opstelling van de betreffende wet, en het toepassingsgebied. Vervolgens wordt in een korte tekst de essentie van het betreffende instrument weergegeven.

Naast deze algemene opmerkingen zijn de volgende opmerkingen per veld van belang voor een goed begrip van de basislijst BREIN.

ID

Dit veld bevat steeds een uniek nummer voor ieder instrument. De volgorde is gebaseerd op de ordening van formulieren in de oorspronkelijke basislijst BREIN.

Titel

Dit veld bevat de korte titel van de betrokken instrumenten. Deze korte titel wordt ook gebruikt indien kruisverwijzingen worden gemaakt tussen verschillende instrumenten.

Type

In dit veld wordt onderscheid gemaakt tussen:

- wet- en regelgeving;
- beleid;
- convenant;
- verdrag;
- EU-richtlijn;
- EU-verordening.

Dekking

In dit veld is een onderscheid gemaakt tussen:

- internationaal; en
- nationaal.

Onder de categorie 'internationaal' vallen verdragen en EU-richtlijnen en verordeningen. Daarbij wordt tussen haakjes aangegeven of het betreffende instrument een wereldwijde ('mondiaal') of regionale ('regionaal') dekking heeft. De categorie 'nationaal' betreft Nederlandse regelgeving en beleid.

Officiële naam

Dit veld geeft de officiële naam van het betrokken instrument. Gezien de lengte van de meeste van deze officiële namen wordt verder in de basislijst gewerkt met de naam van de instrumenten zoals deze is weergegeven in het veld 'Titel'. Bij verdragen is de officiële Engelse titel tussen haakjes vermeld, omdat deze in veel gevallen gebruikt wordt om te verwijzen naar dergelijke verdragen.

Verwijzing

Dit veld bevat een verwijzing naar een elektronische versie van de geanalyseerde instrumenten, voor zover een dergelijke versie beschikbaar is.

Bij alle wet- en regelgeving (m.u.v. wet- en regelgeving die nog niet definitief is vastgesteld) wordt verwezen naar de relevante sectie op de website van de Nederlandse overheid (<http://overheid.nl>). Dit betreft een dynamische verwijzing. Dit betekent dat de link steeds verwijst naar de tekst van het betreffende instrument dat van kracht is op de dag dat de website wordt geraadpleegd. Er dient in dit verband rekening mee te worden gehouden dat het huidige rapport is geactualiseerd tot 1 november 2011, en eventuele latere wijzigingen niet zijn weerspiegeld in de Basislijst.

Bij beleidsstukken en convenanten is een verwijzing opgenomen naar een elektronische versie, voor zover deze beschikbaar was.

Bij verdragen wordt verwezen naar een elektronische versie van de Engelse of de Nederlandse tekst voor zover beschikbaar. Indien de teksten van verdragen zijn opgenomen in de website van de Nederlandse overheid, dan is een link gelegd naar deze site. De verdragenbank van het ministerie van Buitenlandse Zaken (<http://www.minbuza.nl/producten-en-diensten/verdragen>) verschaft informatie over verdragsgegevens als inwerkingtreding, vindplaats en partijen met in veel gevallen een link naar de volledige verdragsteksten.

Bij regelgeving van de Europese Unie wordt verwezen naar EUR-Lex, de belangrijkste database voor het recht van de Europese Unie (<http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>).

Begin-/eindjaar

Dit veld geeft aan wanneer het betrokken instrument is aangenomen en/of in werking is getreden en/of voor welke periode het van kracht blijft. Bij wet- en regelgeving is de datum van aanneming en inwerkingtreding van de oorspronkelijke wet of regeling weergegeven, en niet die van latere wijzigingen. In de toelichting is de datum vermeld van de geldende tekst van de wetgeving die is gehanteerd bij het opstellen van dit rapport. In nationale beleidsstukken is in een aantal gevallen niet aangegeven wat de relevante data zijn. In dit geval is slechts een jaartal aangegeven. Bij verdragen is, naast de datum van aanneming, zowel de datum van inwerkingtreding van het verdrag als de datum van inwerkingtreding voor Nederland weergegeven, aangezien deze niet altijd hetzelfde zijn.

Verantwoordelijke minister

In dit veld wordt verwezen naar de minister(s) die verantwoordelijk is/zijn voor de opstelling van de betreffende wet of regelgeving; of de onderhandeling en implementatie van verdragen en Europese regelgeving. Bij de ministeries zijn de namen vermeld die vanaf medio oktober 2010 gelden. De voormalige ministeries van Economische Zaken (EZ) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) zijn opgegaan in het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) is een samenvoeging van de ministeries van Verkeer en Waterstaat (V&W) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). Het ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) is de nieuwe naam van het voormalige ministerie van Justitie. De overige ministeries waarnaar in dit rapport wordt verwezen zijn: het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ), het ministerie van Defensie, en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W).

Status

Dit veld geeft aan wat de status van de betrokken instrumenten is. Er is een onderscheid gemaakt tussen:

- vigerend;

- gedeeltelijk vigerend;
- nog niet in werking; en
- in ontwikkeling.

Indien een instrument slechts gedeeltelijk vigerend is, wordt in het formulier aangegeven welke delen al vigerend zijn. De categorie 'nog niet in werking' heeft betrekking op instrumenten waarvan een definitieve tekst is vastgesteld, maar die nog niet in werking zijn getreden. De categorie 'in ontwikkeling' heeft daarentegen betrekking op instrumenten waarvan de tekst nog niet definitief is vastgesteld. In de toelichting is nader aangegeven welke belangrijke wijzigingen er in voorbereiding zijn.

Toepassingsgebied

Voor een goed begrip van dit veld verdient het aanbeveling tevens hoofdstuk 2 over 'juridische grenzen en zones op de Noordzee' te raadplegen.

Er is een onderscheid gemaakt tussen:

- Territoriale zee (met de onderverdeling 1 kilometer grens; 1 mijlsgrens; 3 mijlsgrens; 12 mijlsgrens);
- Aansluitende zone;
- Continentaal plat;
- Visserijzone;
- EEZ; en
- specifieke gebieden (bijvoorbeeld Voordelta, Waddenzee).

Er is geen verwijzing opgenomen naar binnenwateren, aangezien alle wetgeving en beleidsstukken in het algemeen van toepassing zijn op het Nederlands grondgebied. Waar dit niet het geval is, is dit uit de context op te maken. Waar relevant zijn in plaats van een verwijzing naar een zone, specifieke coördinaten opgegeven. Waar in dit veld wordt verwezen naar visserijzone wordt daarmee de visserijzone bedoeld die is ingesteld krachtens de Machtigingswet instelling visserijzone, waarvan de binnengrens gevormd wordt door de basislijn vanwaar de territoriale zee wordt gemeten en de buitengrens samenvalt met de buitengrens van het continentaal plat en de EEZ.

Bij het vaststellen van het toepassingsgebied is uitgegaan van het feit dat de Nederlandse wetgever slechts toepassing van wetgeving voorbij de territoriale zee beoogt voor zover dit uitdrukkelijk is voorzien.

Kruisverwijzing

In dit veld wordt verwezen naar wet- en regelgeving, beleidsplannen, verdragen, richtlijnen en overige instrumenten die duidelijke raakvlakken hebben met het geanalyseerde instrument. Zo wordt bijvoorbeeld bij natuurbeschermingsverdragen verwezen naar Nederlandse wet- en regelgeving en Europese richtlijnen ten aanzien van de natuurbescherming. Verwijzing naar het Zeerechtverdrag is achterwege gelaten omdat dit een relevantie heeft voor alle formulieren. Indien naar een instrument wordt verwezen dat niet is opgenomen in de database is dat *cursief* weergegeven.

Uitvoerende wetgeving

In het veld 'uitvoerende wetgeving' wordt voor nationale regelgeving verwezen naar lagere regelgeving, waaronder de relevante Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en koninklijke/ministeriële besluiten die op basis van de betreffende wet zijn opgesteld. In andere gevallen is het veld kruisverwijzing gebruikt om te verwijzen naar andere relevante instrumenten.

In het geval van verdragen en EU-regelgeving wordt in dit veld verwezen naar Nederlandse wet- en regelgeving die (mede) dient ter implementatie van de betrokken instrumenten.

Trefwoorden

Er is gebruik gemaakt van de volgende trefwoorden:

- scheepvaart;
- visserij;
- offshore mijnbouw;
- kabels/pijpleidingen;
- oppervlaktedelfstoffen;
- installaties;
- recreatie en toerisme;
- militaire activiteiten;
- natuur en ecologie;
- milieu/verontreiniging;
- baggerstort;
- ruimtelijke ordening;
- windenergie;
- incidenten;
- luchtvaart;
- archeologie;
- wetenschappelijk onderzoek;
- kustverdediging; en
- landaanwinning

In het algemeen zijn bij elk instrument alleen de meest relevante trefwoorden vermeld, omdat anders te veel trefwoorden zouden worden opgenomen, en dit veld zijn betekenis zou verliezen. Hierbij wordt onder 'relevant' verstaan dat het betrokken instrument in ieder geval expliciete uitspraken doet ten aanzien van de materie die te vatten is onder het vermelde trefwoord. Wel dient gerealiseerd te worden dat de meeste gebruiksfuncties op de Noordzee met elkaar interfereren. Het niet opnemen van een trefwoord sluit dus niet uit dat een instrument een zekere relevantie heeft voor een materie die valt onder een dergelijk trefwoord.

Hoewel de meeste trefwoorden vrij eenduidig zijn, kan voor de volledigheid een aantal kanttekeningen worden geplaatst. Onder 'visserij' wordt verstaan de activiteit als zondanig en niet aan deze activiteit gerelateerde scheepvaart. Onder 'natuur en ecologie' wordt met name de bescherming van soorten en ecosyste-

men verstaan, terwijl het trefwoord 'milieu/verontreiniging' met name betrekking heeft op de inbreng van stoffen (en energie) in het zeemilieu.

Essentie

In de essentie wordt de inhoud van het geanalyseerde instrument op hoofdlijnen weergegeven. Met name voor complexe instrumenten betekent dit dat slechts een zeer algemeen beeld van de inhoud kan worden geschetst. Bij het opstellen van de essentie is waar mogelijk zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de tekst van het betrokken instrument.

2. Juridische Grenzen en Zones op de Noordzee

De Noordzee is juridisch verdeeld in verschillende maritieme zones of rechtsmachtgebieden. Deze juridische zonerings is gebaseerd op het internationale recht, zoals vervat in het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Zee-rechtverdrag).¹ Nederland is partij bij het Zeerechtverdrag en oefent net als de andere Noordzeekuststaten rechtsmacht uit over een deel van de Noordzee. Het Zeerechtverdrag maakt onderscheid tussen gebieden die vallen binnen de rechtsmacht van kuststaten (binnenwateren, territoriale zee, archipelwateren, aansluitende zone, exclusieve economische zone en continentaal plat) en gebieden die vallen buiten nationale rechtsmacht (de volle zee en de diepzeebodem voorbij de grenzen van nationale rechtsmacht). De Noordzee bestaat in zijn geheel uit gebieden die vallen binnen de rechtsmacht van de kuststaten en omvat derhalve geen gebieden (meer) die deel uitmaken van de volle zee of vallen onder het bijzondere regime voor de diepzeebodem voorbij nationale rechtsmacht.

Voor Nederland als kuststaat zijn de volgende maritieme zones momenteel van belang: de territoriale zee, de aansluitende zone en de exclusieve economische zone. Onder de exclusieve economische zone zijn tevens begrepen het Nederlandse deel van het continentaal plat onder de Noordzee (de zeebodem en ondergrond) en de Nederlandse visserijzone (alleen ingesteld voor visserijdoeleinden).

De *Nederlandse territoriale zee* strekt zich uit tot 12 zeemijl² gemeten vanaf de laagwaterlijn, zoals vastgesteld in de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee.³ Deze wet definieert de laagwaterlijn als de dieptelijn van nul meter, zoals aangegeven op de grootschalige Nederlandse zeekaarten, uitgegeven vanwege de Minister van Defensie. De laagwaterlijn vormt, tezamen met de basislijnen die zijn gedefinieerd in de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee, ook de grens tussen de territoriale zee en de *binnenwateren*. De binnenwateren omvatten onder andere de Nederlandse rivieren, de Waddenzee en het IJsselmeer. Nederland geniet volledige soevereiniteit over de binnenwateren in dezelfde mate als de rest van het grondgebied. De territoriale zee valt eveneens onder de soevereiniteit van Nederland, zij het met een aantal beperkingen. De belangrijkste beperking is het recht op onschuldige doorvaart dat door schepen van alle staten kan worden uitgeoefend. Dit recht is in het Zeerechtverdrag nauwkeurig omschreven. De zijwaartse begrenzing van de territoriale zee is bepaald in een grensverdrag met België.⁴ De grens van de territoriale zee met Duitsland is voorsnog niet vastgesteld. De samenwerking tussen Nederland en Duitsland in het betwiste gebied is geregeld in een aantal verdragen.⁵

¹ *Trb.* 1983, 83 (Engelse tekst) en *Trb.* 1984, 55 (Nederlandse tekst). Het Zeerechtverdrag is op 16 november 1994 in werking getreden. Voor Nederland is het op 28 juli 1996 in werking getreden.

² Een zeemijl = 1852 meter.

³ Wet van 9 januari 1985, houdende vaststelling van de grenzen van de territoriale zee van Nederland (*Stb.* 1985, 129).

⁴ Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de afbakening van de territoriale zee van 18 december 1996 (*Trb.* 1997, 14), inwerkingtreding op 1 januari 1999 (*Trb.* 1998, 263).

⁵ Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland tot regeling van de samenwerking in de Eemsmonding (Eems-Dollardverdrag) van 8 april 1960 (*Trb.* 1960, 69) en Aanvullende Overeenkomst van 14 mei 1962 (*Trb.* 1962, 54), beide in werking getreden op 1 augustus 1963 (*Trb.* 1963, 116 en 119). Zie ook het Aanvullend Protocol tot regeling

Binnen de Nederlandse territoriale zee kan nog een onderscheid worden gemaakt tussen een drietal bestuurlijke/juridische zones die hun oorsprong hebben in het nationaal recht of het Europees recht. Dit betreft allereerst de 1 kilometerzone die wordt gehanteerd voor bestuurlijke doeleinden. In deze zone hebben naast de rijksoverheid ook de provincies en gemeenten die aan de kust zijn gelegen bepaalde bevoegdheden.⁶ Daarbuiten is alleen de rijksoverheid de beheerder (van het Nederlandse deel) van de Noordzee. Daarnaast is er een zone van 1 zeemijl die gehanteerd wordt als buitengrens voor de stroomgebiedsdistricten uit de Europese Kaderrichtlijn water⁷ en de Waterwet.⁸ Ten derde, is er nog sprake van een zone van 3 zeemijl. Dit is de voormalige buitengrens van de territoriale zee die bij de uitbreiding van de territoriale zee naar 12 zeemijl in 1985 werd gehandhaafd voor de mijnwetgeving. De betekenis van de grens van 3 zeemijl is grotendeels komen te vervallen na de herziening van de Mijnwetgeving in 2002. De 3-mijls zone is nog wel van belang voor de regulering van visserij, omdat vissers uit andere EU lidstaten met uitzondering van België in beginsel geen toegang tot dit gebied hebben.

Het *Nederlandse deel van het continentaal plat (NCP)* omvat het onder de Noordzee gelegen deel van de zeebodem en de ondergrond daarvan, gelegen buiten de Nederlandse territoriale zee.⁹ De buitengrens van het NCP is bepaald door middel van grensverdragen die gesloten zijn met België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.¹⁰ Anders dan in de territoriale zee bezit Nederland geen soevereiniteit over dit gebied als zodanig, maar slechts soevereine rechten ten behoeve van de opsporing en win-

van de samenwerking met betrekking tot het waterbeheer en het natuurbeheer in de Eemsmonding (Eems-Dollardmilieuprotocol) van 22 augustus 1996 (*Trb.* 1996, 258), inwerkingtreding op 1 juli 1998 (*Trb.* 1998, 143).

⁶ Wet van 2 november 1990, houdende regeling provincie- en gemeentegrenzen langs de Noordzeekust van de gemeente Den Helder tot en met de gemeente Sluis en wijziging van de Financiële-Verhoudingswet 1984 (*Stb.* 1990, 553). Bij de Maasvlakte is de grens vastgesteld op 3 kilometer. Zie verder ook de Wet van 8 december 1980, tot provinciale indeling van de Waddenzee (*Stb.* 1980, 670) en de Wet van 12 december 1985, tot gemeentelijke indeling van de Waddenzee (*Stb.* 1985, 648).

⁷ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (*Pb.* L 327 van 22 december 2000, p. 1), artikel 2(7) en 2(15).

⁸ Wet van 29 januari 2009, houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen (*Stb.* 2009, 107 en 490), artikel 1.2(1).

⁹ Wet van 31 oktober 2002, houdende regels met betrekking tot het onderzoek naar en het winnen van delfstoffen en met betrekking tot met de mijnbouw verwante activiteiten (*Stb.* 2002, 542), artikel 1(c).

¹⁰ Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de afbakening van het continentaal plat van 18 december 1996 (*Trb.* 1997, 15), inwerkingtreding op 1 januari 1999 (*Trb.* 1998, 264); Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake de zijdelingse begrenzing van het continentaal plat in de nabijheid van de kust van 1 december 1964, inwerkingtreding op 18 september 1965 (*Trb.* 1964, 184) en Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake de begrenzing van het continentaal plat onder de Noordzee van 28 januari 1971 (*Trb.* 1971, 53), inwerkingtreding op 7 december 1972 (*Trb.* 1972, 137); Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk inzake de begrenzing van het tussen deze landen gelegen continentaal plat onder de Noordzee van 6 oktober 1965 (*Trb.* 1965, 191), inwerkingtreding op 23 december 1966 (*Trb.* 1966, 299) en aanvullend Protocol van 25 november 1971 (*Trb.* 1971, 212), inwerkingtreding op 7 december 1972 (*Trb.* 1972, 140) en Briefwisseling tussen de Minister van Buitenlandse zaken van het Koninkrijk en de Ambassadeur van het Verenigd Koninkrijk te Den Haag van 28 januari 2004 en 7 juni 2004 (*Trb.* 2004, 241), inwerkingtreding 10 januari 2006.

ning van de natuurlijke (bodem)rijkdommen (olie, gas, grind, zand, klei en andere niet-levende rijkdommen van de zeebodem en de ondergrond, alsmede levende organismen die tot de sedentaire soorten behoren).

Nederland claimt sinds 28 april 2000 een *exclusieve economische zone* (EEZ) die zich uitstrekt voorbij de Nederlandse territoriale zee.¹¹ In verband met de nabijheid van de andere Noordzeekuststaten strekt de EEZ zich niet uit tot de maximale 200 zeemijl zoals toegestaan onder het Zeerechtverdrag. De buitengrens van de EEZ komt overeen met de grens van het NCP die is vastgesteld in de al genoemde grensverdragen met België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.¹² Nederland oefent, overeenkomstig het Zeerechtverdrag, in de EEZ soevereine rechten uit ten behoeve van de exploratie en exploitatie, het behoud en het beheer van de levende en niet-levende natuurlijke rijkdommen van de wateren boven de zeebodem en van de zeebodem en de ondergrond daarvan, en met betrekking tot andere activiteiten voor de economische exploitatie en exploratie van de zone, zoals de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden. Daarnaast claimt Nederland ook, in overeenstemming met het Zeerechtverdrag, rechtsmacht ten aanzien van de bouw en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen, het wetenschappelijk zeeonderzoek en de bescherming en het behoud van het mariene milieu. Deze bevoegdheden omvatten alle rechten die reeds met betrekking tot het NCP werden uitgeoefend, alsmede de bevoegdheden die Nederland uitoefent in de (*exclusieve*) *visserijzone* die Nederland reeds in 1977 had ingesteld.¹³ Aparte vermelding van het continentaal plat en de visserijzone blijft echter van belang, omdat sommige nationale beleidsinstrumenten en wetgeving (met name de mijnbouw- en de visserijwetgeving) expliciet naar deze zones verwijzen. De visserijzone verschilt bovendien ruimtelijk van de EEZ, omdat zij volgens de nationale visserijwetgeving ook de Nederlandse territoriale zee omvat.

Nederland claimt daarnaast sinds 1 september 2006 een *aansluitende zone*.¹⁴ De aansluitende zone is gedefinieerd als “het gebied buiten en grenzend aan de territoriale zee van het Koninkrijk dat zich niet verder uitstrekt dan 24 zeemijlen vanaf de basislijnen, vanwaar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten.” De buitengrens van de aansluitende zone is vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur.¹⁵ In deze zone kan toezicht worden uitgeoefend op de naleving van regels inzake douane, belastingen, immigratie of de volksgezondheid die binnen zijn territorium of territoriale zee van kracht zijn. Daarnaast kan Nederland in deze zone ook bepaalde bevoegdheden uitoefenen met betrekking tot archeologische en historische voorwerpen. Deze bevoegdheden bestaan niet onder het rechtsregime van de EEZ.

¹¹ Rijkswet van 27 mei 1999, tot instelling van een exclusieve economische zone van het Koninkrijk (*Stb.* 1999, 281). Deze wet trad in werking bij besluit van 13 maart 2000 (*Stb.* 2000, 167).

¹² Besluit houdende vaststelling van de grenzen van de exclusieve economische zone van Nederland en tot inwerkingtreding van de Rijkswet instelling exclusieve economische zone (*Stb.* 2000, 167).

¹³ Rijkswet van 8 juni 1977, houdende machtiging tot instelling van een visserijzone (*Stb.* 1977, 345) en besluit van 23 November 1977, tot uitvoering van de artikelen 1, 2 en 3 van de Machtigingswet instelling visserijzone (*Stb.* 1977, 665).

¹⁴ Rijkswet van 28 april 2005 tot instelling van een aansluitende zone van het Koninkrijk (*Stb.* 2005, 387).

¹⁵ Besluit van 14 juni 2006, houdende uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Rijkswet instelling aansluitende zone (*Stb.* 2006, 339). Dit besluit bepaalt ook de inwerkingtreding van de Rijkswet tot instelling van een aansluitende zone van het Koninkrijk.

Alle Nederlandse wet- en regelgeving is automatisch van toepassing in de territoriale zee, voor zover niet specifiek anders is bepaald. In de overige zones gaat de Nederlandse wetgever er in beginsel van uit dat Nederlandse wet- en regelgeving slechts van toepassing is als dat uitdrukkelijk is bepaald.

3. Basislijst BREIN

A. Wet- en Regelgeving

Scheepvaartverkeerswet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	1	
Titel:	Scheepvaartverkeerswet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 7 juli 1988, houdende algemene regeling met betrekking tot het scheepvaartverkeer op de binnenwateren en op zee	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 07/07/1988 Datum inwerkingtreding: 01/09/1988	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsbrief zeevaart 2008 • Nota maritieme noodhulp • <i>Verdrag inzake internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, 1972</i> • <i>IMO besluiten aangaande scheepvaartverkeer</i> 	De Scheepvaartverkeerswet dient als basis voor de implementatie van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties (met name IMO) die betrekking hebben op de ordening van het scheepvaartverkeer in scheepvaartroutes voor de Nederlandse kust. Tevens bepaalt de Wet dat van het bepaalde in de Wet wordt afgeweken, indien verdragen of besluiten van volkenrechtelijk organisaties waaraan Nederland is gebonden daartoe nopen (artikel 23). Hierbij zijn met name het Zeerechtverdrag en besluiten genomen binnen de IMO van belang.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 7 november 1989, houdende het van toepassing verklaren van de Internationale Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, 1972</i> • <i>Besluit van 27 februari 1996, houdende vaststelling van aanvullende bepalingen voor de scheepvaart in de territoriale zee (Scheepvaartreglement territoriale zee)</i> 	Naast deze besluiten is er nog een groot aantal andere uitvoerende besluiten gebaseerd op de Scheepvaartverkeerswet, zoals bijvoorbeeld de meldings- en loodspllichtbesluiten.
Trefwoorden:	Scheepvaart; recreatie en toerisme	

Essentie:

De Scheepvaartverkeerswet is een kaderwet die de basis vormt voor het reguleren van het scheepvaartverkeer op de Nederlandse binnenwateren en in de territoriale zee (artikel 1(d)), alsmede voor de ordening van het scheepvaartverkeer in scheepvaartroutes voor de Nederlandse kust gelegen buiten de territoriale zee (artikel 21). Dit laatste omvat de regulering van het scheepvaartverkeer in de Nederlandse EEZ en aangrenzende gebieden ter uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties (met name de Internationale Maritieme Organisatie). De bepalingen van de Wet voorzien hoofdzakelijk in de mogelijkheid om hiervoor bij AMvB nadere regels te stellen.

De Wet is van toepassing op het verkeer van alle types schepen en andere vaartuigen, inclusief de recreatievaart (artikel 1). De bevoegde instantie voor de toepassing van de Wet is voor de op de Noordzee aanwezige scheepvaartwegen de Minister van I&M en de door deze aangewezen bevoegde

autoriteiten (artikel 2). Burgemeester en wethouders van kustgemeenten zijn het bevoegd gezag voor het verkeer van schepen en andere vaartuigen in het gedeelte van de Nederlandse territoriale zee (1 kilometer uit de kust) dat is gelegen binnen het gebied dat bij hun gemeente is ingedeeld. Gemeenten hebben echter deze bevoegdheid niet waar het gaat om (aangewezen) routes die van belang zijn voor het doorgaande scheepvaartverkeer en van of naar Nederlandse havens, alsmede militaire oefengebieden. In deze laatste twee gevallen is de Minister van I&M wederom het bevoegd gezag (artikel 2(2)). Voor een scheepvaartweg in beheer bij het Rijk kan de Minister het bevoegd gezag aanwijzen. Aan een dergelijke aanwijzing kunnen voorschriften worden verbonden (artikel 2(5)).

Kern van de Wet wordt gevormd door hoofdstuk 2 dat de algemene bepalingen bevat voor de ordening van het scheepvaartverkeer op de Nederlandse binnenwateren en in de territoriale zee. Hoofdstuk 2 voorziet in de mogelijkheid om nadere regels bij AMvB te stellen. Het betreft hier regels omtrent verkeersreglementering (algemene regels aangaande verkeersdeelneming, verkeerstekens en bekendmakingen; verkeersaanwijzingen; en bijzondere regels voor aangewezen scheepvaartwegen) en het loodsen van schepen. De Wet somt tevens de belangen op waarvoor deze middelen gebruikt kunnen worden, waaronder veiligheid en milieubelangen (artikel 3).

De overige hoofdstukken van de Wet hebben betrekking op:

- Het verstrekken van gegevens door aangewezen categorieën schepen ten behoeve van statistiek (Hoofdstuk 3);
- Het stellen van regels met betrekking tot het gebruik van scheepvaartwegen door personen die zich anders dan op een schip te water bevinden (Hoofdstuk 4);
- Het stellen van regels met betrekking tot de uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties (Hoofdstuk 5);
- Dwangbepalingen (Hoofdstuk 6);
- Straf-, opsporings- en politiebepalingen (Hoofdstuk 7);
- Bijzondere bepalingen (Hoofdstuk 8).

De Wet is onder andere uitgewerkt in het Scheepvaartreglement territoriale zee dat nadere regels bevat voor de ordening van het scheepvaartverkeer in de territoriale zee. Het gaat hierbij onder meer om voorschriften omtrent de meld-, uitluister- en communicatieplicht; de mededelingsplicht bij ongevallen; bijzonder transport; evenementen; het voor anker gaan; en toestemming voor laden, lossen en bunkeren. Daarnaast bevat het reglement onder andere de grondslag voor bepalingen omtrent tijdige melding als voorwaarde voor het binnenvaren van havens, ankerplaatsen en laad- of losinrichtingen.

Wet voorkoming verontreiniging door schepen

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	2	
Titel:	Wet voorkoming verontreiniging door schepen	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 14 december 1983, houdende regelen ter voorkoming van verontreiniging door schepen	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 14/12/1983 Datum inwerkingtreding: 15/04/1986	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nota maritieme noodhulp • MARPOL 73/78 • MARPOL 73/78 - Bijlage I • MARPOL 73/78 - Bijlage II • MARPOL 73/78 - Bijlage III • MARPOL 73/78 - Bijlage IV • MARPOL 73/78 - Bijlage V • MARPOL 73/78 - Bijlage VI • <i>AFS-verdrag</i> • <i>Ballastwaterverdrag</i> 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 11 december 2006, houdende regels ter voorkoming van verontreiniging door schepen (Besluit voorkoming verontreiniging door schepen)</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Wet voorkoming verontreiniging door schepen is een kaderwet die algemene regels bevat voor het voorkomen en beperken van operationele lozingen van schadelijke stoffen in zee vanaf schepen. Het gaat daarbij om stoffen die gegenereerd worden door de normale bedrijfsvoering van schepen, zoals ladingresten, resten van brandstoffen en smeerolie, afvalwater en vuilnis. De Wet is opgesteld om uitvoering te geven aan de Nederlandse verdragsverplichtingen die voortvloeien uit MARPOL 73/78. Het dient tevens als wettelijke basis voor besluiten die dienen ter implementatie van de optionele Bijlagen bij dat verdrag. Nederland is partij bij alle optionele Bijlagen bij MARPOL 73/78. De Wet vormt ook de basis voor maatregelen ter uitvoering van het op 5 oktober 2001 te Londen tot stand gekomen Internationaal Verdrag inzake de beperking van schadelijke aangroeiwerende verfsystemen op schepen (AFS-verdrag) en het op 13 februari 2004 te Londen tot stand gekomen Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen (Ballastwaterverdrag). Daarnaast dient de Wet als basis voor de implementatie van Europese regelgeving gericht op de voorkoming van verontreiniging door schepen.

De Wet is van toepassing op schepen die de Nederlandse vlag voeren waar dan ook ter wereld (artikel 2) en op buitenlandse schepen die een Nederlandse haven aandoen of zich bevinden in de Nederlandse territoriale zee of de EEZ (artikel 5). Bepaalde schepen zoals oorlogsschepen zijn van toepassing uitgesloten (artikel 3).

De Wet bevat een algemeen verbod op het lozen van schadelijke stoffen in zee vanaf schepen, behoudens in de gevallen en op de wijze die zijn vastgesteld bij of krachtens AMvB (artikel 5(1)). De lozingsvoorschriften zijn ook van toepassing op buitenlandse schepen in de Nederlandse territoriale zee en EEZ (artikel 5(3)). Hetzelfde geldt voor de meldingsplicht voor (illegale) lozingen (artikel 12).

De Wet vormt tevens de basis voor het stellen bij AMvB van eisen omtrent de bouw, de inrichting en de uitrusting van een schip ter voorkoming dan wel beperking van het lozen van schadelijke stoffen (artikel 7). Daarnaast bevat de Wet onder andere verdere regels omtrent de delegatie van regelgevende bevoegdheid via AMvB's, bevoegdheden ten aanzien van toezicht en aanhouding, verplichtingen aangaande havenontvangstinstallaties en strafbepalingen. De strafbaarstelling van overtreding van voorschriften uit de Wet en AMvB's is geregeld in de Wet op de economische delicten. De wet vereist dat de waarborgen die zijn opgenomen in artikelen 218 en 220 en afdeling 7 van Deel XII van het Zeerechtverdrag in acht worden genomen bij de handhaving van de bepalingen die van toepassing zijn op buitenlandse schepen in de Nederlandse territoriale zee en EEZ (artikelen 16 en 36).

De Wet voorkoming verontreiniging door schepen is gewijzigd door de Wet van 6 juli 2011 in verband met de aanpassing van de definitie van schadelijke stof en de uitvoering van Bijlage II van het Ballastwaterverdrag. De voor Nederlandse schepen geldende bepalingen m.b.t. het voorwassen van ladingtanks zijn van toepassing verklaard op buitenlandse schepen die een Nederlandse haven aandoen. De gewijzigde Wet is 21 september 2011 in werking getreden.

De technische maatregelen ter uitvoering van de Wet, inclusief de lozingsvoorschriften, zijn neergelegd in het Besluit van 11 december 2006, houdende regels ter voorkoming van verontreiniging door schepen (Besluit voorkoming verontreiniging door schepen). Dit Besluit bevat het stelsel van eisen aan schepen en de voorgeschreven onderzoeken naar het voldoen aan die eisen waaraan een schip ter verkrijging van een certificaat wordt onderworpen enerzijds en de voorschriften over lozingen en andere gedragingen en operationele voorschriften anderzijds. Het Besluit bevat dynamische verwijzingen naar MARPOL 73/78 en de bijbehorende Bijlagen, waardoor wijzigingen in de internationale regelgeving op het moment van inwerkingtreding direct in Nederland van kracht zijn. Dit voorkomt dat het Besluit regelmatig gewijzigd moet worden. Het Besluit dient tevens ter uitvoering van het AFS-verdrag en het Ballastwaterverdrag zodra dit voor Nederland in werking zal zijn getreden.

Waterwet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	3	
Titel:	Waterwet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 29 januari 2009, houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen (Waterwet)	De Waterwet vervangt alle wetten die voorheen betrekking hadden op het waterbeheer, waaronder de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet verontreiniging zeewater en (het natte gedeelte van) de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 29/01/2009 Datum inwerkingtreding: 22/12/2009	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	De Ministers van I&M en EL&I stellen gezamenlijk het door de Wet vereiste nationaal waterplan vast.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Invoeringswet Waterwet</i> • Wet voorkoming verontreiniging door schepen • Mijnbouwwet • Wet bodembescherming • Nationaal Waterplan • Protocol bij het Verdrag van Londen • OSPAR-Verdrag • Kaderrichtlijn water • Kaderrichtlijn mariene strategie • <i>Hoogwaterrichtlijn</i> 	De Waterwet bevat de saneringsregeling voor waterbodems die voorheen was opgenomen in de Wet bodembescherming.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 30 november 2009 houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen (Waterbesluit)</i> • <i>Besluit van 22 november 2007 houdende regels inzake de kwaliteit van de bodem (Besluit bodemkwaliteit)</i> • <i>Regeling houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen (Waterregeling)</i> 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging; baggerstort; kabels en pijpleidingen; installaties	

Essentie:

De Waterwet verschaft één integraal juridisch kader voor het waterbeheer in Nederland, inclusief het gehele Nederlandse deel van de Noordzee. De Wet vervangt alle bestaande wetten die betrekking hadden op het waterbeheer, waaronder de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet verontreiniging zeewater en (het natte gedeelte van) de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Deze wetten zijn

door de Invoeringswet Waterwet ingetrokken of gewijzigd, waarbij tevens is voorzien in een overgangsregeling. De Wet dient mede ter uitvoering van verdragen op het terrein van het waterbeheer en de Europese waterrichtlijnen, in het bijzonder de Kaderrichtlijn water, de Hoogwaterrichtlijn en de Kaderrichtlijn mariene strategie.

De Wet is als volgt opgebouwd:

- Algemene bepalingen (Hoofdstuk 1);
- Doelstellingen en normen (Hoofdstuk 2);
- Organisatie van het Waterbeheer (Hoofdstuk 3);
- Plannen (Hoofdstuk 4);
- Aanleg en beheer van waterstaatswerken (Hoofdstuk 5);
- Handelingen in watersystemen (Hoofdstuk 6);
- Financiële bepalingen (Hoofdstuk 7);
- Handhaving (Hoofdstuk 8);
- Rechtsbescherming (Hoofdstuk 9);
- Slotbepalingen (Hoofdstuk 10).

Uitgangspunt van de Wet is het integraal beheer van watersystemen. Het wetsvoorstel definieert “watersystemen” als “samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken” (artikel 1.1). Het wetsvoorstel is mede van toepassing op de territoriale zee (artikel 1.2) en de EEZ (artikel 1.4). In verband met het feit dat de Noordzee duidelijk verschilt van andere Nederlandse watersystemen door haar omvang, alsmede de specifieke internationale regels die van toepassing zijn en de vergaande concentratie op rijksniveau van Nederlandse bestuurlijke bevoegdheden bevat de Wet in diverse hoofdstukken specifieke bepalingen voor de Noordzee.

De voornaamste doelstellingen van de Wet zijn: a) voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met b) bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en c) vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen (artikel 2.1). Deze doelstellingen zijn nader uitgewerkt in normen voor waterkering, waterkwantiteit, waterkwaliteit en functievervulling. Deze wettelijke normen worden aangevuld door meet- en beoordelingsverplichtingen voor de aangewezen beheerder. De Minister van I&M is de beheerder voor de Noordzee.

Hoofdstuk 4 van de Wet vereist dat de Minister van I&M tezamen met de Minister van EL&I een nationaal waterplan vaststelt waarin de hoofdlijnen van het waterbeleid zijn vastgelegd. Dit plan omvat in ieder geval een aanduiding van de gewenste ontwikkeling, werking en bescherming van de watersystemen en de bijbehorende termijnen; een uiteenzetting van vereiste maatregelen en voorzieningen; en de te verwachten financiële en economische gevolgen van het te voeren beleid. In dit plan dient ook het Noordzeebeleid te worden opgenomen (artikel 4.1). De Wet voorziet er ook in dat bij het Noordzeebeleid de bevoegde autoriteiten van andere betrokken staten worden geraadpleegd (artikel 4.3). Daarnaast zal de Noordzee aan de orde dienen te komen in het voorgeschreven beheerplan voor rijkswateren (artikel 4.7). Ook daarvoor is internationale afstemming voorgeschreven.

Hoofdstuk 5 van de Wet bevat bepalingen omtrent de aanleg en het beheer van waterstaatswerken. De Wet definieert “waterstaatswerk” als “oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk”. Ten aanzien van de zee wordt onder oppervlaktewaterlichaam mede begrepen de ondergrond van de zeebodem (artikel 1.1). Naast algemene regels voor de aanleg en het beheer van waterstaatswerken bevat hoofdstuk 5 onder andere bijzondere bepalingen met betrekking tot verontreiniging van de bodem en oever van oppervlaktewaterlichamen.

Hoofdstuk 6 van de Wet bevat algemene verbodsbepalingen en bepalingen omtrent de watervergunning die door de Minister van I&M kan worden verleend voor het verrichten van handelingen in het watersysteem. De verbodsbepalingen en de integrale watervergunning vervangen de verbods- en vergunningstelsels uit de verschillende wetten die voorheen betrekking hadden op waterbeheer, waaronder de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet verontreiniging zeewater, en (het natte gedeelte van) de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Hoofdstuk 6 bevat tevens een aantal andere bevoegdheden voor de Minister ten aanzien van rijkswateren en rijkswaterstaatswerken met bijzondere bepalingen voor de EEZ. Hoofdstuk 6 is niet van toepassing op handelingen die vallen binnen het bereik van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen en de Mijnbouwwet. Het is tevens niet

van toepassing op handelingen aan boord van vaartuigen of luchtvaartuigen in zee, voor zover die handelingen samenhangen met of voortvloeien uit het normale gebruik van het vaartuig of luchtvaartuig, mits dat gebruik niet ten doel heeft het zich ontdoen van stoffen. Ook handelingen aan boord van oorlogsschepen, marinehulpschepen en andere schepen die in gebruik zijn voor de uitvoering van de militaire taak, ongeacht hun nationaliteit, vallen buiten het bereik van dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 8 van de Wet omschrijft de handhavende taken en bevoegdheden van de beheerder en andere verantwoordelijke instanties. Daarin is ook bepaald dat de Nederlandse strafwet van toepassing is op ieder die zich in of boven de EEZ schuldig maakt aan overtreding van de voorschriften gesteld bij of krachtens de Wet. De Wet vereist dat bij de opsporing en vervolging van strafbare feiten in de EEZ, alsmede bij de uitoefening van bestuursdwang en toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Wet bepaalde de specifieke beperkingen ten aanzien van handhavend optreden door de kuststaat jegens schepen onder vreemde vlag die zijn neergelegd in afdeling 7 van deel XII van het Zeerechtverdrag in acht worden genomen (artikel 8.9 en 8.10).

De Waterwet is nader uitgewerkt in, onder meer, het Waterbesluit, het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en de Waterregeling. Het Waterbesluit bevat specifieke bepalingen voor de implementatie van de Kaderrichtlijn mariene strategie voor de Noordzee. Hoofdstuk 4 van het Waterbesluit bepaalt dat de kern-elementen van de mariene strategie (de initiële beoordeling van de huidige milieutoestand, de omschrijving van de goede milieutoestand, de milieudoelen, het monitoringsprogramma en het programma van maatregelen) worden opgenomen in het Nationaal Waterplan. Het programma van maatregelen wordt, voor zover het maatregelen betreft van Rijkswaterstaat, uitgewerkt in het Beheerplan voor de Rijkswateren.

Wet bodembescherming

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	4	
Titel:	Wet bodembescherming	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 3 juli 1986, houdende regelen inzake bescherming van de bodem	
Verwijzing:	Tekst van de wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 03/07/1986 Datum inwerkingtreding: 01/01/1987	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	De Wet is van toepassing op het gehele grondgebied, waaronder tevens de territoriale zee valt.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Waterwet 	De saneringsregeling voor waterbodems die voorheen was opgenomen in de Wet bodembescherming is nu opgenomen in de Waterwet.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Besluit van 8 december 1997, houdende regels met betrekking tot het in de bodem lozen van vloeistoffen (Lozingenbesluit bodembescherming)</i> 	Naast dit besluit zijn er verschillende andere uitvoerende besluiten. Het Lozingenbesluit bodembescherming wordt geleidelijk vervangen door de vernieuwde afvalwaterregelgeving en is momenteel alleen nog van toepassing op agrarische bodemlozingen. Deze activiteiten worden na 2011 opgenomen in het Activiteitenbesluit, waarbij het Lozingenbesluit bodembescherming zal worden ingetrokken.
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Wet bodembescherming is gericht op het voorkomen en bestrijden van bodemverontreiniging en op de sanering van bestaande bodemverontreiniging. De Wet is van toepassing op het gehele grondgebied, waaronder tevens de territoriale zee valt.

De Wet is als volgt opgebouwd:

- Algemeen (Hoofdstuk I);
- Technische commissie bodem (Hoofdstuk II);
- Algemene bepalingen ter bescherming van de bodem (Hoofdstuk III);
- Algemene bepalingen in geval van verontreiniging van de bodem (Hoofdstuk IV);
- Vrijstelling en ontheffing (Hoofdstuk V);
- Onderzoek in het belang van de bescherming van de bodem (Hoofdstuk VI);
- Financiële bepalingen (Hoofdstuk VII);
- Beroep op de administratieve rechter (Hoofdstuk VIII);
- Verdere bepalingen (Hoofdstuk IX);
- Handhaving (Hoofdstuk X);
- Overgangs- en slotbepalingen (Hoofdstuk XI).

Kern van de Wet wordt gevormd door de algemene bepalingen voor de bescherming van de bodem (hoofdstuk III). Daarin is onder andere een verplichting opgenomen voor ieder die op of in de bodem handelingen verricht en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de

bodem kan worden verontreinigd of aangetast, om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, teneinde die verontreiniging of aantasting te voorkomen, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken (artikel 13).

Een ander belangrijk deel van de Wet wordt gevormd door de bepalingen voor de aanpak van bodemverontreiniging (Hoofdstuk IV). De saneringsregeling voor waterbodems die voorheen was opgenomen in de Wet bodembescherming is nu opgenomen in de Waterwet.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet bodembescherming ligt vooral bij verschillende decentrale overheden. In het geval van rijkswateren, met inbegrip van de Noordzee berusten de taken en bevoegdheden onder de Wet hoofdzakelijk bij de Minister van I&M.

Mijnbouwwet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	5	
Titel:	Mijnbouwwet	
Type:	Wet- en Regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 31 oktober 2002, houdende, regels met betrekking tot het onderzoek naar en het winnen van delfstoffen en met betrekking tot met de mijnbouw verwante activiteiten (Mijnbouwwet)	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 31/10/2002 Datum inwerkingtreding: 1/1/2003	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Mijnbouwbesluit • Ontgrondingenwet • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Wet bodembescherming • <i>Wet arbeid mijnbouw Noordzee</i> • Convenant olie en gasreserves en opslag van stoffen 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit van 6 december 2002, houdende regels ter uitvoering van de Mijnbouwwet (Mijnbouwbesluit) • <i>Mijnbouwregeling</i> • <i>Regeling investeringsaftrek marginale gasvoorkomens Nederlands continentaal plat</i> 	
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, installaties, milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Mijnbouwwet beoogt één overzichtelijk en helder kader te bieden voor een verantwoorde en doelmatige mijnbouw, zowel voor de mijnbouw die plaatsvindt binnen het Nederlands grondgebied inclusief de territoriale zee, als voor de mijnbouw die plaatsvindt op het continentaal plat. Het continentaal plat omvat het onder de Noordzee gelegen deel van de zeebodem en de ondergrond daarvan voorbij de buitengrens van de territoriale zee (zie artikel 1(c)). Door deze definitie van het continentaal plat vervalt de betekenis van de grens van 3 zeemijl voor mijnbouwactiviteiten, zoals gehanteerd in eerdere mijnwetgeving (de Mijnwet 1810, de Mijnwet 1903, de Wet opsporing delfstoffen en de Mijnwet continentaal plat), grotendeels. Deze grens heeft thans slechts betekenis voor afdrachten in verband met het opsporen en winnen van delfstoffen.

Mijnbouwspecifieke zaken worden op basis van deze Wet geregeld, terwijl andere (algemene) zaken zo veel mogelijk worden overgelaten aan bestaande generieke wetgeving. De Mijnbouwwet is van toepassing op de winning en opsporing van delfstoffen en aardwarmte en het opslaan van stoffen beneden de oppervlakte van de aardbodem. Delfstoffen zijn gedefinieerd als "in de ondergrond aanwezige mineralen of substanties van organische oorsprong, in een aldaar langs natuurlijke weg ontstane concentratie of afzetting, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, met uitzondering van brongas,

kalksteen, zand, klei, schelpen en mengsels daarvan" (artikel 1(a)). Aardwarmte is gedefinieerd als "in de ondergrond aanwezige warmte die aldaar langs natuurlijke weg is ontstaan" (artikel 1(b)). CO₂-opslagcomplex is gedefinieerd als "opslagvoorkomen voor CO₂ en de omringende geologische gebieden die een weerslag kunnen hebben op de algehele integriteit van de opslag en de veiligheid ervan" (artikel 1 (s)).

De Wet is, met bepaalde uitzonderingen, slechts van toepassing voor zover delfstoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem aanwezig zijn. Dezelfde grens wordt gehanteerd ten aanzien van het opslaan van stoffen. Delfstoffen die zich op een geringere diepte bevinden vallen binnen het bereik van de Ontgrondingenwet. De Wet is met betrekking tot aardwarmte slechts van toepassing voor zover deze op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem aanwezig is (artikel 2).

De Mijnbouwwet bepaalt dat delfstoffen eigendom zijn van de staat. De eigendom van delfstoffen die met gebruikmaking van een winningsvergunning worden gewonnen, gaat door het winnen daarvan over op de vergunninghouder (artikel 3).

De overige bepalingen van de Wet voorzien hoofdzakelijk in algemene regels waaraan vergunningen of ontheffingen van vergunningen dienen te voldoen. Tevens voorziet de Wet in de mogelijkheid tot het stellen van nadere regels. De bevoegde instantie voor toepassing van de Wet is de Minister van EL&I.

Hoofdstuk 2 van de Wet heeft betrekking op vergunningen voor het opsporen en winnen van delfstoffen en aardwarmte. Hoofdstuk 3 van de Wet ziet op vergunningen voor het opslaan van stoffen en voor het opsporen van CO₂-opslagcomplexen. Het is verboden zonder een vergunning van de Minister van EL&I delfstoffen en aardwarmte op te sporen of te winnen of stoffen op te slaan. Het verbod geldt niet voor bij AMvB omschreven categorieën. Hoofdstukken 2 en 3 geven aan onder welke omstandigheden een vergunning kan worden geweigerd en welke beperkingen en voorschriften aan vergunningen kunnen worden opgelegd. Tevens is aangegeven wat de procedure voor vergunningverlening is en de regels die van toepassing zijn op de wijziging, overdracht en intrekking van vergunningen.

Een sinds 1 januari 2010 in werking getreden wijziging van de Wet heeft Hoofdstuk 3a toegevoegd. Het creëert de mogelijkheid voor de Minister van EL&I om actief gebruik van vergunningen voor opsporing en winning van koolwaterstoffen in marginale velden op het Nederlands continentaal plat te stimuleren. De Minister stelt daartoe jaarlijks een inventarisatie op van gebieden waar in de voorafgaande twee kalenderjaren geen significante activiteiten hebben plaatsgevonden (artikel 32a). Voor de betreffende gebieden heeft de Minister de bevoegdheid gekregen om deze vergunningsgebieden te verkleinen (artikel 32b). Tot slot is bepaald welke gegevens worden vermeld in de beschikking omtrent de verkleining van een vergunningsgebied (artikel 32c). Overigens, zolang de partijen bij het op 31 augustus 2010 overeengekomen 'Convenant ter bevordering van de opsporing en ontwikkeling van de olie- en gasreserves en de opslag van stoffen op het Nederlands deel van het continentaal plat' actief uitvoering geven aan de bepalingen daaruit, zal de Minister geen gebruik maken van de wettelijke mogelijkheid voor gebiedsverkleining uit artikel 32b van de Wet.

Hoofdstuk 4 geeft regels ten aanzien van de zorg voor de goede uitvoering van activiteiten die onder de Wet vallen. De (laatste) houder van de vergunning dient alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs geveerd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van de met gebruikmaking van de vergunning verrichte activiteiten:

- nadelige gevolgen voor het milieu worden veroorzaakt;
- schade door bodembeweging wordt veroorzaakt;
- de veiligheid wordt geschaad; of
- het belang van een planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen of aardwarmte wordt geschaad (artikel 33).

Het winnen van delfstoffen en aardwarmte en het opslaan van stoffen dient te geschieden in overeenstemming met een (winnings)plan, dat instemming van de Minister van EL&I behoeft (artikel 34). Hoofdstuk 4 geeft aan welke onderwerpen in een plan aan de orde dienen te komen en op welke gronden de Minister instemming met een plan kan weigeren. Hoofdstuk 4 geeft aan welke nadere regels de Minister van EL&I kan stellen ten aanzien van de in dit Hoofdstuk aan de orde zijnde zaken.

De Wet bepaalt in Hoofdstuk 4 dat het oprichten van een mijnbouwwerk is verboden zonder vergunning van de Minister van EL&I verleend op grond van de Mijnbouwwet, tenzij er al een omgevingsvergunning is vereist op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (artikel 40). Een vergunning kan slechts in het belang van het milieu worden geweigerd. Voor het permanent opslaan van CO₂ zal een vergunning tevens geweigerd worden bij gezondheidsrisico's en indien veiligheidsrisico's ontstaan bij meerdere opslagvoorkomens in dezelfde hydraulische eenheid. Het is mogelijk de vergunning onder beperkingen te verlenen. De Minister van EL&I kan rond een mijnbouwinstallatie een veiligheidszone van maximaal 500 meter gemeten van de buitenzijde van de installaties instellen (artikel 43). Niet meer in gebruik zijnde installaties dienen te worden verwijderd (artikel 44). De Minister van EL&I kan de verplichting tot verwijdering beperken tot een door hem te bepalen diepte beneden de bodem van een oppervlaktewater. De Minister kan bepalen dat een op of in het continentaal plat gelegen kabel of pijplijn, gebruikt voor het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of het opslaan van stoffen, na het gebruik dient te worden verwijderd (artikel 45).

Hoofdstuk 5 van de Wet heeft betrekking op financiële bepalingen. Hoofdstuk 6 van de Wet ziet op een aantal publieke lichamen die betrokken zijn bij de uitvoering van de Wet. Hoofdstuk 7 van de Wet bevat rapportageverplichtingen en hoofdstuk 8 heeft betrekking op toezicht en handhaving. Hoofdstuk 9 ziet op het Waarborgfonds mijnbouwschade en hoofdstuk 9a op de coördinatie van de aanleg of uitbreiding van mijnbouwwerken en pijpleidingen voor de winning van koolwaterstoffen en de opslag van stoffen. Hoofdstuk 10 heeft betrekking op rechtsbescherming.

De Mijnbouwwet is uitgewerkt in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling.

Het Rijk heeft het voornemen om een structuurvisie voor de ondergrond te maken. Daarbij gaat het om een beleidskader voor onder andere activiteiten die onder de Mijnbouwwet vallen en waarvoor het rijk vergunningen verleent. Dit geldt voor de winning van aardwarmte, de opslag van aardgas, olie, CO₂ en bijzondere vormen van afval, zowel op land als op zee. Naar verwachting is deze structuurvisie in 2014 gereed. Het zal aansluiten bij de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte die in ontwerp gereed is.

Mijnbouwbesluit

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	6	
Titel:	Mijnbouwbesluit	
Type:	Wet- en Regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Besluit van 6 december 2002, houdende regels ter uitvoering van de Mijnbouwwet (Mijnbouwbesluit)	
Verwijzing:	Tekst van het besluit	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 6/12/2002 Datum inwerkingtreding: 1/1/2003	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	Bij de uitvoering van enkele bepalingen in de Mijnbouwwet is de medewerking van de Minister van I&M vereist, zoals bij het verrichten van verkenningsonderzoek en bij ontheffing voor verkeertekens op mijnbouwinstallaties. Bij mijnbouwgerelateerde activiteiten in of boven oefen- en schietgebieden is tevens de medewerking van de Minister van Defensie nodig.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Mijnbouwwet 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Mijnbouwregeling</i> 	
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, installaties, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Het Mijnbouwbesluit werkt de hoofdelementen van de Mijnbouwwet uit. Meer technische details van de mijnwetgeving zijn uitgewerkt in de Mijnbouwregeling.

Het Mijnbouwbesluit heeft mede tot doel het verzekeren van planmatig beheer van voorkomens, de bescherming van de veiligheid en het milieu, en het beperken van schade ten gevolge van het bewegen van de aardbodem.

Het Mijnbouwbesluit bevat de volgende hoofdstukken:

- Algemeen (Hoofdstuk 1);
- Verkenningsonderzoek (Hoofdstuk 2);
- Het winnen en opslaan van stoffen (Hoofdstuk 3);
- Het meten van bodembeweging (Hoofdstuk 4);
- Mijnbouwwerken (Hoofdstuk 5);
- Pijpleidingen en kabels (Hoofdstuk 6);
- Verstrekking, beheer en gebruik van gegevens (Hoofdstuk 7);
- Waarborgfonds mijnbouwschade (Hoofdstuk 8);
- Splitsen en samenvoegen van vergunningen (Hoofdstuk 9);
- De veiligheid van groeven (Hoofdstuk 10);
- Overgangsbepalingen (Hoofdstuk 11);
- Wijziging van enige algemene maatregelen van bestuur (Hoofdstuk 12);
- Slotbepalingen (Hoofdstuk 13).

Ontgrondingenwet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	7	
Titel:	Ontgrondingenwet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 27 oktober 1965, houdende regelen omtrent de ontgrondingen	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 27/10/1965 Datum inwerkingtreding: 01/09/1971	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	De Minister van I&M is bevoegd tot het verlenen, wijzigen en intrekken van vergunningen voor ontgrondingen in bij ministeriële regeling aangewezen rijkswateren. Ten aanzien van andere ontgrondingen berust deze bevoegdheid bij gedeputeerde staten van de betrokken provincie.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ, continentaal plat	Voort het toepassingsgebied van de Wet is tevens de 20-meter dieptelijn, die wordt gehanteerd voor de begrenzing van het kustfundament, van belang. Landwaarts van deze lijn zijn ontgrondingen niet toegestaan om te voorkomen dat er eventuele schade wordt veroorzaakt aan het kustfundament.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Mijnbouwwet • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Beleidsregels ontgrondingen 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 9 januari 2008, houdende uitvoering van de Ontgrondingenwet voor rijkswateren (Besluit ontgrondingen in rijkswateren)</i> • <i>Regeling van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat houdende aanwijzing van rijkswateren en begrenzing reikwijdte vrijstelling vergunningplicht ontgrondingen in rijkswateren (Regeling ontgrondingen in rijkswateren)</i> 	
Trefwoorden:	Oppervlaktedelfstoffen	

Essentie:

De Ontgrondingenwet stelt regels ten aanzien van de winning van oppervlaktedelfstoffen, zoals zand, grind, klei en schelpen. Het belangrijkste instrument dat hierbij gehanteerd wordt is een vergunningstelsel voor ontgrondingen. De Wet is nader uitgewerkt in het Besluit van 9 januari 2008, houdende uitvoering van de Ontgrondingenwet voor rijkswateren (Besluit ontgrondingen in rijkswateren).

In de Ontgrondingenwet wordt een onderscheid gemaakt tussen ontgrondingen in bij ministeriële regeling aangewezen rijkswateren en andere ontgrondingen. De rijkswateren waarop de Ontgrondingenwet van toepassing is, zijn vastgesteld in de Regeling ontgrondingen in rijkswateren. Deze omvatten mede de territoriale wateren en de EEZ. Daarnaast stelt de Wet dat deze mede van toepassing is

op ontgroningen op het continentaal plat, bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet (artikel 4a). Tevens stelt de Wet dat een ontgroning wordt geacht in de zee plaats te hebben “indien zij plaats heeft daar, waar de bodem bij gewone vloed of gewoon zomerpeil door het water van de zee wordt bedekt” (artikel 2). Voort het toepassingsgebied van de Wet is tevens de 20-meter dieptelijn, die wordt gehanteerd voor de begrenzing van het kustfundament, van belang. Landwaarts van deze lijn zijn ontgroningen niet toegestaan om te voorkomen dat er eventuele schade wordt veroorzaakt aan het kustfundament.

Hoofdstuk I van de Wet bevat naast de boven gegeven definities een aantal andere algemene bepalingen. De Wet bevat een algemeen verbod om zonder vergunning te ontgronden. Daarnaast wordt onder andere aangegeven welke nadere voorschriften kunnen worden verbonden aan een vergunning voor een ontgroning ter bescherming van alle bij een ontgroning betrokken belangen (artikel 3). De Wet verbiedt het handelen in strijd met deze voorschriften (artikel 3a). De Wet bepaalt verder dat de Staat eigenaar is van “de op of onmiddellijk onder de oppervlakte van het continentaal plat aanwezige vaste stoffen, met inbegrip van de delfstoffen, bedoeld in artikel 1 van de Mijnbouwwet, voorzover die delfstoffen op een diepte van minder dan 100 meter beneden de oppervlakte van het continentaal plat aanwezig zijn” (artikel 4b).

Hoofdstuk II van de Ontgroningenwet heeft betrekking op vergunningen. De Minister van I&M is bevoegd tot het verlenen, wijzigen en intrekken van vergunningen voor een ontgroning bij ministeriële regeling aan te wijzen rijkswateren. Ten aanzien van andere ontgroningen berust deze bevoegdheid bij gedeputeerde staten van de betrokken provincie.

Hoofdstuk III van de Ontgroningenwet stelt een beroepsprocedure in ten aanzien van beschikkingen genomen onder hoofdstuk II van de Wet.

Hoofdstuk IV van de Ontgroningenwet stelt onder andere regels ten aanzien van de handhaving van de Wet.

Hoofdstuk V van de Ontgroningenwet stelt regels ten aanzien van vergoeding van schade veroorzaakt door ontgroningen.

Het Besluit ontgroningen in rijkswateren bevat nadere regels voor rijkswateren ter uitvoering van de Ontgroningenwet. De kernbepalingen van dit besluit zijn de uitzonderingen op de algemene vergunningplicht van artikel 3 Ontgroningenwet.

Wet ruimtelijke ordening

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	8	
Titel:	Wet ruimtelijke ordening	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 20 oktober 2006, houdende nieuwe regels omtrent de ruimtelijke ordening (Wet ruimtelijke ordening)	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 20/10/2006 Datum inwerkingtreding: 01/07/2008	De gehele Wet is op 1 juli 2008 in werking getreden met uitzondering van Afdeling 9.2 inzake het Ruimtelijk planbureau. De Wet zal op termijn onderdeel worden van de nog op te stellen Omgevingswet. Hiertoe wordt naar verwachting in het voorjaar 2012 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. De Omgevingswet zal o.a. de Wro, Wabo en Tracéwet gaan vervangen. Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening</i> • Waterwet • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Nationaal Waterplan 	De Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening bevat bepalingen ten aanzien van het overgangsrecht tussen de huidige Wet ruimtelijke ordening en zijn voorganger, de Wet op de Ruimtelijke Ordening.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 21 april 2008 tot uitvoering van de Wet ruimtelijke ordening (Besluit ruimtelijke ordening)</i> • <i>Besluit van 22 augustus 2011, houdende algemene regels ter bescherming van nationale ruimtelijke belangen (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening)</i> 	
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening	

Essentie:

De Wet ruimtelijke ordening bevat het wettelijke kader voor het voeren van ruimtelijk ordeningsbeleid waarbinnen de bij het gebruik van een gebied betrokken belangen tegen elkaar kunnen worden afgewogen. De Wet strekt zich uit tot het Nederlandse grondgebied met inbegrip van de territoriale zee, en de exclusieve economische zone (artikel 1.1).

De Wet ruimtelijke ordening voorziet in structuurvisies op rijksniveau; provinciaal niveau en gemeentelijk niveau (Hoofdstuk 2). Deze structuurvisies bevatten de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van het betrokken gebied. Gemeenten stellen tevens een bestemmingsplan vast (Hoofdstuk 3).

Het rijk en de provincie hebben in bepaalde gevallen de bevoegdheid in afwijking van het bestemmingsplan een inpassingsplan vast te stellen. Voor het rijk geldt deze bevoegdheid ook ten aanzien van provinciale inpassingsplannen. Voor gebieden die geen deel uitmaken van het grondgebied van een gemeente of een provincie kan, voor zover zulks bij algemene maatregel van bestuur is bepaald, een rijksbestemmingsplan worden vastgesteld (artikel 10.3). Onder de gebieden die provinciaal en gemeentelijk zijn ingedeeld bevindt zich het gedeelte van de territoriale zee tot 1 kilometer uit de kust (vastgesteld bij Wet van 2 november 1990 houdende regeling provincie en gemeentegrenzen langs de Noordzeekust van Den Helder tot en met Sluis; de Wet van 8 november 1980 tot provinciale indeling van de Waddenzee en de Wet van 12 december 1985 tot gemeentelijke indeling van de Waddenzee). Voorbij die afstand is de Noordzee niet provinciaal en gemeentelijk ingedeeld. De overheid heeft aangegeven dat de komende jaren de mogelijkheden zullen worden verkend voor het opstellen van een rijksbestemmingsplan Noordzee.

Structuurvisies geven voor een gebied een samenhangende visie op het voor dat gebied door de bestuursorganen van het vaststellende overheidsniveau te voeren ruimtelijk beleid. De Wet onderscheidt twee soorten structuurvisies. De eerste is een structuurvisie die primair wordt opgesteld voor een gebied. De tweede is de zogenaamde aspectstructuurvisie. In deze laatste visie worden afzonderlijke aspecten van het ruimtelijk beleid uitgewerkt. De Wet vereist dat een structuurvisie de hoofdlijnen bevat van de voorgenomen ontwikkeling van het gebied waarop de visie betrekking heeft en de hoofdzaken van het te voeren ruimtelijk beleid. Een structuurvisie dient tevens in te gaan op de vraag hoe de voorgenomen ontwikkeling naar verwachting gerealiseerd zal worden.

In de Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van het overgangsrecht tussen de huidige Wet ruimtelijke ordening en zijn voorganger, de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Deze bepalingen stellen onder andere de figuur van de planologische kernbeslissing (PKB) onder de oude wet gelijk aan structuurvisies op rijksniveau onder de huidige Wet ruimtelijke ordening. Concrete beleidsbeslissingen in de PKB's behouden op basis van het overgangsrecht hun gelding tot en met het moment waarop de PKB komt te vervallen, dan wel de beleidsbeslissingen worden vervangen door een algemene regel. Alle ruimtelijke rijksbelangen uit de eerder uitgebrachte PKB's (en uit de nog aan te nemen structuurvisie) die juridische borging vragen, worden gewaarborgd in de AMvB Ruimte, ook wel aangeduid als het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Wet milieubeheer

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	9	
Titel:	Wet milieubeheer	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 13 juni 1979, houdende regelen met betrekking tot een aantal algemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 13/06/1979 Datum inwerkingtreding: 01/09/1980	De Wet heet sinds 01/03/1993 Wet milieubeheer. Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	De Wet voorziet ook in bepaalde bevoegdheden voor de Minister van EL&I.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	De Wet is van toepassing op het gehele Nederlandse grondgebied, inclusief de territoriale zee. Hoofdstuk 7 (de voorschriften voor de milieueffectrapportage), Hoofdstuk 12, titel 3 (voorschriften omtrent rapportages door bepaalde inrichtingen) en Hoofdstuk 16, titel 2 (de voorschriften omtrent inrichtingen die broeikasgassen uitstoten) zijn ook van toepassing in de EEZ.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • <i>Nationaal milieubeleidsplan 4</i> • • Espoo-Verdrag • <i>Protocol inzake strategische milieubeoordeling bij het Espoo-Verdrag</i> • M.e.r.-richtlijn • <i>Strategische milieubeoordelingsrichtlijn</i> 	Delen van de Wet (bepalingen omtrent inrichtingen en handhaving) zijn overgenomen door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht die op 01/10/2010 in werking is getreden.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit van 4 juli 1994, houdende uitvoering van het hoofdstuk Milieueffectrapportage van de Wet milieubeheer (Besluit milieueffectrapportage) 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Wet milieubeheer is een kaderwet die algemene regels bevat voor de bescherming van het milieu, waaronder een aantal algemene onderwerpen die voorheen verspreid waren te vinden in verschillende sectorale milieuwetten.

De Wet bevat geen specifieke bepaling waaruit het toepassingsgebied kan worden opgemaakt. Dit betekent dat de Wet van toepassing is op het gehele Nederlandse grondgebied, inclusief de territoria-

le zee. Hoofdstuk 7 (de voorschriften voor de milieueffectrapportage), Hoofdstuk 12, titel 3 (de voorschriften omtrent rapportage door bepaalde inrichtingen) en Hoofdstuk 16, titel 2 (de voorschriften omtrent inrichtingen die broeikasgassen uitstoten) zijn ook van toepassing in de EEZ (zie artikelen 7.2, 7.2a, 12.19, 16.3 en 16.48).

De Wet voorziet in de toedeling van bevoegdheden en procedures voor het gebruik van deze bevoegdheden. De Minister van I&M is de voornaamste verantwoordelijke Minister. Daarnaast voorziet de Wet ook in bepaalde verantwoordelijkheden voor de Minister van EL&I. De Wet bevat een aantal normatieve elementen, waaronder een algemene zorgplicht voor het milieu. Dit houdt volgens de Wet in ieder geval in dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken” (artikel 1.1a).

De belangrijkste hoofdstukken uit de Wet hebben betrekking op:

- Milieubeleidsplannen en programma's (Hoofdstuk 4);
- Milieukwaliteitseisen (Hoofdstuk 5);
- Milieueffectrapportages (Hoofdstuk 7);
- Inrichtingen (Hoofdstuk 8);
- Afvalstoffen (Hoofdstuk 10);
- Verslag-, registratie- en meetverplichtingen (Hoofdstuk 12);
- Procedures voor vergunningen en ontheffingen (Hoofdstuk 13);
- Handel in emissierechten (Hoofdstuk 16).

De Wet vereist dat de Ministers van I&M, EL&I en OC&W ten minste eenmaal in de vier jaar een nationaal milieubeleidsplan vaststellen, dat met het oog op de bescherming van het milieu richting geeft aan van rijkswege in de eerstvolgende vier jaar te nemen beslissingen, en dat naar verwachting tevens richting zal kunnen geven aan in de daarop volgende vier jaar te nemen beslissingen (artikel 4.3). Het laatste Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4) dateert van 2001 en is een strategische, op de lange termijn (2030) gerichte beleidsnota zonder concreet uitgewerkte maatregelpakketten. Het NMP4 vervangt niet de op de korte termijn (2010) gerichte NMP3, maar is aanvullend op het van kracht blijvende NMP3 uit 1998. Daarnaast moeten zij jaarlijks een nationaal milieuprogramma vaststellen (artikel 4.7). De Wet bevat ook regels voor het opstellen van milieubeleidsplannen en programma's op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

Hoofdstuk 7 bevat algemene regels ten aanzien van milieueffectrapportages (m.e.r.). Die regels zijn nader uitgewerkt in het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) dat onder andere de activiteiten aanwijst die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu en m.e.r.- (beoordelings)plichtig zijn. Met ingang van 1 oktober 2010 zijn de regels over milieueffectrapportages gewijzigd om met behoud van de milieudoelstelling te komen tot minder en eenvoudiger regels en meer samenhang in het systeem van milieubeoordelingen voor plannen en projecten. De wijzigingen leiden er ten opzichte van de huidige mer-regelgeving voor projecten toe dat een aantal vereisten niet meer verplicht is voorgeschreven.

Het vergunningstelsel dat voorheen was opgenomen in hoofdstuk 8 van de Wet is in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geïntegreerd of haakt hierbij aan.

Besluit milieueffectrapportage

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	10	
Titel:	Besluit milieueffectrapportage	Hier afgekort met Besluit m.e.r.
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Besluit van 4 juli 1994, houdende uitvoering van het hoofdstuk Milieueffectrapportage van de Wet milieubeheer	
Verwijzing:	Tekst van het besluit	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 04/07/1994 Datum inwerkingtreding: 01/09/1994	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet milieubeheer • <i>Nationaal milieubeleidsplan 3</i> • <i>Nationaal milieubeleidsplan 4</i> • Espoo-Verdrag • M.e.r.-richtlijn 	Het Besluit m.e.r. legt nadere regels neer ten aanzien van de milieueffectrapportage. Algemene regels ten aanzien van de milieueffectrapportage zijn gegeven in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, het Espoo-Verdrag en de M.e.r.-richtlijn.
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Scheepvaart, offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, milieu/verontreiniging, baggerstort, windenergie, luchtvaart, kustverdediging	

Essentie:

Het Besluit m.e.r. bevat nadere regels ten aanzien van de milieueffectrapportage (m.e.r.). Algemene regels ten aanzien van de milieueffectrapportage zijn gegeven in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, het Espoo-Verdrag en de M.e.r.-richtlijn.

Hoofdstuk 2 van het Besluit m.e.r. bepaalt, overeenkomstig artikel 7.2 van de Wet milieubeheer, ten aanzien van welke activiteiten en besluiten het maken van een milieueffectrapportage verplicht is, dan wel waarvoor er een m.e.r.-beoordelingsplicht is. De activiteiten en besluiten die zijn aangewezen als m.e.r.-plichtig zijn opgenomen op de lijst in onderdeel C van de Bijlage bij het besluit. De activiteiten en besluiten die zijn aangewezen als m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn opgenomen op de lijst in onderdeel D. Een activiteit die op beide lijsten voorkomt is rechtstreeks m.e.r.-plichtig, indien is voldaan aan de genoemde criteria die bij de aangegeven categorie zijn vermeld. Voor enkele activiteiten die plaatsvinden in gevoelige gebieden (die gedefinieerd zijn in onderdeel A van de Bijlage bij het besluit) geldt een lagere drempel voor de m.e.r.- (beoordelings)plicht.

Het Besluit m.e.r. wijst verschillende mijnbouw- en ontgrondingenactiviteiten, waarvoor een vergunning vereist is op grond van de Mijnbouwwet en de Ontgrondingenwet, aan als m.e.r.- (beoordelings)plichtig. De m.e.r.- (beoordelings)plicht is tevens van toepassing op activiteiten in de EEZ waarvoor uitsluitend een vergunning is vereist op grond van de Waterwet. Het gaat daarbij om: a) de constructie van installaties of bouwwerken in, op of boven de zeebodem, dan wel in de ondergrond daarvan (waaronder die gebruikt worden voor de opwekking van windenergie), b) het ophogen van de

zeebodem (bijvoorbeeld de aanleg van een eiland), en c) andere vormen van gebruik van de zeebodem van enige omvang.

Hoofdstuk 3 van het Besluit m.e.r. gaf nadere regels aangaande de indiening en behandeling van een verzoek om een ontheffing van de verplichting tot het maken van een milieueffectrapport. Dat hoofdstuk is komen te vervallen met de invoering van artikel 7.21 in de Wet milieubeheer dat handelt over ontheffing. De belangrijkste bepalingen van hoofdstuk 3 van het Besluit milieueffectrapportage zijn nu opgenomen in dat artikel.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	11	
Titel:	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 6 november 2008, houdende regels inzake een vergunningstelsel met betrekking tot activiteiten die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving en inzake handhaving van regelingen op het gebied van de fysieke leefomgeving (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 06/11/2008 Datum inwerkingtreding: 01/10/2010	De Wet zal op termijn onderdeel worden van de nog op te stellen Omgevingswet. Hiertoe wordt naar verwachting in het voorjaar 2012 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. De Omgevingswet zal o.a. de Wro, Wabo en Tracéwet gaan vervangen. Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Invoeringswet Wet algemene bepalingen omgevingsrecht</i> Wet milieubeheer 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Besluit van 25 maart 2010, houdende regels ter uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Besluit omgevingsrecht)</i> <i>Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 30 maart 2010, nr. BJZ2010008979, houdende nadere regels ter uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en van het Besluit omgevingsrecht (Regeling omgevingsrecht)</i> 	Het Besluit omgevingsrecht vervangt verschillende uitvoeringsbesluiten en regelingen vastgesteld in het kader van andere wetten, waaronder het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer van de Wet milieubeheer. De inhoud van deze regels is grotendeels in het besluit overgenomen.
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voegt verschillende stelsels van vergunningen, ontheffingen en meldingen (toestemmingen) op het gebied van ruimte, bouwen, milieu, natuur en monumenten samen tot één geïntegreerde omgevingsvergunning.

De Wet is als volgt opgebouwd:

- Begripsbepalingen (Hoofdstuk 1);

- De omgevingsvergunning (Hoofdstuk 2);
- Voorbereidingsprocedures (Hoofdstuk 3);
- Financiële bepalingen (Hoofdstuk 4);
- Bestuursrechtelijke handhaving (Hoofdstuk 5);
- Inwerkingtreding beschikkingen en rechtsbescherming (Hoofdstuk 6);
- Verdere bepalingen (Hoofdstuk 7);
- Overgangs- en slotbepalingen (Hoofdstuk 8).

De Wet voorziet in een algemeen verbod zonder omgevingsvergunning verschillende gespecificeerde projecten uit te voeren (artikel 2.1). Het gaat daarbij om plaatsgebonden activiteiten die op een of andere manier van invloed zijn op de fysieke leefomgeving, waaronder activiteiten die vallen binnen het bereik van de Wet ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer, de Monumentenwet 1988 en de Mijnbouwwet. Voor mijnbouwwerken in de EEZ blijft de vergunningplicht op basis van de Mijnbouwwet onverminderd in stand, aangezien de werkingssfeer van de Wabo zich niet uitstrekt tot de EEZ. Verscheidene andere wetten bevatten toestemmingen voor het verrichten van activiteiten die niet per definitie alleen plaatsgebonden zijn. Voor zover zij wel plaatsgebonden zijn, worden zij bij de omgevingsvergunning aangehaakt (incidenteel geïntegreerd). Hierbij gaat het onder andere om ontheffingen in het kader van de Wet bodembescherming en de Wet milieubeheer, en handelingen waarvoor een vergunning is vereist op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

De Wet is nader uitgewerkt in het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor). Het besluit en de regeling vervangen hetgeen voorheen in diverse wetten, uitvoeringsbesluiten en -regelingen was geregeld, waaronder het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer van de Wet milieubeheer. Het Besluit omgevingsrecht wijst onder andere de verschillende vergunningplichtige en vergunningvrije activiteiten aan, wie bevoegd gezag is voor de vergunningverlening en de wijze waarop een dergelijke vergunningaanvraag moet geschieden. Het Besluit omgevingsrecht wijst in artikel 3.3 de Minister van I&M aan als het bestuursorgaan dat bevoegd is om, in overeenstemming met de Minister van I&M, te beslissen op een vergunningaanvraag die betrekking heeft op activiteiten met betrekking tot een inrichting die behoort tot een categorie die in bijlage I, onderdeel C, is aangewezen en die geheel of in hoofdzaak zal zijn of is gelegen op of in de territoriale zee op een plaats die niet deel uitmaakt van een gemeente of provincie. Bijlage I vermeldt onder andere bepaalde inrichtingen die vallen binnen het bereik van de Ontgrondingenwet en windmolenparken. De Minister van EL&I is het bevoegd gezag voor een inrichting die in hoofdzaak een mijnbouwwerk is, en mijnbouwwerken, niet zijnde inrichtingen.

Natuurbeschermingswet 1998

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	12	
Titel:	Natuurbeschermingswet 1998	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 25 mei 1998, houdende nieuwe regelen ter bescherming van natuur en landschap (Natuurbeschermingswet 1998)	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 25/05/1998 Datum inwerkingtreding: 01/10/2005	De Wet zal op termijn onderdeel worden van de nog op te stellen Natuurwet. Hiertoe wordt naar verwachting in het voorjaar 2012 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. De Natuurwet zal de volgende wetten vervangen: de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	De Wet bevat geen specifieke bepaling waarin het toepassingsgebied is aangegeven. Dit betekent dat de Wet van toepassing is op het Nederlandse grondgebied, inclusief de territoriale zee. Een wetswijziging om de werkingssfeer van de Natuurbeschermingswet 1998 uit te breiden tot de EEZ is momenteel in behandeling bij het parlement (zie kamerstukken 32002).
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Flora- en faunawet • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Nationaal Waterplan • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Beleidsprogramma biodiversiteit • <i>Beheerplan Voordelta</i> • Biodiversiteitsverdrag • Verdrag van Ramsar • Verdrag van Bonn • ASCOBANS • Overeenkomst zeehonden Waddenzee • AEWA • Verdrag van Bern • OSPAR Verdrag • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	

Veld	Invulling	Toelichting
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Besluit van 16 augustus 2005, houdende bepalingen met betrekking tot de bevoegdheid Natuurbeschermingswetvergunningen te verlenen (Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998)</i> 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Natuurbeschermingswet 1998 vormt de basis voor gebiedsgerichte natuurbeschermingsmaatregelen, onder meer ter uitvoering van Europese verplichtingen.

De Wet bevat geen specifieke bepaling waarin het toepassingsgebied is aangegeven. Dit betekent dat de Wet van toepassing is op het Nederlandse grondgebied, inclusief de territoriale zee. Een wetswijziging om de werkingssfeer van de Natuurbeschermingswet 1998 uit te breiden tot de EEZ is momenteel in behandeling bij het parlement.

De Natuurbeschermingswet 1998 maakt het mogelijk om natuurgebieden te beschermen door deze aan te wijzen als 'beschermde natuurmonument' of als 'speciale beschermingszone' onder de Vogel- en/of habitatrictlijn. De Wet definieert natuurmonument als "terrein of water, dan wel samenstel van terreinen of wateren, dat van algemeen belang is om zijn natuurwetenschappelijke betekenis of zijn natuurschoon" (artikel 1(c)).

Hoofdstuk II van de Wet vereist het ten minste eenmaal in de acht jaar vaststellen van een Natuurbeleidsplan door de Ministers van EL&I en I&M (artikel 4) en specificeert aan welke eisen dit plan moet voldoen. Tevens vormt het de wettelijke basis voor de Structuurvisie Natuur en Landschap die inzicht geeft in de ruimtelijke aspecten van het rijksbeleid inzake natuur en landschap (artikel 9). De Wet voorziet ook in een wettelijke basis voor het opstellen van beheerplannen voor gebieden die vallen binnen het bereik van de Habitatrictlijn en de Vogelrichtlijn.

Kern van de Wet wordt gevormd door hoofdstuk III dat de bepalingen bevat omtrent het aanwijzen van beschermde gebieden en de rechtsgevolgen die daaruit voortvloeien. De Wet geeft de Minister van EL&I de bevoegdheid bij besluit gebieden aan te wijzen als beschermde natuurmonument of als speciale beschermingszone onder de Vogel- en/of Habitatrictlijn (artikel 10 en 10a). Speciale beschermingszones worden aangewezen voor bepaalde habitats en/of soorten. Wat de beschermde natuurmonumenten betreft voorziet artikel 16 in een vergunningplicht voor het (doen) verrichten of gedogen van handelingen in (alsmede bij het aanwijzingsbesluit vermelde handelingen buiten) een beschermde natuurmonument die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, voor dieren of planten in het gebied, of die het beschermde natuurmonument ontsieren, en verbiedt handelingen in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen. Dit artikel is niet van toepassing op handelingen die zijn toegestaan krachtens een omgevingsvergunning die met toepassing van hoofdstuk IX is verleend.

Artikel 19a voorziet in het opstellen van een beheerplan voor elke speciale beschermingszone die is aangewezen onder de Vogel- en/of Habitatrictlijn, waarin beschreven wordt welke instandhoudingsmaatregelen getroffen dienen te worden. In artikel 19d is een vergunningplicht opgenomen voor projecten en andere handelingen die een verslechtering van de kwaliteit van de leefgebieden waarvoor de beschermingszone is aangewezen, een significante verstoring van de relevante soorten, of anderszins een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kunnen opleveren. Voor projecten en andere handelingen die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied en op cumulatieve effecten, "significante gevolgen kunnen hebben" voor een speciale beschermingszone, moet een "passende beoordeling" worden gemaakt van die gevolgen (artikel 19f). De vergunning kan vervolgens slechts verleend worden indien de bevoegde instantie zich ervan heeft "verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast" (artikel 19g). De vergunningplicht geldt overigens niet voor projecten en handelingen die afdoende zijn gereguleerd in het beheerplan voor de betreffende beschermingszone. Verder bevat de Wet een bijzondere regeling voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die zijn toegestaan krachtens een omgevingsvergunning die met toepassing van hoofdstuk IX is verleend. In de Wet is de ver-

gunningverlening in belangrijke mate gedecentraliseerd, maar voor gebieden die in het beheer zijn bij het Rijk (waaronder het grootste deel van de territoriale zee) is de Minister van EL&I de bevoegde instantie. Nadere regelgeving ten aanzien van onder andere het verlenen van vergunningen is vervat in de het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998.

Hoofdstuk IV bevat bepalingen omtrent beschermde landschapsgezichten.

Hoofdstuk V heeft betrekking op de uitvoering van internationale verplichtingen. De Wet verschaft de Minister van EL&I de bevoegdheid gebieden aan te wijzen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen met betrekking tot natuur- en landschapsbehoud (artikel 27). Het voorziet tevens in de mogelijkheid om bij AMvB nadere regels te stellen (artikel 29).

De overige bepalingen van de Wet hebben betrekking op:

- Schadevergoeding (Hoofdstuk VI);
- Beroep en registratie (Hoofdstuk VII);
- Procedure vergunningverlening (Hoofdstuk VIII);
- Omgevingsvergunning (Hoofdstuk IX);
- Toezicht (Hoofdstuk X);
- Slot en Overgangsbepalingen (Hoofdstuk XI).

Door een wijziging van de Wet in 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in overeenstemming gebracht met de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn en is de gebiedsbescherming die voortvloeit uit de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn verankerd in nationale wetgeving. De Natuurbeschermingswet 1998 vormt het toetsingskader voor gebieden die binnen het bereik van de richtlijnen vallen.

Flora- en faunawet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	13	
Titel:	Flora- en faunawet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet)	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 25/05/1998 Datum inwerkingtreding: 01/04/02	De Wet zal op termijn onderdeel worden van de nog op te stellen Natuurwet. Hiertoe wordt naar verwachting in het voorjaar 2012 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. De Natuurwet zal de volgende wetten vervangen: de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	De Wet bevat geen specifieke bepaling waarin het toepassingsgebied is aangegeven. Dit betekent dat de Wet van toepassing is op het Nederlandse grondgebied, inclusief de territoriale zee. Een wetswijziging om de werkingssfeer van de Flora- en faunawet uit te breiden tot de EEZ is momenteel in behandeling bij het parlement (zie kamerstukken 32002).
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Nationaal Waterplan • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Biodiversiteitsverdrag • Verdrag van Bonn • ASCOBANS • Overeenkomst zeehonden Waddenzee • AEWA • Verdrag van Bern • OSPAR Verdrag • Vogelrichtlijn • Habitatrictlijn 	

Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet)</i> • <i>Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet)</i> • <i>Besluit van 28 november 2000, houdende regels voor beheer en de bestrijding van schade aangericht door dieren (Besluit beheer en schadebestrijding dieren)</i> 	Er bestaat nog een substantieel aantal uitvoeringsregelingen.
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Flora- en faunawet vormt het wettelijk kader voor de bescherming van in het wild levende in- en uitheemse planten- en diersoorten. De Wet integreert de verschillende wettelijke regelingen die voorheen dienden ter bescherming van in- en uitheemse planten en dieren in Nederland, waaronder (Hoofdstuk V van) de Natuurbeschermingswet 1967; de Vogelwet; de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en de Jachtwet.

De Wet bevat geen specifieke bepaling waarin het toepassingsgebied is aangegeven. Dit betekent dat de Wet van toepassing is op het Nederlandse grondgebied, inclusief de territoriale zee. Een wetswijziging om de werkingsfeer van de Flora- en faunawet uit te breiden tot de EEZ is momenteel in behandeling bij het parlement.

De Wet bevat een algemene zorgplicht voor een ieder voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving (artikel 2).

Kern van de Wet wordt gevormd door hoofdstukken II en III. Hoofdstuk II heeft betrekking op de aanwijzing van beschermde in- en uitheemse planten- en diersoorten. De Wet bepaalt dat als beschermde inheemse diersoort worden aangemerkt:

- a. alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren, waaronder alle zeezoogdieren, met uitzondering van gedomesticeerde dieren behorende tot bij AMvB aangewezen soorten en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- b. alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomende soorten vogels, waaronder alle zee- en kustvogels, met uitzondering van gedomesticeerde vogels behorende tot bij AMvB aangewezen soorten;
- c. alle van nature in Nederland voorkomende soorten amfibieën en reptielen; en
- d. alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, waaronder een groot aantal zeevissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet van toepassing is.

Andere dier- en plantensoorten zijn bij AMvB aangewezen als beschermd (Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet). De aanwijzing geschiedt bij ministeriële regeling indien dit noodzakelijk is ter uitvoering van internationale verplichtingen of bindende besluiten van organen van de EU of andere volkenrechtelijke organisaties. Een dergelijke aanwijzing is vervat in de Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet van 5 maart 2002. Middels een wijziging van de Regeling zijn met ingang van 20 augustus 2010 alle zeehonden als beschermde uitheemse diersoort aangewezen (art. 4(2)(c)).

Hoofdstuk III bevat algemene verbodsbepalingen ten aanzien van de planten- en diersoorten die zijn aangewezen als beschermd. De belangrijkste verboden zijn:

- Het verbod op het doden, verwonden, vangen en opzettelijk verontrusten van beschermde inheemse diersoorten (artikelen 9 en 10);
- Het verbod op het beschadigen, vernielen, verstoren, uithalen of wegnemen van nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten (artikel 11);
- Het verbod op het zoeken, rapen, uitnemen of beschadigen van eieren van beschermde inheemse diersoorten (artikel 12);
- Het verbod op de handel, het vervoer en het onder zich hebben van beschermde dieren of ervan afkomstige producten (artikel 13);
- Het verbod om dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten, met uitzondering van aangewezen vissoorten waarop de Visserijwet van toepassing is (artikel 14).

De Wet bevat tevens een verbod om zonder vergunning van de Minister van EL&I van een Nederlands schip uit walvissen (gedefinieerd als "baleinwalvissen en potvissen") te vangen of te doden dan wel aan boord van een zodanig schip walvissen te verwerken (artikel 12a). Deze bepaling was voorheen opgenomen in de Wet op de Walvisvangst 1960 die inmiddels is ingetrokken.

De overige hoofdstukken van de Wet hebben onder andere betrekking op:

- De aanwijzing als beschermde leefomgeving en de gevolgen die daaruit voortvloeien (Hoofdstuk IV);
- Bijzondere bepalingen omtrent faunabeheereenheden en faunabeheerplannen en de jacht, bijzondere vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen, waaronder de omgevingsvergunning (Hoofdstuk V);
- Het faunafonds (Hoofdstuk VI);
- Toezicht, straf en dwangbepalingen (Hoofdstuk VIII).

Met betrekking tot de verbodsbepalingen uit Hoofdstuk III geldt een uitgebreid stelsel van uitzonderingen, dat geregeld is in Hoofdstuk V en een aantal lagere regelingen.

Visserijwet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	14	
Titel:	Visserijwet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 30 mei 1963, houdende nieuwe regelen omtrent de visserij	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 30/05/1963 Datum inwerkingtreding: 01/06/1964	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Visserijzone	De Visserijwet maakt een onderscheid tussen zeevisserij, kustvisserij en binnenvisserij. Deze drie soorten visserij zijn in de Wet afzonderlijk geregeld. Onder zeevisserij wordt verstaan het vissen in zee, met inbegrip van het vissen in de visserijzone en in daaraan grenzende, bij AMvB als zeegebied aangewezen wateren; onder kustvisserij het vissen in de bij AMvB als kustwater aangewezen wateren en onder binnenvisserij het vissen in de overige wateren van Nederland. Het Besluit aanwijzing zeegebied en kustwateren wijst een aantal (additionele) gebieden aan als "zeegebied" en "kustwater". De visserijzone is de zone ingesteld krachtens de Machtigingswet instelling visserijzone.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Machtigingswet instelling visserijzone</i> • <i>Besluit instelling visserijzone</i> • <i>Convenant Noordzeevisserij</i> • <i>Basisverordening visserij</i> 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 21 april 1970, houdende uitvoering van artikel 1, vierde lid, onder b en c, van de Visserijwet 1963 (Besluit aanwijzing zeegebied en kustwateren)</i> • <i>Besluit van 25 november 1977, houdende bepalingen omtrent de uitoefening van de zee- en kustvisserij (Reglement zee- en kustvisserij 1977)</i> 	Naast deze besluiten zijn er nog een groot aantal andere uitvoerende besluiten die zijn gebaseerd op de Visserijwet.
Trefwoorden:	Visserij, natuur en ecologie	De Wet bepaalt dat bij het stellen van regels voor de zeevisserij rekening kan worden gehouden met de belangen van de natuurbescherming en dat bij het stellen van regelen in het belang van de kustvisserij en de binnenvisserij mede rekening wordt gehouden met de belangen van de natuurbescherming.

Essentie:

De Visserijwet 1963 vormt de basis van de Nederlandse visserijwetgeving. De Wet bevat zowel rechtstreeks toepasselijke bepalingen als bevoegdheden voor het opstellen van nadere regelgeving. De Minister van EL&I is verantwoordelijk voor uitvoering van de Visserijwet. De Wet dient mede als wettelijke basis voor de uitvoering van de verplichtingen voor Nederland die voortvloeien uit het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU en internationale visserijverdragen.

De Visserijwet maakt een onderscheid tussen zeevisserij, kustvisserij en binnenvisserij. Deze drie soorten visserij zijn in de Wet afzonderlijk geregeld. Onder zeevisserij wordt verstaan “het vissen in zee, met inbegrip van het vissen in de visserijzone en in daaraan grenzende, bij [AMvB] als zeegebied aangewezen wateren”; onder kustvisserij “het vissen in de bij [AMvB] als kustwater aangewezen wateren” en onder binnenvisserij “het vissen in de overige wateren van Nederland” (artikel 1). Het besluit van 21 april 1970, houdende uitvoering van artikel 1, vierde lid, onder b en c, van de Visserijwet 1963 (Besluit aanwijzing zeegebied en kustwateren) wijst een aantal (additionele) gebieden aan als “zeegebied” en “kustwater”. De visserijzone is de zone ingesteld krachtens de Machtigingswet instelling visserijzone, waarvan de buitengrens overeenkomt met de grens van het Nederlands continentaal plat en de Nederlandse EEZ.

Hoofdstuk I van de Visserijwet bevat algemene bepalingen. In dit hoofdstuk wordt onder andere vastgesteld wat wordt verstaan onder vis en visserij. Tevens stelt dit hoofdstuk algemene regels ten aanzien van minimummaten, gesloten tijden, welzijnsregels en andere maatregelen in het belang van de visserij.

Hoofdstuk II van de Visserijwet voorziet in de mogelijkheid bij of krachtens AMvB regels te stellen betreffende het registreren van en het voeren van lettertekens en nummers door vissersvaartuigen.

Hoofdstuk IIA van de Visserijwet voorziet in de mogelijkheid bij of krachtens AMvB ter uitvoering van op grond van internationale overeenkomsten of van besluiten van volkenrechtelijke organisaties opgelegde verplichtingen of verleende bevoegdheden regels te stellen in het belang van de visserij. Deze bepaling heeft met name belang voor EU-regelgeving en internationale visserijverdragen.

Hoofdstuk III van de Visserijwet geeft nadere regels ten aanzien van de zeevisserij. In het belang van de zeevisserij kunnen bij of krachtens AMvB regels worden gesteld, die kunnen strekken tot instandhouding dan wel uitbreiding van de visvoorraden onderscheidenlijk tot een beperking van de vangstcapaciteit. Zij kunnen mede voorschriften omvatten in het belang van de naleving van deze regels. De Wet bepaalt verder dat bij het stellen van regels voor de zeevisserij rekening kan worden gehouden met de belangen van de natuurbescherming (artikel 4(1)).

Hoofdstukken IV en V van de Visserijwet geven nadere regels ten aanzien van de kustvisserij en de binnenvisserij. De Wet bepaalt dat bij het stellen van regels in het belang van de kustvisserij en de binnenvisserij mede rekening wordt gehouden met de belangen van de natuurbescherming (artikelen 9(2) en 16(2)).

Hoofdstuk VI van de Visserijwet betreft toezichts-, dwang- en strafbepalingen en geeft tevens de mogelijkheid tot bestuurlijke maatregelen, zoals het instellen van een visserijverbod in het belang van de volksgezondheid.

Monumentenwet 1988

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	15	
Titel:	Monumentenwet 1988	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 23 december 1988, tot vervanging van de Monumentenwet	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 23/12/1988 Datum inwerkingtreding: 01/01/1989	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van OC&W	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, aansluitende zone	De Monumentenwet is van toepassing op het grondgebied, inclusief de territoriale zee. Artikelen 45 tot en met 47 (bepalingen betreffende de opgravingsvergunning) en artikelen 53 en 54 (bepalingen betreffende meldingsplichten) zijn tevens van toepassing in de aansluitende zone. Het Mijnbouwbesluit bepaalt dat indien bij mijnbouwactiviteiten op het continentaal plat een monument dan wel een vermoedelijk monument in de zin van de Monumentenwet 1988 wordt gevonden, de artikelen 53, 56, 58 lid 1 en 59 van de Monumentenwet van overeenkomstige toepassing zijn.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht • Mijnbouwbesluit • <i>Verdrag van Valletta (Verdrag van Malta)</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Archeologie, wetenschappelijk onderzoek	

Essentie:

De Monumentenwet 1988 regelt de bescherming van monumenten en opgravingen. Onder de Wet wordt onder monumenten verstaan:

1. alle vóór tenminste vijftig jaar vervaardigde zaken welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde;
2. terreinen welke van algemeen belang zijn wegens daar aanwezige zaken als bedoeld onder 1.

Met ingang van 1 januari 2012 vervalt de zinsnede "alle vóór tenminste vijftig jaar" (art. 1(b)(1)).

Onder het doen van opgravingen verstaat de Wet het verrichten van werkzaamheden met als doel het opsporen of onderzoeken van monumenten, waardoor verstoring van de bodem optreedt (artikel 1).

De Monumentenwet is van toepassing op het grondgebied, inclusief de territoriale zee. Artikelen 45 tot en met 47 (bepalingen betreffende de opgravingsvergunning) en artikelen 53 en 54 (bepalingen betreffende meldingsplichten) zijn tevens van toepassing in de aansluitende zone. Het Mijnbouwbesluit bepaalt daarnaast dat indien bij mijnbouwactiviteiten op het continentaal plat een monument dan wel een vermoedelijk monument in de zin van de Monumentenwet 1988 wordt

gevonden, de artikelen 53, 56, 58 lid 1 en 59 van de Monumentenwet van overeenkomstige toepassing zijn (artikel 8).

Hoofdstuk II van de Monumentenwet heeft betrekking op beschermde monumenten. Paragraaf 1 van Hoofdstuk II geeft de procedure voor het aanwijzen van beschermde monumenten. De Minister van OC&W kan onroerende monumenten aanwijzen als beschermd monument en houdt een register bij van door hem aangewezen monumenten. Bij deze procedure wordt een onderscheid gemaakt tussen monumenten die gelegen zijn binnen het grondgebied van enige gemeente en monumenten waarvoor dit niet het geval is. In het eerste geval is de gemeente betrokken bij de aanvraag, in het laatste geval niet. Tevens worden in het laatste geval monumenten opgenomen in een landelijk register en niet in een register dat de Minister van OC&W bijhoudt voor elke gemeente. Deze bepalingen zijn van belang voor het gedeelte van de territoriale zee voorbij de 1 kilometer zone dat geen deel uitmaakt van enige gemeente. Paragraaf 2 van hoofdstuk II handelt over aanvragen voor vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van een beschermd monument. Artikel 11 bevat een algemeen verbod om:

- 1) een beschermd monument te beschadigen of te vernielen.
- 2) het zonder of in afwijking van een vergunning:
 - a) een beschermd archeologisch monument te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - b) een beschermd archeologisch monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (artikel 11).

De Minister van OC&W beslist op een aanvraag om vergunning (artikel 14) en kan aan een vergunning voorschriften verbinden in het belang van de archeologische monumentenzorg (artikel 19). Paragraaf 3 van hoofdstuk II handelt over verzoeken tot schadevergoeding in verband met de beslissing op de vergunningaanvraag. De Minister van OC&W is verantwoordelijk voor de beslissing ten aanzien van dergelijke verzoeken. Hoofdstuk III van de Wet bepaalt dat de Minister van OC&W subsidie kan verstrekken ten behoeve van de instandhouding van beschermde monumenten.

Hoofdstuk V van de Wet heeft betrekking op archeologische monumentenzorg en bevat onder andere bepalingen ten aanzien van de opgravingsvergunning en meldingsplichten. De Wet verbiedt het doen van opgravingen zonder vergunning van de Minister van OC&W (artikel 45). Roerende monumenten die zijn gevonden bij het doen van opgravingen en waarop niemand zijn recht van eigendom kan bewijzen, zijn eigendom van de Staat, indien die monumenten buiten het grondgebied van enige gemeente zijn gevonden (artikel 50). De Wet bevat een meldingsplicht voor degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (artikel 53), dan wel waarnemingen doet, waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat die waarnemingen van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg (artikel 54). Dit moet worden gemeld bij de Minister van OC&W.

Wet installaties Noordzee

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	16	
Titel:	Wet installaties Noordzee	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 3 december 1964, houdende voorzieningen ten aanzien van installaties op de bodem van de Noordzee	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 03/12/1964 Datum inwerkingtreding: 05/12/1964	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van V&J	De Minister van V&J is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strafrechtelijke aspecten van de Wet. De verantwoordelijkheid van andere ministeries is afhankelijk van het type voorschrift dat op basis van de Wet wordt aangenomen.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Waterwet 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Besluit van 8 december 1964, tot toepassing van artikel 4 van de Wet installaties Noordzee</i> 	
Trefwoorden:	Installaties	

Essentie:

De Wet installaties Noordzee dient als basis voor het treffen van voorzieningen ter bescherming van rechtsbelangen ten aanzien van installaties opgericht buiten de territoriale wateren op de bodem van het deel van de Noordzee waarvan de grenzen samenvallen met die van het aan Nederland toekomende gedeelte van het continentaal plat (aanhef en artikel 1).

Artikel 2 van de Wet bepaalt dat de Nederlandse strafwet toepasselijk is op ieder die zich op of met betrekking tot een installatie ter zee aan enig strafbaar feit schuldig maakt. De Wet biedt in artikel 3 de mogelijkheid om bij AMvB andere Nederlandse wettelijke voorschriften van toepassing te verklaren ten aanzien van installaties ter zee. Artikel 5 voorziet in de mogelijkheid om bij AMvB ten aanzien van daarin te omschrijven installaties ter zee de toepasselijkheid van de Nederlandse strafwet en van de krachtens artikel 3 aangewezen wettelijke voorschriften uit te sluiten of te beperken. Op grond van artikel 6 van de Wet moet een AMvB gegrond op artikel 3 of artikel 5 onverwijld worden ingetrokken, indien niet binnen drie maanden na inwerkingtreding een wetsvoorstel bij de Staten-Generaal is ingediend ter vervanging van die maatregel. Op 20 september 1999 werd een Interimbesluit vergunningplicht installaties ter zee aangenomen op basis van artikelen 3 en 5 van de Wet. Dit besluit voorzag in de uitbreiding van de werkingssfeer van enkele bepalingen uit de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (onder andere de vergunningplicht) tot installaties in de zin van de Wet installaties Noordzee. Dit besluit is na de wijziging van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken ingetrokken.

Artikel 7 van de Wet bevatte tot voor kort een bepaling die de mogelijkheid bood om bij AMvB voorschriften vast te stellen ten aanzien van opgerichte of op te richten installaties op de bodem van het deel van de Noordzee. Artikel 7 bood slechts beperkte mogelijkheden voor het reguleren van afzonderlijke installaties ter zee, hetgeen aanleiding was om de werkingssfeer van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken uit te breiden tot de EEZ. Daarbij is artikel 7 van de Wet installaties Noordzee komen te vervallen. De relevante bepalingen uit de Wet beheer rijkswaterstaatswerken zijn nu opgenomen in de Waterwet.

De Wet voorziet tevens in de mogelijkheid om bij AMvB de bevoegde autoriteiten, colleges en ambtenaren belast met de uitvoering van de krachtens artikel 3 van toepassing verklaarde voorschriften, dan wel het ten uitvoer leggen van rechterlijke uitspraken, aan te wijzen (artikel 4). Hier is uitvoering aan gegeven door middel van een Besluit van 8 december 1964, tot toepassing van artikel 4 van de Wet installaties Noordzee. Dit Besluit wijst het arrondissement van de rechtbank te Amsterdam aan als bevoegd rechtscollege voor strafbare feiten begaan op installaties in de zin van de Wet. De zaak wordt behandeld en beslist door de kantonrechter van de rechtbank. De AMvB verschaft opsporingsambtenaren, deurwaarders en ambtenaren de mogelijkheid hun bevoegdheden uit te oefenen op installaties ter zee.

Wrakkenwet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	17	
Titel:	Wrakkenwet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 19 juli 1934, tot vaststelling van bepalingen omtrent de opruiming van vaartuigen en andere voorwerpen, in openbare wateren gestrand, gezonken of aan den grond geraakt of in waterkeringen of andere waterstaatswerken vastgeraakt	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 19/07/1934 Datum inwerkingtreding: 03/09/1934	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Monumentenwet • Nota maritieme noodhulp • Wrakopruimingsverdrag 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Scheepvaart	

Essentie:

De Wrakkenwet stelt bepalingen omtrent de opruiming van vaartuigen en andere voorwerpen, die in openbare wateren gestrand, gezonken of aan de grond geraakt of in waterkeringen of andere waterstaatswerken vastgeraakt zijn. De Wrakkenwet bepaalt dat de territoriale wateren (binnenwateren en territoriale zee) mede wordt aangemerkt als openbare wateren in de zin van de Wet (artikel 1).

De Wet geeft de beheerder van het water of een waterstaatswerk de bevoegdheid vast te stellen of opruiming van een vaartuig of ander voorwerp noodzakelijk is en stelt de daarbij te volgen procedure vast. Wrakken kunnen door de beheerder van het water of een waterstaatswerk worden opgeruimd zonder dat belanghebbenden hem aansprakelijk kunnen stellen voor de door de opruiming toegebrachte schade aan het wrak. De Wet maakt het mogelijk het wrak en de goederen te verkopen zonder toestemming van de belanghebbende. De berging in binnenwateren kan meestal uit deze opbrengst bekostigd worden.

Artikel 10 van de Wet bevat een bepaling omtrent het verhalen van de kosten die krachtens de Wet worden gemaakt.

Wet bestrijding ongevallen Noordzee

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	18	
Titel:	Wet bestrijding ongevallen Noordzee	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Wet van 12 maart 1992, houdende aanvullende regels met betrekking tot het voorkomen, beperken of ongedaan maken van schadelijke gevolgen van ongevallen op de Noordzee	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 12/03/1992 Datum inwerkingtreding: 01/11/1992	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	In het algemeen is de Minister van I&M verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet bestrijding ongevallen Noordzee. Een uitzondering hierop bestaat ten aanzien van Nederlandse oorlogsschepen en Nederlandse militaire luchtvaartuigen. De Minister van Defensie treft in dit geval, na overleg met onder andere de Minister van I&M, de maatregelen die zijn geboden om de schadelijke gevolgen van ongevallen met deze schepen of luchtvaartuigen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee en het aansluitende gebied daarbuiten tussen 56° N en 51°10' N, alsmede een deel van de Westerschelde	Artikel 2(2) van de Wet bepaalt dat onder de Nederlandse territoriale zee mede wordt verstaan het gedeelte van de Westerschelde, dat is gelegen tussen de territoriale zee en de lengtegraad van 3°35' O.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Interventieverdrag • Bonn Overeenkomst • Nota maritieme noodhulp • <i>Rampenplan voor de Noordzee 2009</i> • <i>Nota bestrijding milieubedreigende stoffen Noordzee</i> 	

Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Besluit van 12 november 2009, nr. 09.003229 tot vaststelling van regels inzake de organisatie en de coördinatie van de bestrijding van schadelijke gevolgen van ongevallen op de Noordzee (Besluit Rampenplan voor de Noordzee 2009)</i> • <i>Regeling uitvoering artikel 11, tweede lid, Wet bestrijding ongevallen Noordzee</i> • <i>Regeling, houdende regels inzake de melding van ongevallen en voorvallen op zee (Regeling melding ongevallen en voorvallen op zee 2005)</i> 	Gezien de aanstaande vervanging van het Rampenplan Noordzee 2009 door het Incidentbestrijdingsplan Noordzee, wordt medio 2012 een nieuw besluit tot vaststelling hiervan verwacht.
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging, incidenten	

Essentie:

De Wet bestrijding ongevallen Noordzee implementeert het Interventieverdrag en het bijbehorend Protocol. Deze Wet schept het kader voor het bestrijden van ongevallen op de Noordzee voor de Nederlandse kust. De Wet bepaalt dat deze van toepassing is binnen de territoriale zee en het aansluitende gebied daarbuiten (voor zover gelegen tussen 56°N en 51°10' N). Daarnaast is de Wet ook van toepassing in het deel van de Westerschelde dat is gelegen tussen de territoriale zee en de lengtegraad van 3°35' O. De Wet is naast schepen ook van toepassing op installaties of elke andere zaak in drijvende of gezonken staat. Uitgesloten zijn mijnbouwinstallaties als bedoeld in artikel 1(o) van de Mijnbouwwet en installaties of schepen, die in gebruik zijn voor het opsporen of winnen van delfstoffen in het continentaal plat van derde staten.

Artikel 1 van de Wet bepaalt dat onder een ongeval verstaan wordt een aanvaring, een stranding of een ander incident met een schip bij de navigatie, dan wel een ander voorval aan boord van het schip of daarbuiten, dat materiële schade aan het schip of aan zaken aan boord daarvan veroorzaakt of dreigt te veroorzaken. Artikel 3 van de Wet bepaalt wat wordt verstaan onder schadelijke gevolgen van een ongeval.

Hoofdstuk 2 van de Wet stelt regels ten aanzien van de melding van ongevallen en van de in verband daarmee vanwege het schip genomen maatregelen. Dergelijke meldingen dienen gedaan te worden aan een door de Minister van I&M aangewezen instantie. De Wet maakt een onderscheid tussen ongevallen in de territoriale zee en daarbuiten.

Hoofdstuk 3 van de Wet heeft betrekking op de bestrijding van schadelijke gevolgen van ongevallen. De Minister van I&M kan in bepaalde gevallen, in overleg met Ministers wie het mede aangaat, aan de kapitein, de scheepseigenaar en degenen die hulp verlenen aan een schip aanwijzingen geven tot het voorkomen, beperken of ongedaan maken van de schadelijke gevolgen van het ongeval of zelf dergelijke maatregelen nemen. Ten behoeve van een goede uitvoering van de bepaalde regelen van Hoofdstuk 3 worden bij koninklijk besluit regels gesteld inzake de organisatie en de coördinatie van de bestrijding van schadelijke gevolgen van ongevallen. Dergelijke regels zijn gegeven bij het Besluit Rampenplan voor de Noordzee 2009, dat medio 2012 zal worden vervangen door een besluit tot vaststelling van het in wording zijnde Incidentbestrijdingsplan Noordzee. Het Rampenplan voor de Noordzee 2009 is opgenomen als bijlage bij het Besluit en bepaalt dat de organisatie en de coördinatie van de bestrijding van schadelijke gevolgen van ongevallen, bedoeld in artikel 11(1) van de Wet plaatsvindt overeenkomstig het Rampenplan voor de Noordzee. Het Rampenplan onderscheidt in een oplopende schaal vier categorieën incidenten, afhankelijk van de omvang van de ramp. Deze classificatie is bepalend voor de wijze van aanpak van de incidenten, in het bijzonder de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden. De beleidsverantwoordelijkheid voor de rampen- en incidentenbestrijding op zee ligt primair bij de Minister van I&M. De beheersmatige betrokkenheid vanuit dat ministerie wordt gegarandeerd vanuit het Regionaal Beheersteam Noordzeerampen (RBN). De beleidsmatige randvoorwaarden waaronder het RBN kan handelen zijn in het Rampenplan vastgesteld. Het RBN wordt voorgezeten door de hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Noordzee en wordt aangevuld met

functionarissen van de medebetrokken departementen. De algehele coördinatie van de operationele uitvoering van de rampen- en incidentenbestrijding is opgedragen aan het Kustwachtcentrum, onder leiding van de directeur Kustwacht. Deel C van het Rampenplan bevat een overzicht van het wettelijk instrumentarium, scenario's, capaciteitsplannen en schema's. De Regeling uitvoering artikel 11, tweede lid, Wet bestrijding ongevallen Noordzee wijst de directeur Kustwacht en de ambtenaren van de in de Kustwacht samenwerkende diensten aan als ambtenaren voor de toezicht op de naleving van de aanwijzingen die kunnen worden gegeven aan de kapitein en de scheepseigenaar, alsmede de hulpverleners.

Hoofdstuk 6 van de Wet sluit buitenlandse oorlogsschepen en buitenlandse militaire luchtvaartuigen, alsmede buitenlandse schepen of buitenlandse luchtvaartuigen, die eigendom zijn van of in beheer zijn bij een Staat ten tijde dat zij uitsluitend worden gebruikt in dienst van de overheid voor andere dan handelsdoeleinden uit van het toepassingsbereik van de Wet. Tevens is de Wet slechts in beperkte mate van toepassing op Nederlandse oorlogsschepen en Nederlandse militaire luchtvaartuigen. De Minister van Defensie treft na overleg met onder andere de Minister van I&M ten aanzien van Nederlandse oorlogsschepen en Nederlandse militaire luchtvaartuigen de maatregelen die zijn geboden om de schadelijke gevolgen van ongevallen met deze schepen of luchtvaartuigen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Rijkswet instelling exclusieve economische zone

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	19	
Titel:	Rijkswet instelling exclusieve economische zone	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Rijkswet van 27 mei 1999 tot instelling van een exclusieve economische zone van het Koninkrijk	
Verwijzing:	Tekst van de Wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 27/05/1999 Datum inwerkingtreding: 28/04/2000	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst geldend op: 01/11/2011
Verantwoordelijke minister:	Minister van BZ	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	EEZ	
Kruisverwijzing:		
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Besluit van 13 maart 2000, houdende vaststelling van de grenzen van de exclusieve economische zone van Nederland en tot inwerkingtreding van de Rijkswet instelling exclusieve economische zone (Besluit grenzen exclusieve economische zone)</i> 	Dit besluit bepaalt dat de grenzen van de Nederlandse EEZ samenvallen met: <ol style="list-style-type: none"> de 12 zeemijlengrens van de territoriale zee van Nederland, bedoeld in artikel 1(1) van de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee (binnengrens) en de grenzen van het aan Nederland toekomende gedeelte van het continentaal plat (buitengrens). Tevens bepaalt het de inwerkingtreding van de Rijkswet instelling EEZ.
Trefwoorden:	Scheepvaart, visserij, offshore mijnbouw, winning oppervlakte delfstoffen, installaties, natuur en ecologie, milieu/verontreiniging, energie, wetenschappelijk onderzoek	

Essentie:

De Rijkswet instelling EEZ is een kaderwet die slechts bepalingen bevat die relevant zijn voor de feitelijke instelling van een EEZ door Nederland. De bepalingen van de Wet hebben betrekking op: de instelling van de EEZ; de regeling van de begrenzing met andere landen; de inhoud van de te claimen soevereine rechten en rechtsmacht in de EEZ; en de inwerkingtreding van de Wet voor de verschillende delen van het Koninkrijk.

Artikel 1 bepaalt dat het Koninkrijk een EEZ heeft in het gebied buiten en grenzend aan de territoriale zee van het Koninkrijk dat zich niet verder uitstrekt dan tweehonderd zeemijlen vanaf de basislijnen, vanaf welke de breedte van de territoriale zee wordt gemeten.

Artikel 2 bepaalt dat de buitengrens van de EEZ voor Nederland wordt vastgesteld bij AMvB. Het besluit grenzen Nederlandse EEZ geeft uitvoering aan deze bepaling. Dit besluit bepaalt tevens de inwerkingtreding van de Wet.

De Wet bepaalt in artikel 3 dat het Koninkrijk, met inachtneming van de grenzen die het volkenrecht stelt, in de exclusieve economische zone de volgende rechten uitoefent:

- soevereine rechten ten behoeve van de exploratie en exploitatie, het behoud en het beheer van de levende en niet-levende natuurlijke rijkdommen van de wateren boven de zeebodem

en van de zeebodem en de ondergrond daarvan, en met betrekking tot andere activiteiten voor de economische exploitatie en exploratie van de zone, zoals de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden;

b. rechtsmacht ten aanzien van de bouw en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen, het wetenschappelijk zeeonderzoek en de bescherming en het behoud van het mariene milieu.

Aan de uitoefening van deze soevereine rechten en rechtsmacht wordt nadere invulling gegeven (of kan daaraan worden gegeven) door middel van de relevante nationale wet- en regelgeving.

B. Beleid

Nationaal Waterplan

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	20	
Titel:	Nationaal Waterplan	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Nationaal Waterplan	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 22/12/2009 Eindjaar: 2015	Het Nationaal Waterplan is opgesteld voor de planperiode 2009-2015.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	De Ministers van EL&I en I&M stellen gezamenlijk het Nationaal Waterplan vast.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Wet ruimtelijke ordening • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • Kaderrichtlijn mariene strategie • Kaderrichtlijn water 	Het Nationaal Waterplan vervangt het beleid voor de Noordzee uit de Nota Ruimte. In de Beleidsnota Noordzee wordt dit verder uitgewerkt. De kust en de Waddenzee zijn ook in het Nationaal Waterplan opgenomen.
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening, visserij, scheepvaart, offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, militaire activiteiten, natuur en ecologie, milieu/verontreiniging, archeologie, windenergie, kustverdediging, landaanwinning.	

Essentie:

Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande Nota's Waterhuishouding. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet die op 22 december 2009 in werking is getreden. Het Nationaal Waterplan is het formele rijksplan voor het nationale waterbeleid. In de Waterwet is vastgelegd dat het rijk dit plan eens in de zes jaar opstelt. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten tevens de status van structuurvisie. Onderdelen van de structuurvisie zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.2 (Ruimtelijke aspecten waterbeleid) waarin het generieke ruimtelijke waterbeleid is beschreven, de onderdelen 'Ruimtelijke aspecten' van hoofdstukken 4 (over de waterthema's) en 5 (over de gebieden) en de structuurvisiekaarten (kust, rivieren, IJsselmeergebied en Noordzee).

Het Nationaal Waterplan is 12 december 2009 vastgesteld door het kabinet. Slechts de nieuwe maatregelen uit het Structuurvisiedeel van het Nationaal Waterplan konden pas in december 2010 in uitvoering worden genomen, zoals de aanwijzing van (reserverings)gebieden voor windenergie en zandwinning op de Noordzee en een afwegingskader voor activiteiten op de Noordzee.

Een tussentijdse herziening van het Nationaal Waterplan is in voorbereiding ten behoeve van het aanwijzen van extra windenergiegebieden op de Noordzee, namelijk gebieden voor de Hollandse kust tussen Hoek van Holland en Texel en een gebied ten noorden van de Waddeneilanden. Intussen blijkt uit de Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte dat het Rijk in het zoekgebied ten noorden van

de Waddeneilanden het windenergiegebied "Eemshaven" wil aanwijzen. Vermeld wordt dat dit een partiële herziening van het Nationaal Waterplan betreft, waarmee het zoekgebied in het Nationaal Waterplan vervalt.

Belangrijke onderdelen van het Nationaal Waterplan zijn het nieuwe beleid op het gebied van waterveiligheid, het beleid voor het IJsselmeergebied, het Noordzeebeleid en de Stroomgebiedbeheerplannen op grond van de Kaderrichtlijn water. Als bijlage bij het Nationaal Waterplan zijn beleidsnota's toegevoegd over waterveiligheid, het IJsselmeergebied en de Noordzee. Deze beleidsnota's vormen een nadere uitwerking en onderbouwing van de keuzes die in de hoofdtekst staan van het Nationaal Waterplan en dienen in samenhang ermee te worden gelezen.

Het Nationaal Waterplan is als volgt opgebouwd:

- Het eerste Nationaal Waterplan (Hoofdstuk 1);
- Nederland als deltaland, nu en in de toekomst (Hoofdstuk 2);
- Samenwerken aan realisatie van het waterbeleid (Hoofdstuk 3);
- Waterbeleid in thema's (Hoofdstuk 4);
- Waterbeleid in gebieden (Hoofdstuk 5);
- Nederland werkt wereldwijd met water (Hoofdstuk 6);
- Financiering van het waterbeleid (Hoofdstuk 7).

Dit eerste Nationaal Waterplan is opgesteld voor de planperiode 2009-2015. Het formuleert een antwoord op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, demografie en economie en investeert in duurzaam waterbeheer. De tweede Deltacommissie, de commissie Duurzame Kustontwikkeling, heeft het kabinet geadviseerd over een duurzaam en klimaatbestendig waterbeheer. Een eerste beleidsmatige uitwerking van het advies van de Deltacommissie is opgenomen in dit Nationaal Waterplan.

Het Nationaal Waterplan voorziet in een intensievere samenwerking tussen de overheden. De grondgedachte voor duurzaam waterbeheer is "meebewegen met natuurlijke processen waar het kan, weerstand bieden waar het moet en kansen voor welvaart en welzijn benutten". Dit geldt ook voor water en ruimte. De Nota Ruimte regelde de ruimtelijke doorwerking van het huidige waterbeleid. Het Nationaal Waterplan vervangt op onderdelen het beleid uit de Nota Ruimte voor het IJsselmeer, de Noordzee en de rivieren. Voor de gebieden die onderdeel uitmaken van de ruimtelijke hoofdstructuur, te weten de kust, de grote rivieren en het IJsselmeergebied, zal in de nabije toekomst de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Ruimte relevant zijn.

Hoofdstuk 4 behandelt verschillende thema's van het waterbeleid en heeft betrekking op waterveiligheid (4.1); watertekort en zoetwatervoorziening (4.2); wateroverlast (4.3); waterkwaliteit (4.4); en het gebruik van water (4.5). Hoofdstuk 5 zet het waterbeleid in verschillende gebieden uiteen waaronder de kust (5.1), de Noordzee (5.6) en Noord-Nederland en de Waddenzee (5.7). In hoofdstuk 6 wordt uiteengezet hoe Nederland actief wil samenwerken met landen in laaggelegen delta's bij het beschermen tegen overstromingen en zorgen voor voldoende en schoon water. Ten slotte heeft hoofdstuk 7 betrekking op de financiering van het waterbeleid.

Hoofdstuk 5.6 bevat de algemene beleidsdoelstellingen voor de Noordzee. Het kabinet kiest voor een duurzaam, ruimte-efficiënt en veilig gebruik van de Noordzee in evenwicht met het mariene ecosysteem zoals vastgelegd in de Kaderrichtlijn water, de Kaderrichtlijn mariene strategie, en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het doel is om het mariene ecosysteem te beschermen en te ontwikkelen. In overleg met de Nederlandse visserijsector, natuurorganisaties en met de andere EU-lidstaten wordt in het kader van het Europees Gemeenschappelijk Visserijbeleid ingezet op de verduurzaming van de visserij in de Noordzee. Het vrije zicht op de horizon vanaf de kust wordt gehandhaafd. De volgende activiteiten hebben binnen internationale kaders prioriteit voor Nederland:

- Zandwinning en zandsuppletie: voldoende ruimte voor zandwinning ten behoeve van de kustbescherming, tegengaan van overstromingsrisico's en ophoogzand voor op het land;
- Duurzame (wind)energie: ruimte voor 6000 Megawatt windenergie op de Noordzee in 2020 (minimaal 1000 km²), voorwaarden scheppen voor verdere (internationale) doorgroei na 2020;
- Olie- en gaswinning: zoveel mogelijk aardgas en aardolie winnen uit de Nederlandse velden op de Noordzee zodat het potentieel van aardgas- en aardolievoorraden in de Noordzee wordt benut;
- CO₂-opslag: voldoende ruimte voor opslag van CO₂ in lege olie- en gasvelden of in ondergrondse waterhoudende bodemlagen (aquifers);

- Zeescheepvaart; een stelsel van verkeersscheidingsstelsels, clearways en ankergebieden dat de scheepvaart op een veilige en vlotte manier kan afhandelen;
- Defensiegebieden op zee.

Aan bestaande en nieuwe gebruikers wordt aangegeven welke ruimte onder welke voorwaarden beschikbaar is voor activiteiten.

Op de structuurvisiekaart voor de Noordzee is de ruimtelijke weerslag van de beleidskeuzes te zien: de gebruiksfuncties van nationaal belang, het beleid ten aanzien van mariene ecosystemen en de (aan te wijzen) Natura 2000-gebieden. In de beleidsnota Noordzee worden de achtergronden, overwegingen en realisatie van beleidskeuzes verder uitgewerkt. Ter verdere uitwerking van het Nationaal Waterplan is het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN 2015) eind 2011 geactualiseerd.

Beleidsnota Noordzee

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	21	
Titel:	Beleidsnota Noordzee	De Beleidsnota Noordzee is een bijlage van het Nationaal Waterplan.
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Beleidsnota Noordzee	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 22 december 2009 Eindjaar: 2015	De planperiode is 2009-2015. Een tussentijdse herziening van de Beleidsnota Noordzee is in voorbereiding ten behoeve van het aanwijzen van extra windenergiegebieden op de Noordzee, voor de Hollandse kust en ten noorden van de Waddeneilanden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Wet ruimtelijke ordening • Nationaal Waterplan • Nota Ruimte • IBN 2015 • Kaderrichtlijn mariene strategie 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening, visserij, scheepvaart, offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, militaire activiteiten, natuur en ecologie, milieu/verontreiniging, windenergie, landaanwinning.	

Essentie:

De Beleidsnota Noordzee is een bijlage van het Nationaal Waterplan. De nota bevat de uitwerking van het Noordzeebeleid en informatie over de relatie met aangrenzend beleid. De nota volgt de opbouw van paragraaf 5.6 (Noordzee) van het Nationaal Waterplan.

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het veranderend gebruik van de Noordzee, de nieuwe maatschappelijke vraagstukken en de ontwikkelingen in beleid die hiermee samenhangen. Hieruit volgen de maatschappelijke ontwikkelopgaven die de uitgangspunten vormen voor herijking van het Noordzeebeleid. De vraagstukken die worden beschreven zijn: zandwinning, energie, scheepvaart, visserij, defensie, toerisme en recreatie, kabels en leidingen, relevante ruimtelijke ontwikkelingen op het land en het mariene ecosysteem.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de doorvertaling van drie maatschappelijke ontwikkelopgaven naar streefbeelden en beleidskeuzen voor het Noordzeebeleid. Deze opgaven zijn een duurzame (economische) ontwikkeling in evenwicht met het mariene systeem, het reserveren van zandwinlocaties voor kustbescherming en bescherming tegen overstromingen en ruimte voor duurzame energie op

grote schaal. De Noordzee is zeewaarts van de 1 kilometergrens niet provinciaal of gemeentelijk ingedeeld. De beleidskeuzes zijn daarom direct bindend voor alle partijen.

In de hoofdstukken 4, 5 en 6 worden de beleidskeuzes in de planperiode 2009-2015 nader toegelicht en uitgewerkt, aan de hand van de drie maatschappelijke opgaven. Hoofdstuk 4 beschrijft de beleidskeuzes die gericht zijn op een economisch gebruik dat in evenwicht is met het mariene ecologische systeem. Hoofdstukken 5 en 6 richten zich binnen dit algemene kader op de herijking van de ruimtelijke afweging tussen zandwinning, duurzame (wind)energie en de andere nationale belangen in het zuidelijke deel van de Noordzee. Als sluitstuk worden de herziene kaders van het Noordzeebeleid gevat in het afwegingskader voor activiteiten op de Noordzee.

Hoofdstuk 7 beschrijft het afwegingskader voor activiteiten op de Noordzee. Nieuwe activiteiten zijn in beginsel welkom op de Noordzee. In het IBN 2015 is vanuit het integrale beleidskader van de Nota Ruimte nader richting gegeven aan het beheer en de vergunningverlening in de vorm van een integraal afwegingskader voor de gehele Noordzee. Het Noordzeebeleid in het Nationaal Waterplan geeft opnieuw richting aan de invulling van dit integrale afwegingskader voor alle activiteiten op de Noordzee.

In hoofdstuk 8 wordt een overzicht gegeven van de in de verschillende hoofdstukken benoemde activiteiten om de beleidskeuzes van het Noordzeebeleid in deze planperiode te realiseren. Daarna wordt een overzicht gegeven van de bijbehorende financiering.

De bijlagen geven een overzicht van bij de totstandkoming van het Noordzeebeleid gehanteerde onderzoeksrapporten, studies, literatuur en verslagen van bijeenkomsten, en een overzicht van coördinaten van de in de structuurvisiekaart aangeduide aan te wijzen gebieden.

Nota Ruimte

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	22	
Titel:	Nota Ruimte	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Nota Ruimte; ruimte voor ontwikkeling	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 17/1/2006 Eindjaar: 2030	De planhorizon van de Nota Ruimte is 2030 waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	De Minister van EL&I is ook bij de Nota betrokken.
Status:	Vigerend	Het Nationaal Waterplan vervangt het beleid voor de Noordzee uit de Nota Ruimte.
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Waterwet • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • IBN 2015 • Natuur voor mensen, mensen voor natuur 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening	

Essentie:

De Nota Ruimte bevat de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De planhorizon van de Nota is 2030, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn. De Nota Ruimte doet uitspraken die van belang zijn voor het gehele Nederlandse deel van de Noordzee. Hoofdstuk 4 van de Nota is gewijd aan gebieden en thema's, waaronder de kust, de Waddenzee en de Noordzee. Het gehele Noordzeebeleid, met inbegrip van het ruimtelijk beleid, is onderdeel van het Nationaal Waterplan dat het desbetreffende deel van de Nota Ruimte inmiddels heeft vervangen.

De Nota Ruimte definieert de kust als het geheel van kustzee, strand, duinen/zeedijken, en de strook landwaarts daarvan met een functionele of culturele relatie met de kust. Belangrijk onderdeel van de kust is het kustfundament. Het kustfundament wordt als volgt begrensd (zie ook PKB-Kaart 4 bij de Nota Ruimte):

- de zeewaartse grens bestaat uit de doorgaande NAP -20m lijn;
- aan de landzijde omvat het kustfundament alle duingebieden én alle daarop gelegen harde zee-weringen. In de praktijk valt de begrenzing samen met de grenzen van Natuurbeschermingswetgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden.

De Nota bepaalt dat het Rijk, voor de realisatie van een duurzame veiligheid tegen overstromingen vanuit zee, waarborgt dat in het kustfundament voldoende ruimte beschikbaar is en blijft voor de versterking van de zeekering. Bij het beheer van het kustfundament kiest het Rijk voor een strategie in drie stappen:

- behoud van zand en ongehinderd transport van zand langs en dwars op de kust;
- zoveel mogelijk zandige maatregelen als ingrepen noodzakelijk zijn; en
- alleen in uiterste geval kan zand met harde constructies worden vastgelegd.

De hoofddoelstelling van het nationaal ruimtelijk beleid voor de Waddenzee is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Binnen deze hoofddoelstelling zijn er doelen op het gebied van de veiligheid tegen overstromingen vanuit de zee, de bereikbaarheid van de havens en de eilanden, de economische ontwikkeling en bescherming van de in de bodem aanwezige archeologische waarden. Economische activiteiten moeten passen binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. Een nadere uitwerking en concretisering van het in de Nota Ruimte beschreven beleid voor de Waddenzee opnemen is opgenomen in de PKB Derde nota Waddenzee.

De Nota Ruimte verstaat onder de Noordzee de Nederlandse territoriale zee en EEZ, zoals weergegeven op PKB-Kaart 10. De Noordzee is een kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur. De hoofddoelstelling voor de Noordzee is versterking van de economische betekenis van de Noordzee en behoud en ontwikkeling van internationale waarden van natuur en landschap door de ruimtelijk-economische activiteiten in de Noordzee op duurzame wijze te ontwikkelen en op elkaar af te stemmen met inachtneming van de in de Noordzee aanwezige ecologische en landschappelijke waarden. Een onbelemmerd uitzicht vanaf de kust vormt daarvan een onderdeel.

De Nota Ruimte heeft op grond van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening de status van structuurvisie gekregen. Concrete beleidsbeslissingen behouden op basis van het overgangsrecht hun gelding tot en met het moment waarop de planologische kernbeslissing komt te vervallen, dan wel de beleidsbeslissingen worden vervangen door een algemene regel. In de Realisatieparagraaf Nationaal Ruimtelijk Beleid is vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat daarbij onder andere om de beleidskaders uit de Nota Ruimte ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur en het kustfundament. Andere onderwerpen zijn ontleend aan de Derde Nota Waddenzee, het Structuurschema Militaire Terreinen en de PKB Project Mainportontwikkeling Rotterdam. Deze rijksbelangen zijn juridisch gewaarborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), welke op 22 augustus 2011 is vastgesteld en 30 december 2011 grotendeels in werking is getreden. De Realisatieparagraaf Nationaal Ruimtelijk Beleid is toegevoegd aan de Nota Ruimte en heeft de status van structuurvisie.

De Nota Ruimte zal in de nabije toekomst vervangen worden door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), die op 14 juni 2011 in ontwerp aan beide Kamers ter behandeling is toegezonden. In aansluiting op de SVIR zal het rijk een structuurvisie voor de ondergrond opstellen. Naar verwachting is deze structuurvisie in 2014 gereed.

IBN 2015

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	23	
Titel:	IBN 2015	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Integraal Beheerplan Noordzee 2015	
Verwijzing:	Tekst van het Beheerplan	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 11/11/2011 Eindjaar: 2015	Dit beheerplan dient ter vervanging van het IBN 2015 dat werd aangenomen op 08/07/2005.
Verantwoordelijke minister:	Minister I&M	De Ministers van I&M, EL&I en Defensie zijn bij de opstelling van het Beheerplan betrokken geweest.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterplan • Beleidsplan Noordzee • <i>Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening, visserij, scheepvaart, offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, milieu/verontreiniging, baggerstort, archeologie, ruimtelijke ordening, windenergie, wetenschappelijk onderzoek	

Essentie:

Het IBN 2015 is een directe uitwerking van het hoofdstuk Noordzee uit het Nationaal Waterplan (NWP) en de daarbij behorende Beleidsnota Noordzee die beide in 2010 van kracht zijn geworden. Deze tussentijdse herziening vervangt het eerdere IBN 2015 dat in 2005 werd vastgesteld, omdat dit qua inhoud en bruikbaarheid achter raakte op actuele ontwikkelingen. Het plan is opgesteld in samenwerking tussen IDON, Rijkswaterstaat, en de ministeries van I&M, EL&I en Defensie. De belangrijkste wijzigingen in het herziene IBN 2015 zijn: een nieuwe aanpak van het ruimtelijk beheer; het stroomlijnen van het afwegingskader voor verschillende gebruiksfuncties; de doorwerking van de Europese natuurwetgeving; de aanwijzing van windenergiegebieden op zee en de ontwikkeling van een zandwinstrategie; en het scheppen van ruimte voor duurzame ontwikkelingen.

Het IBN 2015 heeft de status van een beleidsregel. Het verplicht de rijksoverheid om overeenkomstig het plan te handelen bij de regulering van het gebruik van de Noordzee.

Hoofdstuk 2 van het IBN 2015 beschrijft beknopt de drie pijlers die samen het integrale karakter van het Noordzeebeheer waarborgen, namelijk Gezonde zee, Veilige zee en Rendabele zee.

Hoofdstuk 3 behandelt het ruimtelijk beheer van de Noordzee volgens de nieuwe sturingsfilosofie van proactief aanwijzen welke (combinaties) van activiteiten in welke gebieden het best en meest efficiënt kunnen worden gesitueerd. Tevens worden de uitgangspunten van meervoudig ruimtegebruik en de ecosysteembenadering toegelicht.

Hoofdstuk 4 bevat het afwegingskader, waarbij het IBN-toetsingskader en het toetsingskader volgens de Natuurbeschermingswet zijn gecombineerd. Dit integrale afwegingskader bepaalt dat de toets 'locatiekeuze en ruimtegebruik', anders dan in het oorspronkelijke IBN 2015, eerder aan de orde komt

dan de toets 'nut en noodzaak'. De volgende toetsen dienen achtereenvolgens doorlopen te worden in het formele vergunningtraject:

Toets 1: Definiëren ruimtelijke claim & toepassen voorzorg

Toets 2: Locatiekeuze & beoordeling ruimtegebruik

Toets 3: Nut en noodzaak

Toets 4: Mitigeren

Toets 5: Compensatie van effecten

Het IBN 2015 voorziet dat het voorzorgprincipe feitelijk bij alle toetsen een rol speelt, veelal aan de hand van een m.e.r.-procedure. Bij nieuwe activiteiten die voor het eerst op de Noordzee plaatsvinden en die niet m.e.r.-plichtig zijn, wordt van de initiatiefnemer ook zo volledige mogelijke informatie verlangd over de effecten op de ecologie, de menselijke gezondheid en ander rechtmatig gebruik.

Wat betreft de Toets Locatiekeuze & beoordeling ruimtegebruik wordt onder andere expliciete aandacht geschonken aan: het overlappen van activiteiten; efficiënt ruimtegebruik; meervoudig ruimtegebruik waar mogelijk; behoud van archeologische en cultuurhistorische waarden; nadeelcompensatie; en effecten op niet-locatiegebonden gebruik. Tot slot beschrijft hoofdstuk 4 de uitgangspunten die gelden voor de experimenteerruimte binnen de EEZ. Deze kleinschalige en/of kortdurende activiteiten dienen versterking van de duurzame ontwikkeling op de langere termijn te beogen.

Een beschrijving van de functies en het gebruik van de Noordzee is ondergebracht in hoofdstuk 5. Het bevat de volgende onderdelen: waterkwaliteit en biodiversiteit; natuur; scheepvaart; olie- en gaswinning; visserij; oppervlakedelfstoffenwinning; baggerspecie; windenergie; kabels en leidingen; recreatie; en militair gebruik. Bij de meeste onderdelen wordt ook de interactie met andere gebruiksfuncties beschreven.

Tot slot geeft hoofdstuk 6 de veranderingen weer die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan in de organisatie van het beheer van de Noordzee. Nog beter afstemmen en samenwerken staan daarbij centraal, zowel in eigen land als in toenemende mate ook internationaal.

Natuur voor mensen, mensen voor natuur

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	24	
Titel:	Natuur voor mensen, mensen voor natuur	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Natuur voor mensen, mensen voor natuur. Nota natuur, bos en landschap in de 21ste eeuw	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2000 Beginjaar: 2000 Eindjaar: 2010/2020	De beleidsnota bevat geen specifiek eindjaar. De planningshorizon die in de Nota wordt gehanteerd is 2010, met een zogeheten doorkijk naar 2020.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	De beleidsnota geeft aan dat het Nederlandse deel van de Noordzee tot de Ecologische Hoofdstructuur behoort en wordt in zijn geheel als kerngebied aangeduid, met inachtneming van het multifunctionele karakter van het gebied.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • Beleidsprogramma biodiversiteit • Biodiversiteitsverdrag • Verdrag van Ramsar • Verdrag van Bonn • ASCOBANS • Overeenkomst zeehonden Waddenzee • AEWA • Verdrag van Bern • OSPAR Verdrag • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw) schetst de aanpak van het natuurbeleid voor de periode 2000-2010, met een doorkijk naar 2020. Daarnaast vormt de Nota het kader voor behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit in andere sectoren (waaronder visserij en water). De Nota heeft een nauwe relatie met de Vierde nota waterhuishouding, de Nota Ruimte en het Nationaal Milieubeleidsplan.

De Nota bestaat uit twee delen: een strategisch deel en een beleidsprogramma. Het strategische deel beschrijft het beleid op hoofdlijnen. Het definieert de hoofddoelstelling voor het natuurbeleid als: "Behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap, als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving". De verdere verwerking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) staat daarbij centraal. De Nota geeft aan dat het gehele Nederlandse deel van de Noordzee tot de EHS wordt gerekend.

Het tweede deel van de Nota geeft een programmatische uitwerking van de strategische hoofdlijnen voor vijf specifieke programma's, waarin concrete doelen worden benoemd met daaraan gekoppelde taakstellingen, maatregelen en middelen. Voor de Noordzee zijn met name de programma's "Internationaal Natuurlijk", 'Groots Natuurlijk' en 'Nat Natuurlijk' belangrijk.

In het programmadeel 'Nat Natuurlijk' wordt als hoofddoel aangegeven dat in 2020 de voor Nederland karakteristieke natte natuur in oppervlakte en kwaliteit is versterkt en duurzaam gebruik is gewaarborgd. De Noordzee wordt daarbij aangeduid als kerngebied van de EHS, met inachtneming van het multifunctionele karakter van het gebied. De Nota bevat de taakstelling dat in 2002 ecologische kwaliteitsdoelen zullen zijn geformuleerd, op basis waarvan met de betrokken sectoren afspraken over duurzaam gebruik worden gemaakt. Het beleidsprogramma definieert twaalf algemene ecosysteendoelen voor de Noordzee die kwalitatief en richtinggevend zijn geformuleerd. Kern van de ecosysteendoelen is dat: "de Noordzee een zo natuurlijk mogelijk functionerend ecosysteem moet zijn, gekenmerkt door de voor de Noordzee en haar kustzone karakteristieke biodiversiteit en landschappelijke identiteit. Gebruik van zee en kust moet in balans worden gehouden en waar nodig in balans worden gebracht met het ecologisch functioneren". De ecosysteendoelen zijn verder uitgewerkt binnen het project Ecosysteendoelen Noordzee.

Voor de effectuering van het beleid geeft de Nota aan dat het instrumentarium regelmatig aangepast zal worden aan nieuwe beleidsontwikkelingen. Van belang voor de Noordzee zijn daarbij met name de instrumenten die strekken tot de veiligstelling van gebieden en soorten.

Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	25	
Titel:	Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd/Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2008 Beginjaar: 2008 Eindjaar: 2011	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I, Minister van I&M	Het beleidsprogramma is mede tot stand gekomen namens de Ministers van EL&I en OC&W en de Staatssecretarissen van I&M en Defensie.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Biodiversiteitsverdrag • Kaderrichtlijn mariene strategie 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

Het Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011 identificeert de prioriteiten voor de komende vier jaar om de aantasting van biodiversiteit aan te pakken en het duurzaam gebruik van biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen te bevorderen. Samenwerking tussen departementen en met andere overheden en maatschappelijke actoren staat daarbij centraal.

Het Beleidsprogramma beschrijft in hoofdstuk 2 allereerst de context: de uitdaging om de aantasting van biodiversiteit tot staan te brengen en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen te bevorderen en het bestaande internationale en nationale beleidskader. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 de kern van het Beleidsprogramma aan de orde: de onderwerpen waar het Kabinet de komende vier jaar meer aandacht aan besteedt. Deze prioriteiten zijn ingebed in een context van reguliere activiteiten die binnen de bestaande (internationale) bestuurlijke kaders voortgezet worden. De overige hoofdstukken hebben betrekking op sturing en financieel kader (hoofdstuk 4) en evaluatie en monitoring (hoofdstuk 5).

Onder het kopje "doelstellingen" (paragraaf 3.1) geeft het Kabinet aan dat het staat voor een actieve internationale en Europese rol van Nederland. De huidige internationale doelstellingen van het Biodiversiteitsverdrag (CBD), de Millennium Development Goals (MDG's), en het beleid van de EU, blijven

richtinggevend. Nederland blijft zich inzetten om het verlies aan biodiversiteit per 2010 - en daarna - een halt toe te roepen en bij te dragen aan het behalen van de MDG's. De inzet is daarbij gericht op:

- Het actief bijdragen aan het afremmen van de snelheid van biodiversiteitsverlies buiten de EU, zoals internationaal geformuleerd;
- Het bijdragen aan het bereiken van MDG1, MDG7 en MDG8: het koppelen van armoedebestrijding aan duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, een beter leefmilieu en duurzame economische groei (handelsketens);
- Het integreren van biodiversiteitsaspecten in economische sectoren;
- Het per 2010 – en daarna – toeroepen van een halt van de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland en er voor zorgen dat er in 2020 duurzame condities zijn voor het voortbestaan van alle soorten en populaties die in het recente verleden (1982) van nature in ons land voorkwamen.
- Het, ter ondersteuning van deze doelen, bevorderen van participatie en kennis voor biodiversiteit en van communicatie en educatie met aandacht voor functies, waarden en zichtbaarheid van biodiversiteit.

Het beleid om deze doelstellingen te bereiken wordt door verschillende departementen uitgevoerd. Naast dit lopende beleid richt het Beleidsprogramma zich op die prioriteiten binnen deze doelstellingen waarop door urgentie en complexiteit versterkte samenwerking nodig is tussen departementen en met maatschappelijke actoren. Het doel van het Beleidsprogramma is de coherentie op prioritaire velden te versterken.

Het Beleidsprogramma identificeert vijf inhoudelijke prioriteiten, waaronder “mariene biodiversiteit en duurzame visserij”. Het Beleidsprogramma geeft in paragraaf 3.3.5 aan dat het Kabinet binnen de Nederlandse wateren, en voor Nederlandse schepen in internationale wateren, streeft naar duurzaam behoud en gebruik van mariene hulpbronnen overeenkomstig internationale normen. Duurzame visserij en het aanwijzen van te beschermen gebieden vormen hierbij de belangrijkste aandachtspunten. Omdat de Noordzee één ondeelbaar ecosysteem is en het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) een bevoegdheid van de EU is, heeft het nationale beleid hier noodzakelijkerwijs een sterk Europees karakter. Hierdoor moet met name op dat niveau door Nederland invloed worden uitgeoefend tijdens onderhandelingen. Het Beleidsprogramma geeft aan welke specifieke resultaten uiterlijk in 2011 moeten zijn gerealiseerd binnen nationale wateren en in de internationale samenwerking.

PKB Derde Nota Waddenzee

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	26	
Titel:	PKB Derde Nota Waddenzee	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Ontwikkeling van de wadden voor natuur en mens; Deel 4 van de planologische kernbeslissing Derde Nota Waddenzee, tekst na parlementaire instemming	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin/eind-jaar:	Datum aanname: 22/02/2007 Begin/eind-jaar: het in de PKB opgenomen beleid geldt voor een periode van 10 jaar vanaf inwerkingtreding van de PKB	Het jaar 2030 wordt in de PKB als planhorizon gehanteerd.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	Naast de Minister van I&M zijn er andere Ministers verantwoordelijk voor specifieke beleidsgebieden waarop de Derde Nota Waddenzee betrekking heeft.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Waddenzee	In de PKB wordt onder de Waddenzee verstaan het gebied dat op PKB-kaart A staat weergegeven. Bijlage 1 bij de PKB geeft een omschrijving van dit gebied. De zeewaartse begrenzing van dit gebied valt in belangrijke mate samen met de lijn die de begrenzing vormt tussen de binnenwateren en de territoriale zee. In een aantal gevallen doet de PKB beleidsuitspraken die de grens van het PKB-gebied overschrijden. Dit gezien hun belang voor de realisering van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Nationaal Waterplan • Nota Ruimte • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Derde kustnota • <i>Nota van Toelichting bij Deel 4 van de planologische kernbeslissing Derde nota Waddenzee</i> • <i>Léven in de Wadden; Beheer- en ontwikkelingsplan Waddengebied</i> • Kaderrichtlijn water 	Op 18 maart 2010 heeft de 11 ^{de} Trilaterale Regeringsconferentie over de Bescherming van de Waddenzee plaatsgevonden. Tijdens deze conferentie zijn de volgende documenten aangenomen: een Ministeriele Verklaring van Sylt, een geactualiseerde versie van het trilaterale beheerplan (Wadden Sea Plan 2010), een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst (2010 Joint Declaration on the Protection of the Wadden Sea) en een herziene versie van bestuursregelingen (2010 Governance Arrangements Trilateral Wadden Sea Cooperation).
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Visserij, scheepvaart, offshore mijnbouw, oppervlaktedelfstoffen, recreatie en toerisme, natuur en ecologie, milieu/verontreiniging, militaire activiteiten, baggerstort, windenergie, luchtvaart	

Essentie:

De PKB Waddenzee, vervat in deel 4 van de Derde nota Waddenzee, bevat de hoofdlijnen van beleid voor de Waddenzee. De PKB is gebiedsgericht van karakter en integreert het ruimtelijke en ruimtelijk relevante rijksbeleid voor de Waddenzee. De PKB hanteert 2030 als planhorizon. Het in de PKB opgenomen beleid geldt voor een periode van 10 jaar.

Onder het waddengebied wordt in de PKB verstaan de Waddenzee, de waddeneilanden, de zeegaten tussen de eilanden, de Noordzeekustzone tot 3 zeemijl uit de kust alsmede het grondgebied van de aan de Waddenzee grenzende gemeenten op het vaste land. Onder het PKB-gebied wordt dat deel van het Waddengebied verstaan dat op de bijgaande PKB-kaart A als zodanig is weergegeven. Bijlage 1 bij de PKB geeft een omschrijving van dit gebied. De zeewaartse begrenzing van dit gebied valt in belangrijke mate samen met de lijn die de begrenzing vormt tussen de binnenwateren en de territoriale zee. In een aantal gevallen doet de PKB beleidsuitspraken die de grens van het PKB-gebied overschrijden, gezien hun belang voor de realisering van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.

Hoofdstuk 2 van de PKB geeft de beleidsuitgangspunten. De hoofddoelstelling is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Met het oog op de uitwerking van deze hoofddoelstelling wordt een ontwikkelingsperspectief voor de Waddenzee tot 2030 geschetst. De hoofdpunten van dit ontwikkelingsperspectief worden gegeven aan het eind van hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 3 van de PKB geeft de beleidskeuzen weer die het kabinet van belang acht voor het realiseren van de doelstellingen voor de Waddenzee en het realiseren van het lange termijn ontwikkelingsperspectief. Het beleid met betrekking tot de natuur is gericht op een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van het ecosysteem. Ten aanzien van menselijke activiteiten wordt per specifieke categorie aangegeven welk beleid wordt gevolgd. Hierbij wordt een onderverdeling gemaakt in het beleid ten aanzien van: gesloten gebieden; inpolderingen; veiligheid; scheepvaart; burgerluchtvaart; offshore-installaties; kabels en buisleidingen; haven- en industriegebieden; bebouwing; baggerspecie; diepe delfstoffen; windturbines; ontgrondingen; archeologie; recreatie; visserij; militaire activiteiten; en pierenwinning.

Hoofdstuk 4 bevat het afwegingskader voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van plannen, projecten en handelingen. Deze zijn mogelijk mits zij passen binnen de gestelde beleidskaders en doelstellingen, zoals vastgesteld in de PKB. Voor de bescherming van de natuurlijke waarden en kenmerken van de Waddenzee (gedefinieerd in hoofdstuk 4.1 van de PKB) is het afwegingskader van toepassing zoals vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998

Hoofdstuk 5 van de PKB heeft betrekking op de doorwerking en evaluatie van het Waddenzeebeleid. Bij doorwerking van het beleid wordt aandacht besteed aan de rol van lagere overheden en andere belanghebbenden en de externe werking. Plannen, projecten of handelingen buiten het PKB-gebied, waarvan op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat zij afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, projecten of handelingen significante gevolgen hebben voor de, op grond van de PKB, te beschermen en te behouden kenmerken en waarden van de Waddenzee dienen aan de hoofddoelstelling van de PKB te worden getoetst.

Hoofdstuk 6 gaat in op de bestuurlijke organisatie van het Waddenzeebeleid. Een goede afstemming tussen beleid en uitvoering wordt essentieel geacht voor het welslagen van dit beleid. De afstemming op strategische hoofdlijnen van het Waddenzeebeleid vindt plaats in het Coördinatiecollege Waddengebied (CCW). De uitwerking van de strategische hoofdlijnen vindt plaats in het Regionaal College Waddengebied (RCW). In beide organen zijn rijk, waddenprovincies, waddenkustgemeenten, waddeneilanden en waterschappen vertegenwoordigd.

De in het RCW vertegenwoordigde overheden hebben gezamenlijk het beheer en ontwikkelingsplan Léven in de Wadden vastgesteld. In het plan worden de voornemens en doelen uit de Derde Nota Waddenzee verder geconcretiseerd en gecombineerd, en afgestemd met beleid van de regionale overheden, de invulling van natuurwetgeving en de Kaderrichtlijn water.

De PKB Waddenzee heeft op grond van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening de status van structuurvisie gekregen. De beleidsuitspraken uit de PKB Waddenzee worden juridisch gewaarborgd

door het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), welke op 22 augustus 2011 is vastgesteld en 30 december 2011 grotendeels in werking is getreden.

Derde kustnota

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	27	
Titel:	Derde kustnota	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	3 ^e Kustnota; Traditie, Trends en Toekomst	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2000 Begin-/eindjaar: zie toelichting	De Nota bevat geen specifieke verwijzing naar een begin- en eindjaar. De Nota is vanuit een lange termijn perspectief geschreven. Voor de korte (<5 jaar) en middellange termijn (<30 jaar) worden vervolgens beleidslijnen geschetst.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Kustzone	De kustzone is niet duidelijk gedefinieerd. Deze omvat zowel land- als zeegebieden.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Nationaal Waterplan • Nota Ruimte • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • <i>Beleidslijn kust</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Kustverdediging	

Essentie:

De Derde kustnota evalueert de beleidskeuze van dynamisch handhaven van de kustlijn, uitgevoerd in de periode 1990-2000, en geeft een schets van de ontwikkelingen die op de kust afkomen. De Nota is vanuit een lange termijn perspectief geschreven. Voor de korte (<5 jaar) en middellange termijn (<30 jaar) worden vervolgens beleidslijnen geschetst. Deze beleidslijnen zijn herzien in het Nationaal Waterplan dat een integrale langetermijnvisie voor de kustzone bevat.

De Derde Kustnota geeft voor de kust een nadere invulling aan het streven naar veerkrachtige watersystemen, waarvoor wordt gepleit in de Vierde nota waterhuishouding. De kustzone is niet duidelijk gedefinieerd. Deze omvat zowel land- als zeegebieden.

Hoofdstuk 1 van de Nota plaats deze in het bestaande nationale beleidskader.

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de kust, waarbij wordt ingegaan op de verdeling van taken tussen de verschillende overheden en het wettelijk kader voor de kustverdediging. Tevens wordt aangegeven welke verschillen er zijn tussen de kust in verschillende regio's.

Hoofdstuk 3 geeft een evaluatie van het beleid van 'dynamisch handhaven' in de jaren 1990-2000 en kijkt naar de gevolgen hiervan voor het kustbeleid. De peilers van dit beleid zijn

- handhaven van de veiligheid;
- handhaven van de kustlijn met zandsuppleties;
- compenseren van zandverliezen in dieper water;
- suppleren onder water;

- harde kustverdediging; en
- dynamisch duinbeheer.

Uitkomst van deze evaluatie is dat het dynamisch handhaven de komende jaren wordt voortgezet; de zandverliezen in dieper water met ingang van 2001 worden gecompenseerd en het dynamisch beheer van de duinen verder wordt uitgebreid.

Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op het kustbeleid. Hierbij wordt ingegaan op de toenemende druk op de kust vanaf zee door zeespiegelrijzing en druk vanaf land en zee door bestaande en nieuwe menselijke activiteiten. Bij overige ontwikkelingen wordt onder andere aandacht gegeven aan de toenemende betekenis van Europese regelgeving, en de onvoldoende doorwerking van het rijksbeleid in de regionale en lokale planvorming.

Hoofdstuk 5 schets het kustbeleid na 2000, waarbij wordt ingegaan op de beleidsvragen, opties voor beleid en te voeren beleid. Hierbij komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- duurzame bescherming van laag Nederland;
- kustlijnzorg;
- kustbebouwing, contouren en risico's;
- bebouwing op het strand;
- nieuwe activiteiten op zee; en
- integraal kustzone beleid.

Hoofdstuk 6 geeft aan dat het beleid, planvorming en uitvoering van het Rijk en andere overheden op elkaar dient te zijn afgestemd. Specifieke aandacht wordt gegeven aan de relatie tussen bescherming tegen overstroming en bouwen in de kust; nieuwe activiteiten op zee (m.n. zandwinning); en integraal kustzone beleid.

Het afsluitende Hoofdstuk 7 geeft een aantal acties aan. Deze hebben tot doel het beleid van dynamisch handhaven voort te zetten en de efficiency hiervan te vergroten. Een aantal acties zijn voorzien om te anticiperen op lange termijn ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheid. Het voorziet onder meer in een 10-jaarlijkse correctie van de parameters voor zeespiegelstijging, waarvan de eerste correctie staat aangekondigd voor 2011. Een andere actie betreft de 5-jaarlijkse evaluatie van de ligging van de basiskustlijn en van veranderingen in de zandbalans in dieper water.

De Beleidslijn kust van september 2007 bevat een nadere uitleg van het vigerende beleid. De beleidslijn heeft een drieledig karakter. De Beleidslijn kust:

- verheldert rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden in het kustfundament voor de ruimtelijke ordening, waterveiligheid en natuur;
- geeft een uitleg van het rijksbeleid voor waterveiligheid uit de 3^e Kustnota en de PKB Nota Ruimte;
- bevat een kader vanuit het waterveiligheidsbelang voor toetsing van ingrepen of activiteiten met een ruimtebeslag; het kader is bindend voor het rijk en biedt een handreiking voor andere overheden.

Beleidsbrief zeevaart 2008

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	28	
Titel:	Beleidsbrief zeevaart 2008	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Verantwoord varen en een vitale vloot; Beleidsbrief zeevaart 2008	
Verwijzing:	Tekst van de Beleidsbrief	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2008 Beginjaar: 2008 Eindjaar: zie toelichting	De Beleidsbrief zeevaart 2008 bevat geen eindjaar. Bijlage 1 bij de Beleidsbrief bevat een uitvoeringsagenda voor de jaren 2008-2013. In het kader van de Rijksbegroting zal jaarlijks worden ingegaan op de voortgang ten aanzien van de meest belangrijke maatregelen opgenomen in de beleidsbrief. Aan het eind van de genoemde planperiode zullen alle maatregelen worden geëvalueerd
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Scheepvaartverkeerswet • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • IBN 2015 • Nota maritieme noodhulp 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Scheepvaart	

Essentie:

De Beleidsbrief zeevaart 2008 bevat de beleidsvoornemens van het Kabinet met betrekking tot de zeevaart voor de komende jaren. De Beleidsbrief bevat geen eindjaar.

Het Kabinet stelt zich op het standpunt dat “[k]ern van het zeevaartbeleid is en blijft dat het vergroten van de economische bijdrage van de zeevaart samen moet gaan met groei in kwaliteit en duurzaamheid. Het gaat om het vinden van een goede balans tussen het benutten van het potentieel voor economische groei en werkgelegenheid in de zeevaart én het duurzaam verankeren van de natuur- en milieuwaarden van de zee- en kustgebieden. De beleidsvoornemens van het Kabinet zijn verwerkt tot concrete maatregelen en beslaan dan ook de terreinen economie, milieu, veiligheid en toezicht.” De kwaliteit van het milieu in de Noordzee en de Waddenzee en de natuurwaarde van de Nederlandse kust zijn enkele van de grote achterliggende belangen.

Ten aanzien van de Noordzee wordt opgemerkt dat drukker verkeer wordt verwacht, waarbij de gebruiksruimte kleiner wordt en de scheepsgrootte toeneemt. Om het milieu van de Noordzee en Nederlandse kust effectief te beschermen zal met name een krachtige inzet van de overheid in internationaal verband nodig zijn, omdat nationaal beleid gezien de kenmerken van de zeevaartsector niet effectief is. Nederland zal zich in dit verband zowel op de IMO als de EU richten. Om een veilige en vlotte afwikkeling van het zeevaartverkeer op de Noordzee (en naar de zeehavens) te blijven garanderen, zal het Kabinet zorgen dat de noodzakelijke voorzieningen en maatregelen in de pas lopen met de laatste internationale en technologische ontwikkelingen. Het kabinet streeft er daarbij naar de scheepvaartveiligheid op de Noordzee te verhogen – in plaats van een norm van maximaal 25

significante ongevallen per jaar wordt deze verlaagd naar een maximum van 20. Hierbij is de permanente verbetering van de veiligheid het achterliggende doel.

Een aantal van de beleidvoornemens van de Beleidsbrief zeevaart 2008 heeft specifiek betrekking op de Noordzee. Paragraaf 4.8 van de Beleidsbrief gaat in op de veiligheid van het scheepvaartverkeer op de Noordzee. Dit vertaalt zich in een aantal concrete maatregelen die zich richten op: een veilige en vlotte afhandeling van zeevaartverkeer (maatregel 42); de beheersing van risico's die gepaard gaan met schaalvergroting, toenemend ruimtegebruik door windturbineparken en andere ontwikkelingen (maatregel 43); het terugdringen van ongevallen met vissersschepen (maatregel 44); en het opstellen van een toekomstperspectief op het gebruik en het beheer van de Noordzee (maatregel 45). Dit perspectief voor de langere termijn (2040-2100), waarbij naast zeevaart ook naar andere gebruiksfuncties van de Noordzee gekeken zal worden, zal worden opgenomen in het Nationaal Waterplan. Paragraaf 4.9 gaat in op de respons bij ongevallen en incidenten en maatregel 46 voorziet een onderzoek om vast te stellen of de bestaande capaciteit voor maritieme noodhulp voor de Noordzee nog toereikend is gezien toekomstige ontwikkelingen. In het kader van de vraagstukken veiligheid en piraterij (paragraaf 4.10) is voorzien in het opstellen van een veiligheidsconcept voor de Noordzee (maatregel 52). Dit concept voorziet een systematische analyse van de gegevens van de diverse handhavingdiensten op de Noordzee om meer zicht te krijgen op mogelijk ongeoorloofde activiteiten en risico's, waaronder smokkel en veiligheid. Bijlage 1 bij de Beleidsbrief bevat een uitvoeringsagenda voor de jaren 2008-2013 voor de in de brief genoemde maatregelen. In het kader van de Rijksbegroting zal jaarlijks worden ingegaan op de voortgang van de meest belangrijke maatregelen. Aan het eind van de genoemde planperiode zullen alle maatregelen worden geëvalueerd.

De Beleidsbrief zeevaart blijft bestaan, wanneer in de nabije toekomst de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) wordt vastgesteld, maar zal in lijn worden gebracht met de SVIR.

Capaciteitsnota 2006-2010

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	29	
Titel:	Capaciteitsnota 2006-2010	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Om kwetsbare zee- en deltagebieden te beschermen; Capaciteitsnota 2006-2010; Hoe Rijkswaterstaat is voorbereid om olie en andere milieuverontreinigende stoffen op te ruimen	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	2006-2010	Een nieuwe capaciteitsnota is in voorbereiding.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Rampenplan voor de Noordzee 2009</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Scheepvaart, offshore mijnbouw, milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Capaciteitsnota 2006-2010 beschrijft en onderbouwt in onderlinge samenhang de uitgangspunten, de strategie en het benodigde materieel voor een adequate bestrijding van milieubedreigende stoffen op zee, kusten en oevers. De taak om milieubedreigende stoffen die na incidenten in de rijkswateren terechtkomen op te ruimen berust bij Rijkswaterstaat. De Capaciteitsnota 2006-2010 heeft tot doel aan te geven hoe Rijkswaterstaat is voorbereid op deze taak.

Hoofdstuk 1 van de Nota zet uiteen wat de aanleiding voor de nota is en schets het relevante internationale en nationale beleid. Hoofdstuk 2 gaat in op het risico dat milieubedreigende stoffen in het zee-milieu terechtkomen en welke gevolgen die stoffen kunnen hebben voor ecologisch en economisch waardevolle gebieden. De kaart op pagina 27 van de Nota identificeert ecologisch en economisch kwetsbare gebieden en locaties. Hoofdstuk 3 schetst welke bronnen tot uitstroom van milieubedreigende stoffen op zee kunnen leiden. Hierbij wordt met name ingegaan op de scheepvaart en scheepvaartongevallen. Hoofdstuk 4 zet de strategie voor de bestrijding van milieubedreigende stoffen uiteen. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de hoofdlijnen van de beleidsstrategie, de specifieke aanpak van incidenten, en de bestrijdingsorganisatie. Hoofdstuk 5 geeft aan welk materieel noodzakelijk is om de benodigde bestrijdingscapaciteit te halen. Hoofdstuk 6 van de Nota geeft aan wat de kosten van de benodigde bestrijdingscapaciteit en de totale kosten van de bestrijdingsorganisatie zijn, met inbegrip van de kosten van de verdere ontwikkeling van bestrijdingstechnieken en afwegingskaders.

Een nieuwe capaciteitsnota wordt verwacht in februari 2012. Hierin zal een landelijke aanpak worden gepresenteerd voor de bestrijding van vervuiling van de verschillende hoofdwatersystemen (zeeën, rivieren, meren).

Structuurschema buisleidingen

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	30	
Titel:	Structuurschema buisleidingen	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Structuurschema buisleidingen. Deel-E: Tekst van de na parlementaire behandeling goedgekeurde planologische kernbeslissing	
Verwijzing:	Tekst van het Schema	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 1984 Eindjaar: De planperiode van de PKB is sinds de inwerkingtreding in 1985 steeds zonder inhoudelijke aanpassingen verlengd.	De Ontwerp-Structuurvisie buisleidingen 2011-2035, die het Structuurschema Buisleidingen zal opvolgen, is in voorbereiding. Totdat de Structuurvisie is vastgesteld blijft het beleid uit het Structuurschema gelden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M, Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:		Nederlands grondgebied. Er worden geen uitspraken gedaan over de territoriale zee.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Kabels/buisleidingen	

Essentie:

Het Structuurschema buisleidingen geeft de aanlandingspunten aan voor buisleidingen vanaf het continentaal plat. Tevens wordt gesteld dat, wat betreft het Rijk, buiten deze aanlandingspunten geen planologische reserveringen voor de aanlanding van buisleidingen vanaf het continentaal plat hoeven plaats te vinden. Indien zich in de toekomst een hoofdtransportleiding aandient waarvoor redelijkerwijs geen gebruik gemaakt kan worden van een vastgesteld aanlandingspunt, kan aanlanding elders langs de kust overwogen worden.

Het Structuurschema liep af op 30 december 2008. In 2008 heeft de Minister van I&M aangegeven dat het beleid uit het Structuurschema wordt gecontinueerd in afwachting van de Structuurvisie buisleidingen. Er wordt momenteel gewerkt aan de opstelling van de Structuurvisie buisleidingen 2011-2035. Volgens de Concept-Structuurvisie zal de hoofdstructuur ook ruimte gaan bieden voor hoofdtransportverbindingen voor CO₂-transport ten behoeve van ondergrondse opslag van CO₂ op zee. Verder komen de aanlandingspunten op de visiekaart in grote lijnen overeen met het Structuurschema Buisleidingen 1985.

Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	31	
Titel:	Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III): deel 4 van de planologische kernbeslissing (PKB)	
Verwijzing:	Tekst van het Schema	
Begin-/eindjaar:	Inwerkingtreding: 17/09/2009 Begin-/eindjaar: Het SEV III geldt tot 2020 en bestrijkt dezelfde periode.	De tweede partiële herziening van het SEV II is nog van kracht naast het SEV III, met het oog op de locatiekeuze van het Near Shore Windpark, evenals de derde partiële herziening van het SEV II voor de aanleg van een hoogspanningsverbinding tussen Groot-Brittannië en Nederland.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I, Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • <i>Elektriciteitswet 1998</i> • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • <i>Besluit ruimtelijke ordening</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Kabels/pijpleidingen; installaties; ruimtelijke ordening; windenergie	

Essentie

Het doel van het SEV III is het waarborgen van voldoende ruimte voor grootschalige productie en transport van elektriciteit. In lijn met de Nota Ruimte bevat het SEV III globale ruimtereserveringen voor mogelijke grootschalige vestigingsplaatsen waar tenminste 500 MW elektriciteit kan worden opgewekt en voor globale trajecten van mogelijke hoogspanningsverbindingen van 220kV en meer. Met betrekking tot laatstgenoemde is ten aanzien van de Noordzee ook de derde partiële herziening van het SEV II voor de aanleg van een hoogspanningsverbinding tussen Groot-Brittannië en Nederland nog van belang en van kracht.

Het vestigingsbeleid ten aanzien van elektriciteitsproductie is uiteengezet in hoofdstuk 5 van de PKB. Tabel 1 bevat de plaatsen waar elektriciteitsproductie-eenheden gevestigd zijn en kunnen worden. Het ruimtelijk beleid ten aanzien van hoogspanningsverbindingen staat in hoofdstuk 6 van de PKB. Paragraaf 6.2 gaat specifiek in op hoogspanningsverbindingen die nodig zijn om windturbineparken op zee aan te sluiten op het bestaande hoogspanningsnet. Tabel 2 geeft een overzicht van de bestaande en mogelijke nieuwe hoogspanningsverbindingen van minimaal 200 kV.

Het SEV III loopt tot 2020 en kent 3 evaluatiemomenten, namelijk in 2012, 2015/6 en 2018. Eén van onderwerpen die in de evaluaties met name de aandacht zal krijgen, betreft de ontwikkelingen in windenergie op zee.

Structuurschema militaire terreinen

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	32	
Titel:	Structuurschema militaire terreinen 2	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Tweede Structuurschema militaire terreinen: Deel 4, PKB	
Verwijzing:	Tekst van het Schema	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 10/05/2005 Begin-/eindjaar:	Het Structuurschema militaire terreinen 2 heeft een geldigheidsduur van 10 jaar. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, dat het Structuurschema zal vervangen, is in voorbereiding.
Verantwoordelijke minister:	Minister van Defensie	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Mijnbouwbesluit • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • <i>Defensienota 2000</i> 	Het Mijnbouwbesluit bevat regels ten aanzien van mijnbouwactiviteiten in oefen- en schietgebieden.
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Militaire activiteiten	

Essentie:

Het Structuurschema militaire terreinen 2 bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor militaire terreinen en complexen. Doelstelling van het Structuurschema is het scheppen van de noodzakelijke ruimtelijke voorwaarden voor de gereedstelling en instandhouding van de krijgsmacht. In het structuurschema zijn de plannen van het ministerie van Defensie vastgelegd met betrekking tot de locaties en het gebruik van oefenterreinen, kazernes en andere complexen, militaire vliegvelden en havens.

Het beleid van het Structuurschema ligt in het verlengde van de Defensienota 2000. Relevant rijksbeleid, zoals neergelegd in de Nota Ruimte en de Derde nota Waddenzee, is betrokken in de opstelling van het Structuurschema. Daarnaast is rekening gehouden met Europese regelgeving, in het bijzonder de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Structuurschema militaire terreinen 2 heeft een geldigheidsduur van 10 jaar.

Voor de Noordzee en de Waddenzee zijn met name de aanwijzing van schietterreinen en onveilige zones (zie de overzichtskaart op pagina 26) en laagvlieggebieden (zie de overzichtskaart op pagina 43) van belang. In deze gebieden vinden verschillende militaire activiteiten plaats. De frequentie waarmee de gebieden gebruikt worden varieert van dagelijks tot enkele malen per jaar. In periodes met verhoogde belangen van de visserij of recreatiegebruik worden in de praktijk geen oefeningen gehouden. Het Mijnbouwbesluit bevat regels ten aanzien van mijnbouwactiviteiten in oefen- en schietgebieden.

Het Structuurschema militaire terreinen heeft op grond van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening de status van structuurvisie gekregen. De beleidsuitspraken uit het Structuurschema worden juridisch gewaarborgd door het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), welke op 22 augustus

2011 is vastgesteld en 30 december 2011 grotendeels in werking is getreden. Het Structuurschema militaire terreinen zal in de nabije toekomst vervangen worden door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), welke op 14 juni 2011 in ontwerp aan beide Kamers ter behandeling is toegezonden.

Beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	33	
Titel:	Beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren	
Verwijzing:	Tekst van het Plan	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 20/09/2010 Begin-/eindjaar:	Met de inwerkingtreding van de Beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren is het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee (RON 2) uit 2004 buiten werking getreden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Ontgrondingenwet • <i>Besluit ontgrondingen rijkswateren</i> • <i>Regeling ontgrondingen in rijkswateren</i> • Nationaal Waterplan • Beleidsnota Noordzee • Nota Ruimte • IBN 2015 • OSPAR-Verdrag 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Oppervlaktedelfstoffen	

Essentie:

De Beleidsregels vervangen de in het verleden ontwikkelde beleidsnota's, waaronder het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee 2 (RON2). De Beleidsregels bouwen voort op RON2. De uitgangspunten met betrekking tot ontgrondingen in de Noordzee zijn daarom dezelfde gebleven.

Uitgangspunt van beleid is om aan de toenemende vraag naar oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzee tegemoet te komen, rekening houdend met:

- een zo zuinig mogelijk en zo hoogwaardig mogelijk gebruik van oppervlaktedelfstoffen uit de bodem van de Noordzee;
- een zo goed mogelijke afstemming met andere gebruiksfuncties van de Noordzee, zowel in ruimte als in tijd; en
- een duurzaam functioneren van het watersysteem Noordzee, de aangrenzende wateren en de kustzone.

Doelstelling van de Beleidsregels is om invulling te geven aan de bevoegdheid van de Minister van I&M voor de vergunningverlening en handhaving in het kader van de Ontgrondingenwet en het Besluit ontgrondingen in rijkswateren. De Beleidsregels beogen de wijze aan te geven waarop Rijkswaterstaat omgaat met aanvragen voor ontgrondingsvergunningen, op welke wijze deze worden beoordeeld, en welke voorwaarden hierop van toepassing zijn.

Het ruimtelijk beleid met betrekking tot ontgrondingen is gebaseerd op het in de Nota Ruimte en Nationaal Waterplan vastgelegde beleid dat zich richt op het stimuleren van de winning van oppervlaktedelfstoffen in Nederland op een maatschappelijk aanvaardbare wijze en het wegnemen van onnodige marktbelemmerende maatregelen. De winning van oppervlaktedelfstoffen is van nationaal belang en moet zoveel mogelijk multifunctioneel zijn, zodat er zo min mogelijk ingrepen in de omgeving hoeven plaats te vinden. Voor de winning van ophoogzand in de Noordzee geeft het Nationaal Waterplan aan dat het Rijk inzet op diepe zandwinning in plaats van de tot nu toe gebruikelijke 2 meter. In de Beleidsregels is bepaald dat bij een winddiepte van meer dan 2 meter beneden de zeebodem, de ontgroning minimaal 2 kilometer zeewaarts van de doorgaande NAP -20 meter dieptelijn moet plaatsvinden. Bij de verlening van ontgrondingsvergunningen op de Noordzee is het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN 2015) van toepassing.

Paragraaf 1 van de Beleidsregels bevat de algemene bepalingen, waaronder een tabel waarin de afstand is opgenomen ten opzicht van kunstwerken, vaste objecten, situaties en omstandigheden waarbinnen geen ontgrondingsvergunning voor schelpenwinning of andere ontgrondingen wordt verleend. In de Noordzee gaat het daarbij onder andere om: werp-, rust- en zooggebieden van zeehonden; vogelconcentraties; natuurlijke schelpdierbanken; olie- en gasleidingen; en telecommunicatiekabels.

Paragraaf 2 van de Beleidsregels bevat bepalingen ten aanzien van de schelpenwinning. Daarbij wordt onder andere onderscheid gemaakt ten aanzien van de Noordzeekustzone grenzend aan de Westerschelde en de overige delen van de Noordzee vanaf 3 mijl uit de kust gemeten.

Paragraaf 3 is van toepassing op ontgrondingen anders dan schelpenwinning. Er wordt onder meer onderscheid gemaakt tussen ontgrondingen zeewaarts dan wel landwaarts van de doorgaande NAP -20 meter dieptelijn in de Noordzee. In de Waddenzee worden in het geheel geen ontgrondingsvergunningen verleend onder deze paragraaf.

Paragraaf 4 noemt de overgangs- en slotbepalingen. Hierin staat ook een opsomming van de beleidsnota's die worden ingetrokken, waaronder RON2 uit 2004.

PKB PMR (2006)

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	34	
Titel:	PKB PMR (2006)	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Planologische Kernbeslissing Project Mainportontwikkeling Rotterdam (2006); Deel 4: Definitieve tekst na parlementaire instemming	
Verwijzing:	Tekst van de PKB	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 20/12/2006 Begin-/eindjaar: de PKB heeft een geldigheidsduur van 15 jaar	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Gedefinieerde gebieden in de territoriale zee en de EEZ	Een aantal deelprojecten van de PKB is gelegen in de territoriale zee. Het zoekgebied voor zandwinning strekt zich uit tot de EEZ.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Natuurbeschermingswet 1998 • Nationaal Waterplan • Nota Ruimte • <i>Beheerplan Voordelta</i> • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Scheepvaart; natuur en ecologie; landaanwinning	

Essentie:

Uitgangspunt van de PKB is de dubbele doelstelling voor het Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR):

- Versterking van de mainport Rotterdam door oplossing van het ruimtetekort; en
- Verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving in Rijnmond

De PKB geeft invulling aan deze dubbele doelstelling door het ruimtelijk mogelijk maken van drie deelprojecten:

- Bestaand Rotterdams Gebied;
- Landaanwinning van maximaal 1000 hectare netto haven- en industrieterrein (de bruto oppervlakte van de landaanwinning beslaat ongeveer 2500 hectare) en een bijbehorend natuurcompensatiepakket; en
- 750 hectare natuur- en recreatiegebied.

Met name het deelproject Landaanwinning heeft betrekking op de kust en de zee. De landaanwinning is voorzien in een gebied, de Voordelta (zie figuur 3.1 bij de PKB), dat is aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De Voordelta maakt deel uit van Natura 2000, het Europese ecologische netwerk van SBZs als bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. De landaanwinning zal tevens effecten hebben op de in de nabijheid gelegen duinen met hoge natuurwaarden op Voornes Duin, Duinen van Goeree/Kwade Hoek. Deze gebieden maken eveneens deel uit van Natura 2000.

Ingeval een plan of project mogelijk significant negatieve effecten heeft op prioritaire soorten en/of habitats in een SBZ, kan het plan niettemin worden gerealiseerd indien sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er voor het plan geen alternatieven zijn en tijdig alle nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De landaanwinning zal dergelijke significante gevolgen hebben.

De PKB geeft aan dat het kabinet van oordeel is dat er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn om het Rotterdamse haven- en industrieterrein te kunnen uitbreiden tot maximaal netto 1000 hectare haventerrein op een landaanwinning. In de PKB zijn randvoorwaarden opgenomen om de schade aan beschermde natuur als gevolg van de landaanwinning zo klein mogelijk te maken (mitigatie). Voor de schade aan beschermde natuur die bij uitvoering van het project desondanks overblijft, is een ruimtelijke reservering voor een natuurcompensatiepakket vastgesteld.

Voor de landaanwinning en het bouwrijp maken van het nieuwe haven- en industrieterrein zijn grote hoeveelheden zand nodig. In Figuur 3.2 bij de PKB is het gebied aangegeven waar het voor de landaanwinning benodigde ophoogzand zal worden gewonnen. De zeewaartse begrenzing van het gebied voor zandwinning wordt gevormd door een straal van 30 km vanuit het midden van de zuidrand van de referentieontwerpen voor de landaanwinning. De landwaartse begrenzing wordt gevormd door de 2 km lijn zeewaarts van de doorgaande -20 m NAP dieptelijn. Eventuele aantasting van in het zoekgebied voorkomende beschermde habitats en/ of beschermde soorten en/of Natura 2000 gebieden wordt maximaal voorkomen. Resterende aantasting wordt gecompenseerd.

Voor grootschalige zandwinning (>10 miljoen m³) is geen maximale ontgrondingsdiepte vastgesteld. Ten behoeve van de vergunningverlening wordt een milieueffectrapport opgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan de mogelijkheid van combinatie met de winning van grof zand ten behoeve van de bereiding van beton- en metselzand. De ontgrondingsdiepte, de winlocaties en de uitvoeringstechniek voor de grootschalige zandwinning worden vastgesteld in de ontgrondingsvergunning.

De volgende mitigerende maatregelen zijn voorzien in het zeegebied:

- Mitigatie van de afname van de lengte kustzee door aanleg van minimaal overeenkomstige lengte zachte zeewering aan de landaanwinning;
- Mitigatie van de mogelijke afname van de invloed van de zeedynamiek op de duinen bij Voorne en Goeree; en
- Mitigatie van de eventuele negatieve effecten van de zandwinning (onder meer vertroebeling).

Het Rijk zal een monitorings- en evaluatieprogramma uitvoeren gericht op de compensatieplicht. Als uit het programma blijkt, dat er sprake is van afwijkende effecten ten opzichte van de huidige inzichten, dan zullen gedurende de aanleg van de landaanwinning de mitigatie- en compensatiemaatregelen worden bijgesteld.

Het Beheerplan Voordelta dat in juli 2008 is vastgesteld bevat maatregelen die dienen voor het compenseren van het verlies aan beschermde natuur in de Voordelta als gevolg van de aanleg van Maasvlakte 2. De compensatiemaatregelen bestaan uit een bodembeschermingsgebied waar beperkingen gelden voor bodemberoerende visserij en vijf rustgebieden voor zeehonden en vogels waar beperkingen gelden voor visserij en recreatie.

De PKB PMR heeft op grond van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening de status van structuurvisie gekregen. De Structuurvisie Project Mainportontwikkeling Rotterdam zal in de huidige vorm blijven bestaan als uitwerking van de nog vast te stellen Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

De beleidsuitspraken uit de PKB worden juridisch gewaarborgd door het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), welke 22 augustus 2011 is vastgesteld en 30 december 2011 grotendeels in werking is getreden.

Nota maritieme noodhulp

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	35	
Titel:	Nota maritieme noodhulp	
Type:	Beleid	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Maritieme en aeronautische noodhulp op de Noordzee 2010-2015	
Verwijzing:	Tekst van de Nota	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: december 2009 Eindjaar: 2015	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet voorkoming verontreiniging door schepen • Wet bestrijding ongevallen Noordzee • Scheepvaartverkeerswet • Wrakkenwet • <i>Scheepvaartreglement territoriale zee</i> • <i>Regeling inzake de SAR-dienst 1994</i> • <i>Besluit Rampenplan voor de Noordzee 2009</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	incidenten	

Essentie:

De Nota maritieme noodhulp ziet op het opsporen en redden van mensen in nood, voorzieningen voor (sleep)hulp, de berging van schepen, lading en containers op de Noordzee, het bieden van een toevluchtsoord (place of refuge) aan schepen in nood en het verlenen van radiomedische adviezen aan zeevarenden. De Nota behandelt de overheidstaken die tot het optreden bij incidenten en calamiteiten op zee worden gerekend en schetst per taak de beleidsdoelstelling en een zorgnorm. In de Nota stelt de overheid de zorgnormen voor hulp aan opvarenden op en luchtvaarders boven de Noordzee. De zorgnorm beschrijft de gewenste inzet door de overheid bij een hulpvraag met een specificatie van de opkomsttijd (de tijd tussen ontvangst van de melding en aankomst op de plek van het incident), van de basiscapaciteit en een specificatie van de opschalingcapaciteit in tijd en omvang. De Nota maritieme noodhulp heeft betrekking op de territoriale zee en de EEZ.

Een inleidend hoofdstuk gaat in op de aanleiding voor de nota, de algemene beleidsuitgangspunten voor optreden, en de verankering van dit optreden in nationale en internationale wet- en regelgeving. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de samenhang met andere instrumenten en van belang zijnde ontwikkelingen.

De hoofdstukken 1 tot en met 8 beschrijven de taken die behoren tot het optreden bij incidenten en calamiteiten. Deze taken zijn:

- het opsporen en redden van mensen in nood (Hoofdstuk 1);
- inzet bij brand aan boord van passagiersschepen ter voorkoming van grootschalige evacuaties (Hoofdstuk 2);
- het bestrijden van rampen en incidenten (Hoofdstuk 3);
- het bieden van noodsleephulp (Hoofdstuk 4);

- het regelen van het nood-, spoed- en veiligheidsverkeer (Hoofdstuk 5);
- het aanwijzen van een toevluchtsoord (place of refuge) aan schepen in nood (Hoofdstuk 6);
- het verlenen van radiomedische adviezen aan zeevarenden (Hoofdstuk 7); en
- het beschikbaar hebben van bergingscapaciteit (Hoofdstuk 8).

Al deze hoofdstukken gaan in op de formele basis van de taak gevolgd door het beleid en de daaruit voortkomende zorgnorm. Ieder hoofdstuk sluit af met de conclusie of aan de gestelde zorgnormen wordt voldaan.

Een hoofdstuk over het opsporen en redden van mensen in nood (Search and Rescue) is 17 februari 2010 aan de nota toegevoegd. De nieuwe zorgnorm die daarin genoemd wordt zal echter pas van kracht worden zodra Defensie de NH-90 helikopter in gebruik neemt, voorzien begin 2013..

Hoofdstuk 9 van de Nota beschrijft op welke wijze de kosten van de maatregelen in de Rijksbegroting zijn opgenomen.

C. Convenanten

Convenant olie- en gasreserves en opslag van stoffen

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	36	
Titel:	Convenant olie- en gasreserves en opslag stoffen	
Type:	Convenant	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Convenant ter bevordering van de opsporing en ontwikkeling van de olie- en gasreserves en de opslag van stoffen op het Nederlands deel van het continentaal plat	
Verwijzing:	Tekst van het Convenant	
Begin-/eindjaar:	Datum aanneming: 31/08/2010 Inwerkingtreding: 16/09/2010 (gelijktijdig met de inwerkingtreding van de financiële stimuleringsmaatregel in artikel 68a van de gewijzigde Mijnbouwwet van 26/11/2009).	Het Convenant is gesloten voor 5 jaar. Daarna wordt het telkens voor dezelfde duur voortgezet.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	De partijen bij het Convenant zijn de Minister van EL&I en 32 operators.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Nederlands deel van het continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Mijnbouwwet <i>Regeling investeringsaftrek marginale gasvoorkomens Nederlands continentaal plat</i> 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw	

Essentie:

Het Convenant voorziet in een procedure ter stimulering van een actief gebruik van de vergunningen die zijn verleend voor opsporings-, winnings- of opslagactiviteiten in zogenaamde marginale velden op het Nederlands continentaal plat. Deze procedure wordt toegepast op basis van vrijwillige medewerking van ondernemingen uit de olie- en gasindustrie.

Op grond van Hoofdstuk 3a (Gebiedsverkleining) van de Mijnbouwwet kan de Minister inactieve delen uit het vergunninggebied halen. Gedurende de actieve en constructieve uitvoering van het Convenant zal de Minister geen gebiedsverkleining op grond van artikel 32b van de Mijnbouwwet overwegen jegens partijen bij het Convenant, tenzij een uitzonderlijke omstandigheid of een verzoek van een derde hiertoe aanleiding geeft.

De procedure voor *fallow* (braakliggende)-gebieden wordt beschreven in hoofdstuk 3 van het Convenant. Delen van vergunningsgebieden waar gedurende twee voorafgaande kalenderjaren geen significante opsporings-, winnings- of opslagactiviteiten hebben plaatsgevonden worden op basis van een inventarisatie afgebakend en geclassificeerd als *fallow*-gebieden door de Minister van EL&I. De desbetreffende vergunninghouder heeft drie maanden de tijd om te reageren op de voorlopige classificatie en afbakening van het *fallow*-gebied. Na bekendmaking van de definitieve classificatie kan de vergunninghouder gedurende een periode van negen maanden een activiteitenplan aan de Minister overleggen voor (een deel van) het betreffende gebied. Wanneer deze termijn is verstreken of het ingediende activiteitenplan negatief is beoordeeld, hebben achtereenvolgens de uitvoerder en/of medevergunninghouders en derden de mogelijkheid om een activiteitenplan aan de Minister te overleggen. Indien een activiteitenplan door derden wordt ingediend, dan wordt dit door de Minister bekend ge-

maakt en hebben andere gegadigden drie maanden de gelegenheid om ook een activiteitenplan in te dienen. Zo lang geen activiteitenplan door een derde is ingediend, kan de vergunninghouder een activiteitenplan voor het *fallow*-gebied indienen. Indien geen enkel activiteitenplan positief wordt beoordeeld, blijft de definitieve classificatie van het desbetreffende *fallow*-gebied ongewijzigd en kan een ieder dus een activiteitenplan indienen.

De mogelijkheid bestaat om gedurende de looptijd van het Convenant toe te treden als partij middels een schriftelijk verzoek aan de Minister van EL&I. Opzegging van het Convenant kan door een ieder van de partijen geschieden met een opzegtermijn van 3 maanden.

Convenant Noordzeevervisserij

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	37	
Titel:	Convenant Noordzeevervisserij	
Type:	Convenant	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Duurzaam vissen; Maatschappelijk convenant Noordzeevervisserij	
Verwijzing:	Tekst van het Convenant	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 05/06/2008 Eindjaar:	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	Van de kant van de overheid is de Minister van EL&I partij bij het convenant. Andere partijen zijn verschillende organisaties uit de visserijsector, waaronder het Productschap Vis, Stichting De Noordzee en het Wereld Natuur Fonds Nederland.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Visserijzone	Bij een convenant is het niet mogelijk te spreken van een toepassingsgebied zoals dat geldt voor wet- en regelgeving. De verplichtingen die de partijen bij het Maatschappelijk convenant Noordzeevervisserij op zich nemen hebben gevolgen voor hun activiteiten in Nederland, daaronder begrepen de visserijzone.
Kruisverwijzing:		
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Visserij, natuur en ecologie	

Essentie:

Het uiteindelijke doel van het maatschappelijk convenant is te komen tot een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Noordzee(kotter)visserij. In het licht van deze uiteindelijke doelstelling maken de betrokken partijen in het maatschappelijk convenant afspraken over een aantal thema's die de ontwikkeling van een dergelijke visserij kunnen bevorderen. Dit betreft de onderwerpen duurzame vis, communicatie, onderwijs en scholing, beschermde gebieden in de Noordzee en bestandsbeheer. Van de kant van de overheid is de Minister van EL&I partij bij het convenant. Andere partijen zijn verschillende organisaties uit de visserijsector, waaronder het Productschap Vis, Stichting De Noordzee en het Wereld Natuur Fonds Nederland. De verplichtingen die de partijen bij het maatschappelijk convenant op zich nemen hebben gevolgen voor hun activiteiten in Nederland, daaronder begrepen de visserijzone.

Voor elk van de vijf thema's van het maatschappelijk convenant worden een gezamenlijke ambitie en afspraken geïdentificeerd. Voor het beheer van de Noordzee zijn met name de thema's 4 en 5 van het convenant, die zien op beschermde gebieden op de Noordzee in het kader van Natura 2000 en het OSPAR-Verdrag en het beheer van platvisbestanden van belang.

D. Verdragen

Zeerechtverdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	38	
Titel:	Zeerechtverdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (United Nations Convention on the law of the sea)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 10/12/1982 Datum inwerkingtreding: 16/11/1994 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 28/07/1996	
Verantwoordelijke minister:	Ministerie van BZ	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, aansluitende zone, continentaal plat, EEZ	Het Zeerechtverdrag bevat regels ten aanzien van alle maritieme zones. Voor Nederland als kuststaat zijn met name de regels ten aanzien van de territoriale zee, de aansluitende zone, de EEZ en het continentaal plat van belang.
Kruisverwijzing:		
Uitvoerende wetgeving:	Zie toelichting	Gezien de alomvattende aard van het Zeerechtverdrag heeft dit relevantie voor vrijwel alle wet- en regelgeving en beleid vastgesteld voor de Noordzee
Trefwoorden:	Visserij, scheepvaart, offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, milieu/verontreiniging, baggerstort, archeologie, ruimtelijke ordening, windenergie, wetenschappelijk onderzoek	

Essentie:

Het Zeerechtverdrag is bedoeld als een alomvattend juridisch kader voor het gebruik van de oceanen. Hierdoor zijn de regels van het Zeerechtverdrag in het algemeen niet in een zeer grote mate van detail uitgewerkt. In een aantal gevallen bepaalt het Zeerechtverdrag dat nadere regelgeving door onderhandelingen tussen de betrokken staten vastgesteld dienen te worden. Een aantal bestaande verdragen waarbij Nederland partij is, zoals MARPOL of het OSPAR-Verdrag, kunnen gezien worden als een nadere uitwerking van de algemene regels vervat in het Zeerechtverdrag.

Het Zeerechtverdrag bestaat uit 17 Hoofdstukken en 9 Bijlagen. De meeste hoofdstukken van het Zeerechtverdrag hebben betrekking op bevoegdheidsverdeling tussen de kuststaat en andere staten in verschillende maritieme zones. Daarnaast regelen een aantal hoofdstukken specifieke onderwerpen. Zo zijn er hoofdstukken die algemene regels bevatten ten aanzien van de bescherming en het behoud van het mariene milieu en het wetenschappelijk zeeonderzoek. Deze laatste twee hoofdstukken bevatten bepalingen die van toepassing zijn in alle maritieme zones of in specifieke zones.

Voor Nederland als kuststaat zijn de volgende maritieme zones vervat in het Zeerechtverdrag van belang: territoriale zee; aansluitende zone; exclusieve economische zone (EEZ); en continentaal plat. De soevereiniteit van de kuststaat strekt zich uit tot de territoriale zee, waarvan de breedte maximaal 12 zeemijl bedraagt. De belangrijkste beperking op deze soevereiniteit is het recht op onschuldige

doorvaart voor alle schepen. Het Zeerechtverdrag geeft aan welke beperkingen dit recht oplegt aan de kuststaat bij het reguleren van scheepvaartverkeer. In de aansluitende zone, waarvan de breedte maximaal 24 zeemijl is, mag de kuststaat toezicht uitoefenen om te voorkomen dat inbreuk wordt gemaakt op regelgeving inzake douane, belastingen, immigratie of volksgezondheid binnen zijn grondgebied en territoriale zee of een dergelijke inbreuk te bestraffen. Tevens kent het Zeerechtverdrag de kuststaat in deze zone bepaalde rechten toe ten aanzien van archeologische en historische voorwerpen. De EEZ en het continentaal plat zijn ruimtelijk en inhoudelijk overlappende zones. Het continentaal plat omvat de zeebodem en de ondergrond, terwijl de EEZ daarnaast ook de bovenliggende waterkolom omvat. Rechten over het continentaal plat kunnen tevens uitgeoefend worden binnen de EEZ.

In de Noordzee is de omvang van het continentaal plat en de EEZ bepaald door de grenzen tussen de buurstaten. Dit is ook het geval voor de zijwaartse begrenzing van de territoriale zee en aansluitende zone van Nederland. De buitengrens van deze zones is door Nederland vastgesteld op respectievelijk 12 en 24 zeemijl.

De EEZ en het continentaal plat geven de kuststaat met name soevereine rechten en rechtsmacht ten aanzien van economisch gebruik van levende en niet-levende natuurlijke hulpbronnen. Dit omvat activiteiten als het opwekken van energie uit het water en de wind. In de EEZ heeft de kuststaat tevens rechtsmacht ten aanzien van de bouw en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen; wetenschappelijk zeeonderzoek; en de bescherming van het mariene milieu. De rechten van de kuststaat in de EEZ en het continentaal plat zijn beperkt door het bestaan van de rechten van andere staten in deze zones, bijvoorbeeld ten aanzien van de scheepvaart. Het Zeerechtverdrag legt ten aanzien van de scheepvaart belangrijke beperkingen op aan de kuststaat bij het stellen en handhaven van regels ter bescherming van het mariene milieu.

De rechten en plichten van de kuststaat in de maritieme zones zoals vervat in het Zeerechtverdrag zijn door Nederland in belangrijke mate geïmplementeerd.

Biodiversiteitsverdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	39	
Titel:	Biodiversiteitsverdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Verdrag inzake biologische diversiteit (Convention on biological diversity)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 05/06/1992 Datum inwerkingtreding: 29/12/1993 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 10/10/1994	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I, Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Beleidsprogramma biodiversiteit • Verdrag van Ramsar • Verdrag van Bonn • ASCOBANS • Overeenkomst zeehonden Waddenzee • AEWA • Verdrag van Bern • OSPAR Verdrag • Kaderrichtlijn mariene strategie • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	Naast de natuurbeschermingswetgeving wordt de uitvoering van het Biodiversiteitsverdrag mede vormgegeven door algemene milieuwetgeving en sectorale wetgeving.
Trefwoorden:	Natuur en ecologie; milieu/verontreiniging	

Essentie:

Het Biodiversiteitsverdrag heeft drie doelstellingen (artikel 1):

- het behoud van de biologische diversiteit;
- het duurzame gebruik van bestanddelen daarvan; en
- de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen.

Artikel 2 bevat een lijst van in het Verdrag gebruikte termen, waaronder het centrale begrip "biologische diversiteit" dat gedefinieerd is als: "de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; dit omvat mede de diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen". Het verdrag is dus mede van toepassing op mariene biologische diversiteit.

De werkingsfeer van het Verdrag strekt zich uit tot: (a) bestanddelen van de biologische diversiteit in gebieden gelegen binnen de grenzen van de nationale rechtsmacht van verdragspartijen; en (b) processen en activiteiten, uitgevoerd onder haar rechtsmacht of toezicht, in gebieden gelegen binnen de grenzen van haar nationale rechtsmacht dan wel in gebieden die niet onder haar nationale rechtsmacht vallen, ongeacht waar de gevolgen van die processen of activiteiten zich voordoen (artikel 4). De bepalingen van het Verdrag zijn dus van toepassing in de Nederlandse territoriale zee; de EEZ en het continentaal plat, voor zover dit in overeenstemming is met de rechten en verplichtingen die Nederland krachtens het recht van de zee heeft (vgl. artikel 22(2)). Daarnaast is het Verdrag van toepassing op processen en activiteiten die plaatsvinden onder de rechtsmacht of toezicht van Nederland buiten deze maritieme zones.

Artikel 3 van het Verdrag bevestigt het soevereine recht van Nederland om zijn eigen hulpbronnen te exploiteren overeenkomstig zijn eigen milieubeleid, alsook de verantwoordelijkheid te verzekeren dat activiteiten die binnen zijn rechtsmacht of onder zijn toezicht vallen, geen schade aanrichten aan het milieu van andere staten of van gebieden die onder geen enkele nationale rechtsmacht vallen.

De overige artikelen van het Verdrag bevatten onder andere verplichtingen omtrent:

- samenwerking ten aanzien van gebieden die onder geen enkele nationale rechtsmacht vallen en met betrekking tot andere aangelegenheden van wederzijds belang, ten behoeve van het behoud en het duurzame gebruik van de biologische diversiteit (artikel 5);
- het opstellen van nationale biodiversiteitstrategieën; plannen of programma's (artikel 6);
- inventarisatie en toezicht (artikel 7);
- maatregelen voor behoud *in situ*, zoals het instellen van beschermde gebieden (artikel 8);
- maatregelen voor behoud *ex situ* (artikel 9);
- duurzaam gebruik van bestanddelen van de biologische diversiteit (artikel 10);
- het uitvoeren van milieueffectrapportages voor projecten die aanmerkelijke nadelige gevolgen zouden kunnen hebben voor de biologische diversiteit (artikel 14);
- toegang tot genetische rijkdommen (artikel 15);
- uitwisseling van technologie en informatie en technische en wetenschappelijke samenwerking (artikelen 16, 17 en 18); en
- het beheer van biotechnologie en verdeling van de voordelen daarvan (artikel 19).

Daarnaast bevat het Verdrag financiële en organisatorische bepalingen en twee bijlagen die respectievelijk betrekking hebben op inventarisatie en toezicht (Bijlage I) en arbitrage (Bijlage II).

Sinds 1995 is het behoud van biodiversiteit in zee en kustgebieden als apart thema terug te vinden op de agenda van het belangrijkste gezagsorgaan onder het verdrag, de Conferentie van de Partijen (COP). De COP heeft een speciaal werkprogramma voor dit thema goedgekeurd ter uitvoering van het zogeheten 'Jakarta Mandate on Marine and Coastal Biological Diversity'. Dit programma concentreert zich op vijf thematische onderwerpen: integraal beheer van zee en kustgebieden; beschermde gebieden; duurzaam gebruik van biologische rijkdommen; maricultuur; en gebiedsvreemde soorten.

Verdrag van Ramsar

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	40	
Titel:	Verdrag van Ramsar	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Convention on wetlands of international importance especially as waterfowl habitat)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 02/02/1971 Datum inwerkingtreding: 21/12/1975 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 23/09/1980	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	Artikel 1 van het Verdrag van Ramsar stelt dat het in beginsel alleen watergebieden omvatten waar de waterdiepte bij laagtij niet meer dan 6 meter is.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Natuur voor mensen, mensen voor natuur Biodiversiteitsverdrag AEWA Verdrag van Bern Vogelrichtlijn Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Natuurbeschermingswet 1998 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

Het Verdrag van Ramsar is gericht op het behoud van watergebieden van internationale betekenis, met name als verblijfplaats voor watervogels. Het toepassingsgebied van het Verdrag van Ramsar is het grondgebied van de partijen, hetgeen de territoriale zee omvat. Een beperking van de ruimtelijke werkingssfeer van het Verdrag is gelegen in het feit dat het in beginsel alleen die watergebieden op zee omvat die bij laagwater gelegen zijn binnen de dieptelijn van 6 meter (artikel 1).

Een belangrijke verplichting van de partijen bij het Verdrag van Ramsar is het aanwijzen van watergebieden die in aanmerking komen voor opname in een lijst van watergebieden met internationale betekenis (artikel 2). Het Verdrag geeft een aantal criteria voor aanwijzing van watergebieden, te weten hun internationale betekenis in ecologisch, botanisch, zoölogisch, limnologisch of hydrologisch opzicht. Watergebieden van internationale betekenis voor watervogels genieten hierbij een zekere voorrang.

Partijen hebben een verplichting om voor watergebieden hun plannen op zodanige wijze te formuleren dat het behoud en verstandig gebruik ('wise use') van dergelijke gebieden worden bevorderd (artikel 3). Tevens dient te worden bevorderd dat watergebieden en watervogels worden behouden door het

stichten van natuurreservaten in gebieden, ongeacht of ze zijn opgenomen in de lijst bij het Verdrag (artikel 4).

Verdrag van Bonn

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	41	
Titel:	Verdrag van Bonn	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Convention on the conservation of migratory species of wild animals)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 23/06/1979 Datum inwerkingtreding: 01/11/1983 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/11/1983	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Het Verdrag van Bonn bevat verplichtingen voor staten ten aanzien van trekkende wilde diersoorten waarvan een gedeelte van het verspreidingsgebied zich onder hun rechtsmacht bevindt. Gezien de omvang van de rechtsmacht van de kuststaat in de EEZ valt deze ook onder de reikwijdte van het Verdrag van Bonn.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Biodiversiteitsverdrag • ASCOBANS • Overeenkomst zeehonden Waddenzee • AEWA • Verdrag van Bern • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

Het Verdrag van Bonn is erop gericht bescherming te verlenen aan wilde diersoorten die trekken over het grondgebied of binnen de rechtsmacht van verschillende staten. Naast de binnenwateren en territoriale zee, valt, gezien de omvang van de rechtsmacht van de kuststaat, ook de EEZ onder de reikwijdte van het Verdrag van Bonn.

Het Verdrag van Bonn biedt bescherming aan twee categorieën van trekkende diersoorten: bedreigde diersoorten, die zijn opgenomen in een lijst in Bijlage I bij het Verdrag en soorten met een ongunstig voortbestaansperspectief, die zijn opgenomen in een lijst in Bijlage II bij het Verdrag. Voor soorten die op de lijst in Bijlage I staan (waaronder verschillende soorten walvisachtigen, zeehonden, zeevogels, zeeschildpadden, de reuzenhaai en de witte haai) voorziet het Verdrag van Bonn in directe bescherming. Voor soorten die op de lijst in Bijlage II staan (waaronder verschillende soorten kleine walvisach-

tigen, zeehonden, zeevogels, zeeschildpadden en haaien) roept het Verdrag de partijen op om samenwerkingsovereenkomsten te sluiten.

Ten aanzien van bedreigde diersoorten dienen de partijen bij het Verdrag het onttrekken van deze dieren aan de populatie te verbieden. Verder zijn partijen verplicht tot het nemen van maatregelen ter bescherming van het leefgebied van deze soorten, negatieve gevolgen van activiteiten of hindernissen die de trek van een soort ernstig belemmeren of onmogelijk maken naar gelang de situatie te voorkomen, weg te nemen, te compenseren of te verkleinen, en voorzover mogelijk en passend invloeden te voorkomen, te verzachten of te controleren, die een soort bedreigen of ernstiger kunnen gaan bedreigen.

Nederland is partij bij drie overeenkomsten die in het kader van het Verdrag van Bonn tot stand zijn gekomen die betrekking hebben op de bescherming van diersoorten die in de Noordzee voorkomen:

- 1990 Overeenkomst inzake de bescherming van zeehonden in de Waddenzee;
- 1992 Overeenkomst inzake de instandhouding van kleine walvisachtigen in de Oostzee, de Noordoost-Atlantische Oceaan, de Ierse Zee en de Noordzee (ASCOBANS); en
- 1995 Overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels (AEWA).

ASCOBANS

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	42	
Titel:	ASCOBANS	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Overeenkomst inzake de instandhouding van kleine walvisachtigen in de Oostzee, de Noordoost-Atlantische Oceaan, de Ierse Zee en de Noordzee (Agreement on the conservation of small cetaceans of the Baltic, North East Atlantic, Irish and North Seas)	
Verwijzing:	Engelse tekst van de Overeenkomst	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 17/03/1992 Datum inwerkingtreding: 29/03/1994 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 29/03/1994	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Het toepassingsgebied van ASCOBANS is het mariene milieu van de Oostzee, de Noordoost-Atlantische Oceaan, de Ierse Zee en de Noordzee. De nadere definitie van de Noordzee omvat alle maritieme zones van Nederland.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Natuur voor mensen, mensen voor natuur Verdrag van Bonn 	ASCOBANS is een overeenkomst die is aangenomen in het kader van het Verdrag van Bonn.
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Natuurbeschermingswet 1998 Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

ASCOBANS is een overeenkomst die is aangenomen in het kader van het Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Verdrag van Bonn). Het doel van ASCOBANS is de bescherming van kleine walvisachtigen in de Oostzee, de Noordoost-Atlantische Oceaan, de Ierse Zee en de Noordzee. Het toepassingsgebied van ASCOBANS omvat de gehele de Noordzee.

Ten einde het doel van ASCOBANS te verwezenlijken zijn de partijen bij ASCOBANS verplicht om binnen hun rechtsmacht en in overeenstemming met hun internationale verplichtingen de instandhoudings-, onderzoek- en beheersmaatregelen te nemen die zijn vervat in de Bijlage bij het Verdrag.

De Bijlage bij ASCOBANS geeft regels ten aanzien van een aantal specifieke zaken. Ten einde leefgebieden in stand te houden en te beheren dienen de partijen onder andere te werken aan het voorkomen van de inbreng van stoffen die een bedreiging zijn voor de betrokken soorten, bijvangst van de betrokken soorten in visserij te beperken, de negatieve gevolgen voor voedselbronnen van de betrokken soorten te verminderen en andere significante verstoringen te voorkomen, met name die van geluidsbronnen. Daarnaast bevat de Bijlage verplichtingen ten aanzien van het uitvoeren van onderzoek ten aanzien van de betrokken soorten.

De uitvoering van ASCOBANS wordt bevorderd door de drie instellingen die zijn opgericht op basis van de overeenkomst: de bijeenkomst van de partijen (Meeting of Parties), het adviserend comité en

het secretariaat. De bijeenkomst van de partijen is het besluitvormend orgaan van ASCOBANS dat een keer per drie jaar bijeenkomt. Tijdens de laatste bijeenkomst van de partijen in 2009 is onder andere een herzien plan vastgesteld voor de bescherming van bruinvis.

Overeenkomst zeehonden Waddenzee

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	43	
Titel:	Overeenkomst zeehonden Waddenzee	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Overeenkomst inzake de bescherming van zeehonden in de Waddenzee (Agreement on the conservation of seals in the Wadden Sea)	
Verwijzing:	Nederlandse tekst van de Overeenkomst Engelse tekst van de Overeenkomst	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 16/10/1990 Datum inwerkingtreding: 01/10/1991 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/10/1991	Op 18 maart 2010 heeft de 11 ^{de} Trilaterale Regeringsconferentie over de Bescherming van de Waddenzee plaatsgevonden. Tijdens deze conferentie zijn de volgende documenten aangenomen: een Ministeriele Verklaring van Sylt, een geactualiseerde versie van het trilaterale beheerplan (Wadden Sea Plan 2010), een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst (2010 Joint Declaration on the Protection of the Wadden Sea) en een herziene versie van bestuursregelingen (2010 Governance Arrangements Trilateral Wadden Sea Cooperation).
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee: tot 3 zeemijl	De Overeenkomst zeehonden Waddenzee bepaalt dat het toepassingsgebied van de Overeenkomst het watergebied is dat bekend staat onder de naam Waddenzee, met inbegrip van alle zandbanken, en kustgebieden in de Noordzee van Denemarken, Duitsland en Nederland tussen de Blaavandshuk in het noorden en Den Helder in het westen. Onder de Overeenkomst strekt het kustgebied zich in het algemeen uit tot 3 zeemijl van de basislijn.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Derde nota Waddenzee • Verdrag van Bonn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Overeenkomst zeehonden Waddenzee is een overeenkomst die is aangenomen in het kader van het Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Verdrag van Bonn). Het doel van

de Overeenkomst is de bescherming van de gewone zeehond (*Phoca vitulina*) in de Waddenzee. De Overeenkomst is gesloten tussen Nederland, Denemarken en Duitsland.

De Overeenkomst bepaalt dat het toepassingsgebied van de Overeenkomst het watergebied is dat bekend staat onder de naam Waddenzee, met inbegrip van alle zandbanken, en kustgebieden in de Noordzee van Denemarken, Duitsland en Nederland tussen de Blaavandshuk in het noorden en Den Helder in het westen. Onder de Overeenkomst strekt het kustgebied zich in het algemeen uit tot 3 zeemijl van de basislijn.

Om het doel van de Overeenkomst te verwezenlijken zullen de partijen samenwerken om te komen tot een gunstige instandhoudingstatus van de zeehondenpopulatie. De Overeenkomst verplicht de partijen tot het doen van gezamenlijk wetenschappelijk onderzoek ten aanzien van de zeehondenpopulaties en verplicht hen het vangen van zeehonden te verbieden, al zijn hier enige uitzonderingen op gegeven. De Overeenkomst stelt dat de partijen het leefmilieu van de zeehonden dienen te beschermen en hiertoe beschermde gebieden in zullen stellen in het toepassingsgebied van de Overeenkomst. De partijen verbinden zich om vervuiling van het toepassingsgebied van de Overeenkomst verder te verminderen.

Specifieke maatregelen die de partijen zullen nemen zijn opgenomen in het derde beheerplan (2007-2010) opgesteld in het kader van de Overeenkomst. Dit beheerplan bevat ook maatregelen voor de bescherming van de grijze zeehond (*Helichoerus grypus*). Het beheerplan 2011 – 2014 is in voorbereiding.

AEWA

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	44	
Titel:	AEWA	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels (Agreement on the conservation of African-Eurasian migratory waterbirds)	
Verwijzing:	Engelse tekst van de Overeenkomst	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 16/06/1995 Datum inwerkingtreding: 01/11/1999 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/11/1999	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Derde nota Waddenzee • Verdrag van Bonn • Verdrag van Ramsar 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

AEWA is een overeenkomst die is aangenomen in het kader van het Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Verdrag van Bonn). Het doel van de Overeenkomst is de bescherming van watervogels die ten minste een deel van het jaar zijn aangewezen op watergebieden (wetlands), een verspreidingsgebied hebben dat geheel of gedeeltelijk binnen het toepassingsgebied van de overeenkomst valt en zijn opgenomen in de lijst in Bijlage 2 bij de overeenkomst. In september 2008 zijn 20 soorten zeevogels aan de lijst toegevoegd.

Het toepassingsgebied van AEWA (gedefinieerd in Bijlage 1) omvat Afrika, Europa, en delen van Azië en Noord-Amerika. Het Verdrag is van toepassing in alle maritieme zones van Nederland.

Ten einde de doelstelling van AEWA te verwezenlijken zijn de partijen verplicht om binnen hun rechtsmacht maatregelen te nemen die zijn vervat in artikel 3 en Bijlage 3 (het Actieplan) bij AEWA. Bij de implementatie van deze maatregelen dienen de partijen het voorzorgsbeginsel in acht te nemen. Artikel 3 bevat een aantal algemene verplichtingen ter behoud van migrerende watervogels. Dit betreft onder andere de verplichtingen om de leefgebieden van de betrokken soorten te beschermen en het onttrekken van dieren aan een populatie te verbieden.

Het Actieplan bij AEWA geeft regels ten aanzien van een aantal specifieke zaken. Deze hebben enerzijds betrekking op maatregelen die genomen dienen te worden ten aanzien van alle soorten die vallen onder de overeenkomst. Het Actieplan voorziet onder andere in maatregelen gericht op gebiedsbescherming en het reguleren van menselijke activiteiten die gevolgen hebben voor de betrokken soorten. Daarnaast dienen staten specifieke actieplannen op te stellen voor individuele soorten. In september 2008 is het Actieplan aangevuld met bepalingen die specifiek zijn gericht op de bescher-

ming van watervogels tegen de neveneffecten van visserij (bijvangst, voedselvoorziening) en verontreiniging. Momenteel is het Actieplan 2009-2012 van kracht als Bijlage 3 bij AEWA.

Verdrag van Bern

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	45	
Titel:	Verdrag van Bern	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa (Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 19/09/1979 Datum inwerkingtreding: 01/06/1982 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/06/1982	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Het Verdrag van Bern geeft niet expliciet aan wat zijn geografische toepassingsgebied is. Op grond van de doelstelling van het Verdrag en de reikwijdte van de materiële verplichtingen ten aanzien van de bescherming van soorten en leefgebieden, kan worden aangenomen dat het Verdrag behalve in de territoriale zee ook van toepassing is buiten de territoriale zee voorzover een partij bij het Verdrag van Bern daar bevoegdheden heeft.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Natuur voor mensen, mensen voor natuur Biodiversiteitsverdrag Verdrag van Bonn Vogelrichtlijn Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Natuurbeschermingswet 1998 Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

Het Verdrag van Bern heeft tot doel de instandhouding van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefmilieus in Europa. Hierbij richt het Verdrag zich met name op die soorten en leefmilieus waarbij de samenwerking van verschillende staten is vereist om deze doeleinden te verwezenlijken. Het Verdrag van Bern geeft niet expliciet aan wat zijn geografische toepassingsgebied is. Op grond van de doelstelling van het Verdrag en de reikwijdte van de materiële verplichtingen ten aanzien van de bescherming van soorten en leefgebieden, kan worden aangenomen dat het Verdrag behalve in de territoriale zee ook van toepassing is buiten de territoriale zee voorzover een partij bij het Verdrag van Bern daar bevoegdheden heeft.

Het Verdrag van Bern bevat verplichtingen ten aanzien van de instandhouding van soorten en verplichtingen ten aanzien van de instandhouding van leefmilieus. Ter instandhouding van soorten dienen de partijen passende en noodzakelijke maatregelen te nemen ter bijzondere bescherming voor de

in het wild voorkomende plantensoorten genoemd in Bijlage I bij het Verdrag en de in het wild voorkomende diersoorten genoemd in de Bijlagen II en III van het Verdrag. Hierbij worden aan de partijen een aantal specifieke verplichtingen opgelegd, die deels zijn uitgewerkt in Bijlage IV bij het Verdrag.

Ter instandhouding van leefgebieden dienen de partijen passende en noodzakelijke maatregelen te nemen om de leefgebieden van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten te beschermen, met name de soorten genoemd in de Bijlagen I en II, en om de bedreigde natuurlijke leefgebieden in stand te houden. Bij hun beleid op het gebied van ruimtelijk ordening en ontwikkeling dienen de partijen bij het Verdrag rekening te houden met de behoeften van de instandhouding van dergelijke leefgebieden. Partijen zijn in het bijzonder verplicht aandacht te schenken aan de bescherming van gebieden die van belang zijn voor de in Bijlagen II en III genoemde trekkende soorten.

Espoo-Verdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	46	
Titel:	Espoo-Verdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Verdrag inzake milieu-effectrapportage in grensoverschrijdend verband (Convention on environmental impact assessment in a transboundary context)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 25/02/1991 Datum inwerkingtreding: 10/09/1997 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 10/09/1997 Protocol van 2003 Datum aanname: 21/05/2003 Datum inwerkingtreding: 11/07/2011 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 11/07/2011	In 2001 en 2004 zijn wijzigingen van het verdrag overeengekomen. Nederland heeft deze wijzigingen op 14 april 2009 geratificeerd. De wijzigingen zijn nog niet in werking getreden. Op 21 mei 2003 is een Protocol inzake strategische milieubeoordeling bij het Espoo-Verdrag aangenomen. Nederland heeft het Protocol op 8 december 2009 geratificeerd.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Protocol inzake strategische milieubeoordeling bij het Espoo-Verdrag</i> • M.e.r.-Richtlijn • <i>Strategische milieubeoordelingsrichtlijn</i> 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet milieubeheer • Besluit milieueffectrapportage 	
Trefwoorden:	milieu/verontreiniging	

Essentie:

Het Espoo-Verdrag heeft betrekking op milieueffectrapportage in een grensoverschrijdend verband. Het Verdrag is van toepassing op gebieden die onder de rechtsmacht van de partijen vallen. Dit betekent dat het Verdrag naast de territoriale zee mede relevant is voor activiteiten die plaatsvinden in de EEZ en activiteiten die mogelijke effecten hebben in de EEZ van een andere partij.

Onder het Verdrag zijn partijen verplicht alle passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming, beperking en beheersing van belangrijke nadelige grensoverschrijdende milieueffecten van voorgenomen activiteiten te nemen. Aanhangsel I bij het Verdrag stelt vast om welke activiteiten het hierbij gaat. Een aantal van deze activiteiten is mede relevant voor de Noordzee. Zo wordt verwezen naar olie- en buisleidingen en offshore mijnbouw. Het Verdrag vereist dat iedere partij er zorg voor draagt dat milieueffectrapportage plaatsvindt vóór een besluit tot machtiging of uitvoering van de in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteit, die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect, wordt genomen. Tevens draagt een partij in een dergelijk geval er zorg voor dat mogelijk benadeelde partijen in kennis worden gesteld van het feit dat er sprake is van een in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteit, die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect heeft. Ook dient de partij die een activiteit plant het publiek in de gebieden, die het effect mogelijk raakt, de gelegen-

heid te bieden deel te nemen aan de milieueffectrapportageprocedures ten aanzien van de voorgenomen activiteit. Hierbij dient de gelegenheid die wordt geboden aan het publiek van een andere partij gelijkwaardig te zijn aan die welke wordt geboden aan het eigen publiek (art. 2).

Artikel 3 van het Verdrag ziet op kennisgeving ten aanzien van relevante activiteiten. Artikel 4 geeft richtlijnen aan waaraan de milieueffectrapportage dient te voldoen. Deze zijn nader uitgewerkt in Aanhangsel II bij het Verdrag. Nadat een milieueffectrapport is opgesteld dienen partijen overleg te voeren op basis van dit rapport (art. 5). Artikel 6 bepaalt dat de partijen er zorg voor dragen dat bij het nemen van het definitieve besluit over de voorgenomen activiteit gepast rekening wordt gehouden met het resultaat van de milieueffectrapportage. Artikel 7 voorziet in de mogelijkheid van evaluatie van activiteiten. Deze evaluatie, waarom ieder betrokken partij kan verzoeken, behelst met name toezicht op activiteiten en de vaststelling van eventuele nadelige grensoverschrijdende effecten. Wanneer een van de betrokken partijen tot de slotsom komt dat er sprake is van een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect of dat factoren aan het licht zijn gekomen die tot een dergelijk effect kunnen leiden, deelt deze dit onmiddellijk mee aan de andere betrokken partij. De partijen dienen vervolgens overleg te plegen over de nodige maatregelen om dat effect te beperken of uit te sluiten.

In 2001 zijn wijzigingen van het Verdrag overeengekomen die verduidelijken dat het publiek dat mag deelnemen aan de procedures uit hoofde van het Verdrag mede het maatschappelijk middenveld omvat en, in het bijzonder, niet-gouvernementele organisaties. Tevens is een wijziging overeengekomen die het mogelijk maakt voor staten buiten de VN/ECE-regio om partij bij het verdrag te worden. In 2004 zijn nogmaals wijzigingen van het verdrag overeengekomen die onder andere een bepaling (artikel 14bis) toevoegen over toetsing van de naleving van het verdrag. Daarnaast is de lijst met activiteiten in Aanhangsel I herzien. Nederland heeft deze wijzigingen op 14 april 2009 geratificeerd. De wijzigingen zijn nog niet in werking getreden.

In 2003 is een Protocol inzake strategische milieubeoordeling bij het Espoo-Verdrag aangenomen. Dit Protocol vereist van partijen dat zij de milieueffecten van hun officiële plannen en programma's evalueren. Deze strategische milieubeoordeling zal veel eerder in het besluitvormingsproces plaatsvinden dan milieueffectrapportage op projectniveau. Het wordt daarom gemeend dat het Protocol een sleutelrol kan vervullen bij duurzame ontwikkeling. Het Protocol voorziet tevens in de mogelijkheid van een brede deelname van het publiek bij relevante besluitvormingsprocedures van de overheid.

Interventieverdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	47	
Titel:	Interventieverdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Internationaal verdrag inzake optreden in volle zee bij ongevallen die verontreiniging door olie kunnen veroorzaken (International convention relating to intervention on the high seas in cases of oil pollution casualties)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag Engelse en Nederlandse tekst van het Protocol	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 29/11/1969 Datum inwerkingtreding: 06/05/1975 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 18/12/1975 Protocol van 1973 Datum aanname: 02/11/1973 Datum inwerkingtreding: 30/03/1983 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 30/03/1983	Op 2 november 1973 is het Protocol inzake optreden in volle zee bij ongevallen die verontreiniging door andere stoffen dan olie kunnen veroorzaken aangenomen. Het Protocol heeft dezelfde systematiek als het Verdrag.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M, Minister van Defensie	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Het Verdrag is van toepassing op de territoriale zee en een gebied voorbij de territoriale zee, dat mede de EEZ omvat.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> <i>Protocol inzake optreden in volle zee bij ongevallen die verontreiniging door andere stoffen dan olie kunnen veroorzaken</i> Bonn Overeenkomst 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet bestrijding ongevallen Noordzee 	
Trefwoorden:	milieu/verontreiniging, incidenten	

Essentie:

Het Interventieverdrag en het bijbehorende Protocol hebben tot doel het mogelijk te maken voor kuststaten om op de volle zee maatregelen te kunnen nemen die noodzakelijk zijn om een ernstig en dreigend gevaar voor hun kust of voor daarmee samenhangende belangen door verontreiniging of dreigende verontreiniging te kunnen bestrijden. Het is algemeen aanvaard dat de verwijzing naar de volle zee in het Interventieverdrag mede betrekking heeft op de EEZ. De bevoegdheid van de kuststaat om op te treden in de territoriale zee bestond al voor de inwerkingtreding van het Interventieverdrag.

Onder het Interventieverdrag kunnen maatregelen genomen worden waar het gaat om een gevaar dat ontstaat als gevolg van een ongeval of van daarmee verband houdende handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij zeer ernstige schade tot gevolg zullen hebben. Ongeval is

gedefinieerd als een aanvaring, een stranding of een ander incident met een schip bij de navigatie, dan wel een ander voorval aan boord van het schip of daarbuiten, dat materiële schade aan het schip of aan zaken aan boord daarvan veroorzaakt of dreigt te veroorzaken. De kuststaat kan geen maatregelen treffen tegen buitenlandse oorlogsschepen of andere schepen in dienst van de overheid, die voor andere dan handelsdoeleinden worden gebruikt, zonder toestemming van de vlaggenstaat.

De maatregelen die de kuststaat neemt dienen proportioneel te zijn met de opgetreden of dreigende schade. Schade die het gevolg is van maatregelen die niet proportioneel zijn dient vergoed te worden aan de vlaggenstaat. Voordat de kuststaat overgaat tot maatregelen dient deze, met uitzondering van gevallen van uitzonderlijke noodzaak, overleg te plegen met de vlaggenstaat en andere staten die door het ongeval zijn geraakt en eenieder die door voorziene maatregelen getroffen kan worden op de hoogte te stellen. Nadat dergelijke maatregelen zijn genomen moeten dergelijke staten en personen en de Internationale Maritieme Organisatie op de hoogte worden gesteld.

Protocol bij het Verdrag van Londen

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	48	
Titel:	Protocol bij het Verdrag van Londen	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Protocol van 1996 bij het Verdrag inzake de voorkoming van verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen van 1972 (1996 Protocol to the Convention on the prevention of marine pollution by dumping of wastes and other matter, 1972)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Protocol	
Begin-/eindjaar:	Verdrag van Londen Datum aanname: 29/12/1972 Datum inwerkingtreding: 30/08/1975 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/01/1978 Protocol van 1996 Datum aanname: 07/11/1996 Datum inwerkingtreding: 24/03/2006 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 24/10/2008	Op 7 november 1996 is een Protocol aangenomen bij het Verdrag van Londen. Dit Protocol is op 24 oktober 2008 voor Nederland in werking getreden. Het Protocol vervangt het Verdrag van Londen in zijn geheel voor staten die partij zijn bij het Verdrag en het Protocol.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • OSPAR-Verdrag 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging, baggerstort	

Essentie:

Het Verdrag van Londen en het Protocol uit 1996 regelen het storten van afval en andere stoffen op zee. Het 1996 Protocol bij het Verdrag van Londen vervangt dit Verdrag in zijn geheel voor staten die partij zijn bij het Verdrag en het Protocol. In de jaren voorafgaand aan de aanname van het Protocol hadden de partijen bij het Verdrag van Londen door een ad hoc benadering een groter gewicht aan milieubelangen toegekend. Het Protocol neemt deze ontwikkelingen over, en heeft daarnaast ook enige vernieuwende aspecten.

Het Protocol verbiedt het storten van alle stoffen, met uitzondering van de stoffen opgenomen in Bijlage I bij het Protocol. Bepaalde activiteiten vallen niet onder de definitie van storten (art. 1(4)), zoals operationele lozingen van schepen en platforms. Voor de stoffen genoemd in Bijlage 1 mag overwogen worden of ze in aanmerking kunnen komen voor storten op zee. Bijlage II bij het Protocol zet uiteen welke overwegingen hierbij in aanmerking dienen te worden genomen en welke voorwaarden aan een eventuele vergunning voor storten dienen te worden verbonden. Bijlage II benadrukt het belang van het geleidelijk minder gebruiken van de zee voor het zich ontdoen van afval. De Bijlage geeft hierbij aan welke andere opties dienen te worden overwogen. Als afval beter kan worden verwerkt onder een van deze andere opties, dan zal een vergunning voor storten op zee worden geweigerd. Als storten een optie is dan dient een milieueffectrapportage te worden uitgevoerd, met inachtneming van het voorzorgbeginsel. Als storten op zee ernstiger gevolgen heeft dan het verwerken op land of in de lucht dan dient een vergunning voor storten op zee te worden geweigerd.

Op 2 november 2006 is Bijlage I gewijzigd om CO₂-opslag in geologische formaties in de ondergrond van de zee mogelijk te maken. De wijziging is op 10 februari 2007 in werking getreden. Via deze wijziging zijn "kooldioxidestromen afkomstig van processen voor het opvangen van kooldioxide ten behoeve van opslag" toegevoegd aan de stoffen die in aanmerking komen voor storting. Bijlage I bepaalt dat kooldioxidestromen slechts in aanmerking kunnen worden genomen voor storting, indien:

1. het zich ontdoen daarvan plaatsvindt in een geologische formatie in de ondergrond van de zee; en
2. ze voor het overgrote deel bestaan uit kooldioxide. De stromen mogen sporen bevatten van bepaalde uit het bronmateriaal en het opvang- en opslagproces voortkomende stoffen; en
3. er geen afval of andere stoffen aan worden toegevoegd met het doel zich van dit afval of deze andere stoffen te ontdoen.

De kuststaat heeft rechtsmacht over het storten van afval in zijn binnenwateren en territoriale zee, continentale plat en EEZ, en voor schepen en luchtvaartuigen die zijn nationaliteit hadden.

Artikel 6 van het Protocol bevat een algemeen verbod op de export van afval en andere stoffen naar andere landen voor storten op zee. Om grensoverschrijdend transport van CO₂ ten behoeve van geologische opslag mogelijk te maken is in 2009 een amendement aangenomen voor artikel 6 van het Protocol. Gezien de stand van zaken in de ratificatie, treedt het amendement voorlopig nog niet in werking.

Bonn Overeenkomst

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	49	
Titel:	Bonn Overeenkomst	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Overeenkomst inzake samenwerking bij de bestrijding van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen (Agreement for co-operation in dealing with pollution of the North Sea by oil and other harmful substances)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van de Overeenkomst	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 13/09/1983 Datum inwerkingtreding: 01/09/1989 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 01/09/1989	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Voor Nederland is het toepassingsgebied van de Bonn Overeenkomst gedefinieerd door de volgende coördinatenparen: 51°32' N 3°18' E; 51°32' N 2°06' E; 52°30' N 3°10' E; 54°00' N 2°39'.1 E; 54°00' N 5°30' E; 53°34' N 6°38' E	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Interventieverdrag • <i>Bonn Overeenkomst Actieplan 2010-2013</i> 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet bestrijding ongevallen Noordzee 	
Trefwoorden:	Scheepvaart; incidenten; milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Bonn Overeenkomst regelt de samenwerking van de kuststaten van de Noordzee bij de opsporing, melding en bestrijding van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen. Het betreft hierbij dergelijke vervuiling afkomstig van schepen en installaties. De Bonn Overeenkomst is van toepassing zodra verontreiniging of dreigende verontreiniging van de zee door olie of andere schadelijke stoffen een ernstig of onmiddellijk gevaar betekent voor de kust of daarmee samenhangende belangen van een of meer van de partijen bij het verdrag. Tevens dient de Overeenkomst om te komen tot toezicht als middel om dergelijke verontreinigingen op te sporen en te bestrijden en de overtreding van milieuregels te voorkomen.

Ter uitvoering van de Bonn Overeenkomst is de Noordzee opgedeeld in zones, te weten zones die onder nationale verantwoordelijkheid vallen en zones waarvoor twee of meer partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Voor Nederland is het toepassingsgebied van de Bonn Overeenkomst gedefinieerd door de volgende coördinatenparen: 51°32' N 3°18' E; 51°32' N 2°06' E; 52°30' N 3°10' E; 54°00' N 2°39'.1 E; 54°00' N 5°30' E; 53°34' N 6°38' E. De nationale verantwoordelijkheidszones hebben functionele grenzen die niet samenvallen met de juridische grenzen van de territoriale zee, het continentaal plat of de EEZ. Op 21 september 2001 is een wijziging van de Bonn Overeenkomst aan-

genomen, namelijk het “Besluit van de Overeenkomstsluitende Partijen bij de Bonn Overeenkomst om de toetreding van Ierland tot de Overeenkomst mogelijk te maken”. Dit besluit is op 1 april 2010 in werking getreden. De grenswijzigingen van de nationale verantwoordelijkheidszones, zoals opgenomen in de bijlage van het besluit, zijn nog niet van kracht, omdat eerst voldaan dient te worden aan de formele vereisten hiervoor. De grenzen van de Nederlandse verantwoordelijkheidszone zullen dan worden gelijkgetrokken met de buitengrenzen van de Nederlandse EEZ.

Zoals genoemd in artikel 6a van de Bonn Overeenkomst, hebben de partijen bij de Bonn Overeenkomst ook de mogelijkheid om bilateraal of multilateraal overeenkomsten te sluiten of regelingen te treffen inzake operationele samenwerking bij de organisatie van toezichtactiviteiten in (gedeelten van) de zones van betrokken partijen.

OSPAR-Verdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	50	
Titel:	OSPAR-Verdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan (Convention for the protection of the marine environment of the North-East Atlantic)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 22/09/1992 Datum inwerkingtreding: 25/03/1998 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 25/03/1998	Bijlagen I tot en met IV en Aanhangsels 1 en 2 zijn gelijktijdig met het Verdrag in werking getreden. Bijlage V en bijbehorend Aanhangsel 3 zijn in juli 1998 aangenomen en op 24 augustus 2001 voor Nederland in werking getreden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M, Minister van EL&I	Het OSPAR-Verdrag heeft betrekking op milieurechtelijke onderwerpen waarvoor verschillende Ministers verantwoordelijk zijn.
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat, EEZ	Het OSPAR-Verdrag bepaalt dat het van toepassing is binnen de territoriale zee van de partijen en voorbij de territoriale zee voorzover de kuststaat rechtsmacht heeft in overeenstemming met het internationaal recht.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Protocol bij het Verdrag van Londen • Kaderrichtlijn mariene strategie 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Ontgrondingenwet • Mijnbouwwet • Natuurbeschermingswet • Flora- en faunawet • <i>Besluit bodemkwaliteit</i> 	
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, natuur en ecologie, milieu/verontreiniging, baggerstort	

Essentie:

Het OSPAR-Verdrag vormt een overkoepelend juridisch kader voor de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijke deel van de Atlantische oceaan, hetgeen tevens de Noordzee omvat. Het OSPAR-Verdrag, dat in 1998 in werking is getreden, vervangt het Verdrag van Oslo van 1972 en het Verdrag van Parijs van 1974. Besluiten, aanbevelingen en andere overeenkomsten tot stand gekomen onder deze laatste twee verdragen blijven van kracht, tenzij ze zijn beëindigd door nieuwe maatregelen aangenomen onder het OSPAR-Verdrag.

Het OSPAR-verdrag heeft als belangrijkste doel het voorkomen en beëindigen van de verontreiniging van het mariene milieu en het beschermen van het zeegebied tegen de nadelige effecten van menselijke activiteiten ten einde de gezondheid van de mens te beschermen en het mariene ecosysteem in

stand te houden en, wanneer uitvoerbaar, aangetaste zeegebieden te herstellen. Verder is het erop gericht om te komen tot een duurzaam beheer van het zeegebied waarop het OSPAR-Verdrag van toepassing is. Duurzaam beheer is in de Preambule van het OSPAR-Verdrag gedefinieerd als "een zodanig beheer van menselijke activiteiten dat het mariene ecosysteem het rechtmatig gebruik van de zee kan blijven dragen en kan blijven voorzien in de behoeften van de huidige en toekomstige generaties". Om deze doelstellingen te bereiken nemen Verdragspartijen, afzonderlijk en gezamenlijk, programma's en maatregelen aan en harmoniseren zij hun beleid en strategieën. Bij deze werkwijze dient een aantal beginselen te worden toegepast: het voorzorgsbeginsel, het beginsel 'de vervuiler betaalt', de beste beschikbare technieken, beste milieupraktijk en schone technologie.

Het OSPAR-Verdrag bevat algemene bepalingen ten aanzien van de bescherming van het mariene milieu tegen een aantal specifieke bronnen van verontreiniging, te weten verontreiniging vanaf het land, door storting of verbranding en door offshore activiteiten. Tevens schept het een kader voor samenwerking op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. De partijen zijn verplicht te komen tot de opstelling van gezamenlijke rapporten ten aanzien van de kwaliteit van het mariene milieu van het gebied waarop het Verdrag van toepassing is. Het OSPAR-Verdrag is niet van toepassing op operationele lozingen van schepen en visserijactiviteiten, al worden de effecten van deze activiteiten wel beoordeeld.

De OSPAR Commissie is het belangrijkste gezagsorgaan binnen het Verdrag. De Commissie bestaat uit vertegenwoordigers van alle verdragspartijen. Zij is verantwoordelijk voor de toezicht op de uitvoering van het Verdrag en de Bijlagen en het opstellen van programma's en maatregelen. De Commissie kan hiervoor besluiten nemen, aanbevelingen doen en andere overeenkomsten vaststellen.

De algemene verplichtingen voor de partijen die zijn opgenomen in het Verdrag zijn nader uitgewerkt in de Bijlagen. Bijlage I bevat regels voor verontreiniging vanaf het land; Bijlage II voor het storten en verbranden van afval, en Bijlage III voor verontreiniging door offshore activiteiten. Op 28 oktober 2011 zijn voor Nederland amendementen in werking getreden voor Bijlagen I en II om de injectie van CO₂ in geologische formaties onder de zeebodem juridisch mogelijk te maken. Bijlage IV vormt de juridische basis voor de beoordeling van de kwaliteit van het mariene milieu in de regio. Bijlage V is gericht op de bescherming en het behoud van ecosystemen en biodiversiteit.

Bijlage V bestrijkt alle mogelijke activiteiten die negatieve effecten op mariene ecosystemen en biodiversiteit kunnen hebben en voorziet in de mogelijkheid om deze (indien nodig) te reguleren, met uitzondering van visserij. Tevens bestaan er beperkingen voor de regulering van scheepvaart, waarvoor de Internationale Maritime Organisatie (IMO) de primaire verantwoordelijkheid draagt en slechts aanvullende maatregelen kunnen worden genomen binnen het OSPAR-verdrag. De voornaamste maatregelen die zijn vastgesteld door de OSPAR Commissie in het kader van Bijlage V hebben betrekking op:

- het identificeren en beschermen van bedreigde of achteruitgaande soorten en habitats;
- het in kaart brengen van (potentieel) schadelijke activiteiten;
- het instellen van (een netwerk van) beschermde zeegebieden; en
- het ontwikkelen van ecologische kwaliteitsdoelstellingen ter ondersteuning van de ecosysteembenadering.

De belangrijkste leidraad voor het uitvoeren van het OSPAR-verdrag en de bijlagen is de Strategie van de OSPAR Commissie voor de bescherming van het mariene milieu van het noordoostelijke deel van de Atlantische oceaan 2010–2020 (OSPAR Agreement 2010-3). Deze strategie is vastgesteld in september 2010 door de OSPAR Commissie. De strategie actualiseert de eerdere vastgestelde strategieën. De ecosysteembenadering is door de OSPAR Commissie als leidend beginsel voor de uitvoering van het verdrag geïdentificeerd.

MARPOL 73/78

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	51	
Titel:	MARPOL 73/78	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen, zoals gewijzigd bij het Protocol van 1978 (International Convention for the prevention of pollution from ships, as modified by the Protocol of 1978 relating thereto)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname Verdrag: 2/11/1973 Protocol: 1/06/1978 Datum inwerkingtreding: 2/10/1983 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 2/10/1983	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • MARPOL 73/78 – Bijlage I • MARPOL 73/78 – Bijlage II • MARPOL 73/78 – Bijlage III • MARPOL 73/78 – Bijlage IV • MARPOL 73/78 – Bijlage V • MARPOL 73/78 – Bijlage VI 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet voorkoming verontreiniging door schepen • <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

MARPOL 73/78 stelt zich ten doel zeeverontreiniging door schepen te beperken en te voorkomen. Het Verdrag bestaat uit een aantal meer algemene artikelen waarin onder andere de algemene verplichtingen van Verdragsstaten en de handhavingbevoegdheden worden omschreven. De lozingsvoorschriften en technische eisen die uiteindelijk de doelstellingen van het Verdrag moeten bewerkstelligen zijn neergelegd in de afzonderlijke Bijlagen. Elke Bijlage bestrijkt een verschillende schadelijke stof of categorie van stoffen.

Verontreiniging door schepen heeft twee algemene oorzaken. Ten eerste verontreiniging die veroorzaakt wordt door het operationeel lozen van stoffen die gegenereerd worden door de normale bedrijfsvoering op schepen, zoals ladingsresten (Bijlagen I en II), resten van brandstoffen en smeerolie (Bijlage I), afvalwater (Bijlage IV), vuilnis (Bijlage V) en luchtverontreiniging (Bijlage VI). Behalve een algeheel verbod op het lozen van kunststoffen (Bijlage V), is lozing meestal toegestaan onder bepaalde voorwaarden. Verontreiniging kan in de tweede plaats veroorzaakt worden door scheepsongevallen. Daarbij kan primair de lading, maar bijvoorbeeld ook een grote hoeveelheid brandstof in het mariene milieu terechtkomen.

In geval van operationele lozingen wordt de verontreiniging primair beperkt door het vaststellen van lozingsnormen die onder andere de concentratie van het mengsel bepalen of de maximale hoeveelheid. Bijlagen I, II en V voorzien in het aanwijzen van bijzondere gebieden en in Bijlage VI van gebie-

den voor emissiebeheer. Hier gelden de strengste eisen voor lozingen (of emissies), inclusief lozingsverboden. Ook kan er echter gekozen worden voor technische oplossingen die de noodzaak van operationele lozingen beperken. Bij ongevallen moet men vooral denken aan ontwerp-, constructie-, bemannings-, en uitrustings-eisen die er zorg voor dragen dat er zo weinig mogelijk schade op kan treden.

MARPOL 73/78 is van toepassing op zee, waar dan ook ter wereld. Schepen die de vlag voeren van Staten die Partij zijn bij de verschillende Bijlagen bij MARPOL 73/78, zijn verplicht de daarin vervatte verplichtingen na te komen. In beginsel zou het daarom niet eens nodig zijn dat kuststaten de lozingsnormen uit MARPOL 73/78 opnemen in nationale wet- en regelgeving en die van toepassing verklaren op buitenlandse schepen in hun maritieme zones. Omdat de handhaving door vlaggenstaten vaak te wensen overlaat, is dit wel verplicht onder MARPOL 73/78. De andere normen (niet-lozingsnormen) 'volgen' als het ware het schip en daarom is het niet noodzakelijk ze op maritieme zones toepasselijk te maken. Ze kunnen bijvoorbeeld verbonden worden aan periodieke inspecties of, voor buitenlandse schepen, worden geformuleerd als voorwaarden voor het aandoen van havens.

De Bijlagen kennen een aantal algemene uitzonderingen op de lozingsnormen, namelijk:

- in geval van overmacht;
- als de lozing het gevolg is van schade; en
- als de lozing gemaakt is ter bestrijding van verontreiniging.

Ook eisen alle Bijlagen, behalve Bijlage III, dat Staten die Partij zijn zorgen voor havenontvangstinstallaties.

MARPOL 73/78 – Bijlage I

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	52	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage I	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn.
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften ter voorkoming van olieverontreiniging door schepen (Regulations for the prevention of pollution by oil)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage I	
Begin-/eindjaar:	Datum aanneming: 2/11/1973 Datum inwerkingtreding: 2/10/1983 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 2/10/1983	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage I bij MARPOL 73/78 bevat regels ter beperking en voorkoming van olieverontreiniging door schepen. Er wordt gebruik gemaakt van lozingsnormen, maar ook van ontwerp-, constructie-, bemannings- en uitrustings-eisen.

De lozingsnormen zijn zeer complex. Bepalend is onder andere het onderscheid olietankschepen en niet-olietankschepen en daarnaast of het gaat om nieuwe of oude schepen. Er gelden geen algehele verboden van lozingen, maar er zijn variërende voorwaarden gesteld aan de concentratie van oliewater mengsels en de hoeveelheid olie die in totaal wordt geloosd of per tijdseenheid. De strengste normen, waaronder lozingsverboden, gelden voor bijzondere gebieden. Sinds 1 februari 1999 zijn die ook van toepassing binnen Noordwest Europese wateren (inclusief de Noordzee).

Bijlage I bevat een veelheid aan ontwerp-, constructie-, bemannings- en uitrustings-eisen. Onder de meer bekende kunnen genoemd worden: de eis van een dubbele bodem voor bepaalde schepen, het hebben van een scheepsnoodplan, oliewaterscheidings- en filteringsapparatuur, sloptanks en olielozing meetapparatuur.

Als Partij bij Bijlage I heeft Nederland daarnaast verplichtingen met betrekking tot havenontvangstinstallaties.

MARPOL 73/78 – Bijlage II

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	53	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage II	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn.
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften voor het beheersen van verontreiniging door schadelijke vloeistoffen die in bulk worden vervoerd (Regulations for the control of pollution by noxious liquid substances in bulk)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage II	
Begin-/eindjaar:	Datum aanneming: 2/11/1973 Datum inwerkingtreding: 6/04/1987 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 6/04/1987	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage II bij MARPOL 73/78 regelt het voorkomen en beperken van zeeverontreiniging door schadelijke stoffen die door schepen in bulk vervoerd worden. Er wordt gebruik gemaakt van zowel lozingsnormen als constructie-, ontwerp- en uitrustings-eisen.

De lozingsnormen zijn zeer complex. Voorschrift 3 gebruikt een algemeen aanvaarde methode voor het indelen van de verschillende schadelijke vloeistoffen in de categorieën A, B, C of D. De zeer complexe lozingsnormen variëren voor elk van deze categorieën. In ieder geval is er binnen de 12 zeemijl van de kust een algeheel verbod tot lozing voor elk van de categorieën en daarbuiten alleen onder strenge voorwaarden. Binnen bijzondere gebieden gelden nog strengere voorwaarden, maar de Noordzee is niet als zodanig aangewezen.

Vloeistoffen die onder categorieën A, B of C vallen kunnen alleen vervoerd worden door schepen die voldoen aan de strenge constructie-, ontwerp- en uitrustings-eisen die in de IBC Code of de BCH Code worden gesteld, afhankelijk van de datum waarop de schepen gebouwd zijn. Voorschrift 8 bevat strenge verplichtingen voor het 'strippen' (leegzuigen) van ladingsruimten en daarmee voor de omvang van ladingsresten.

Als Partij bij Bijlage II heeft Nederland daarnaast verplichtingen met betrekking tot havenontvangstinstallaties.

MARPOL 73/78 – Bijlage III

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	54	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage III	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn.
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften ter voorkoming van verontreiniging door stoffen die over zee worden vervoerd in verpakte vorm (Regulations for the prevention of pollution by harmful substances carried by sea in packaged form)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage III	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 2/11/1973 Datum inwerkingtreding: 1/07/1992 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 1/07/1992	Een herziene versie van Bijlage III is in 2010 vastgesteld. De herziene Bijlage zal naar verwachting op 1 januari 2014 in werking treden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage III bij MARPOL 73/78 regelt het voorkomen van verontreiniging door schadelijke stoffen in verpakte vorm die per schip worden vervoerd. Het bevat geen lozings- of uitrustings-eisen, maar enkel zeer specifieke regels over het verpakken, merken, etiketteren en het documenteren van schadelijke stoffen. Ook worden er beperkingen gesteld aan de stuwage en de hoeveelheden waarin bepaalde stoffen vervoerd kunnen worden. Voorschrift 1(1) verwijst voor een nadere invulling van het begrip 'schadelijke stoffen' naar de International Maritime Dangerous Goods (IMDG) Code.

MARPOL 73/78 – Bijlage IV

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	55	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage IV	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften ter voorkoming van verontreiniging door sanitair afval van schepen (Regulations for the prevention of pollution by sewage from ships)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage IV	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2/11/1973 Datum inwerkingtreding: 27/09/2003 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 11/02/2006	
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage IV bij MARPOL 73/78 regelt het voorkomen en beperken van zeeverontreiniging door afvalwater (sanitair afval) van schepen. Voorschrift 8 bepaalt onder welke voorwaarden lozingen kunnen plaatsvinden. Voor schepen met een goedgekeurd sanitair afbreek- en ontsmettingsstelsel is er binnen 3 zeemijl uit de kust een algeheel lozingsverbod. Tussen 3 en 12 zeemijl uit de kust kan er geloosd worden mits er gebruik is gemaakt van een goedgekeurd sanitair afbreek- en ontsmettingsstelsel. Afvalwater dat niet is opgeslagen kan door die schepen buiten 12 zeemijl van de kust vrij geloosd worden. Opgeslagen afvalwater dient door die schepen gelijkmatig geloosd te worden terwijl het schip met een bepaalde snelheid voortbeweegt. Voor schepen met een goedgekeurde afvalwaterzuiveringsinstallatie is lozen overal toegestaan. Als Partij bij Bijlage IV heeft Nederland daarnaast verplichtingen met betrekking tot havenontvangstinstallaties.

MARPOL 73/78 – Bijlage V

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	56	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage V	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn.
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften ter voorkoming van verontreiniging door vuilnis van schepen (Regulations for the prevention of pollution by garbage from ships)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage V	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 2/11/1973 Datum inwerkingtreding: 31/12/1988 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 31/12/1988	Een herziene versie van Bijlage V is in juli 2011 vastgesteld. De herziene Bijlage zal naar verwachting op 1 januari 2013 in werking treden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage V bij MARPOL 73/78 reguleert het voorkomen en beperken van zeeverontreiniging door vuilnis van schepen. Voorschrift 3 bepaalt de lozingsnormen die in het algemeen gelden, dus buiten bijzondere gebieden. Er geldt onder andere een algeheel verbod voor het lozen van kunststoffen. Voorschrift 5 betreft lozingsnormen binnen bijzondere gebieden, waarvan de Noordzee er één is. Daar geldt onder andere een algeheel lozingsverbod voor alle vuilnis, behalve voedselresten, die slechts buiten 12 zeemijl uit de kust mogen worden geloosd. Bijlage V bevat praktisch alleen lozingsnormen. Wel geldt er in een enkel geval een soepelere norm als er gebruik wordt gemaakt van bepaalde uitrusting. Als Partij bij Bijlage V heeft Nederland daarnaast verplichtingen met betrekking tot havenontvangstinstallaties.

MARPOL 73/78 – Bijlage VI

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	57	
Titel:	MARPOL 73/78 - Bijlage VI	
Type:	Verdrag	De Bijlagen bij MARPOL 73/78 zijn een integraal onderdeel van dat verdrag voor de Staten die aan de afzonderlijke Bijlagen gebonden zijn.
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Voorschriften ter voorkoming van luchtverontreiniging door schepen (Regulations for the prevention of air pollution from ships)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van Bijlage VI	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 26/09/1997 Datum inwerkingtreding: 19/05/2005 Datum inwerkingtreding voor Nederland: 2/01/2007	In oktober 2008 is een volledig herziene tekst van Bijlage VI vastgesteld die op 01/07/2010 van kracht is geworden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet voorkoming verontreiniging door schepen <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Bijlage VI bij MARPOL 73/78 is het eerste mondiale instrument met als specifieke doel het voorkomen en beperken van luchtverontreiniging door schepen. Een aantal voorschriften stelt eisen aan de emissie van stikstofoxides, zwaveloxides, vluchtige organische stoffen (volatile organic compounds) en stoffen die de ozonlaag aantasten. Afzonderlijke aandacht is besteed aan verbrandingsinstallaties aan boord van schepen en aan de kwaliteit van scheepsbrandstof. Speciale (stringentere) emissienormen gelden binnen bijzondere gebieden (SOx controle gebieden). De Noordzee is sinds november 2006 aangewezen als SOx controle gebied onder Bijlage VI.

In oktober 2008 is een volledig herziene tekst van Bijlage VI vastgesteld. Daarmee zijn verschillende nieuwe amendementen aangenomen die onder andere voorzien in een geleidelijke invoering van strengere emissienormen. Tevens is de term SOx controle gebied vervangen door de term "gebied voor emissiebeheersing". Deze wijzigingen zijn op 1 juli 2010 van kracht geworden.

Om te kunnen voldoen aan de emissienormen zullen schepen over moeten gaan tot het aanbrengen, aanpassen of vervangen van dieselmotoren, systemen voor het schoonmaken van uitlaatgassen en verbrandingsinstallaties. Ook kan gekozen worden voor het gebruik van speciale brandstoffen, hetgeen vaak ook aanpassingen of vervangingen noodzakelijk maakt. De aanpassingen en vervangingen zullen ingrijpender zijn als schepen willen opereren binnen gebieden voor emissiebeheersing. Omdat schepen veelal niet exclusief opereren binnen deze gebieden heeft dit gevolgen die boven deze regio's uitstijgen. Als Partij bij Bijlage VI heeft Nederland verplichtingen met betrekking tot havenontvangstinstallaties.

Ballastwaterverdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	58	
Titel:	Ballastwaterverdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Internationaal verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen (International Convention for the control and management of ships' ballast water and sediments)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname Verdrag: 13/02/2004 Datum inwerkingtreding: Datum inwerkingtreding voor Nederland:	Artikel 18 van het Verdrag stelt dat het Verdrag in werking treedt 12 maanden na bekrachtiging door tenminste 30 staten die 35% van het totale tonnage van schepen in de wereld vertegenwoordigen. Nederland heeft het verdrag op 10/05/2010 geratificeerd. Het verdrag is nog niet in werking getreden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Nog niet in werking	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	De werkingssfeer van het verdrag strekt zich uit tot alle schepen met ballastwater (voor zover niet specifiek uitgezonderd), waar dan ook ter wereld, die de vlag voeren van Staten die er Partij bij zijn.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Biodiversiteitsverdrag • MARPOL 73/78 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Wet voorkoming verontreiniging door schepen • <i>Besluit voorkoming verontreiniging door schepen</i> 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Het Ballastwaterverdrag is gericht op het voorkomen, beperken en uiteindelijk uitbannen van de verplaatsing van schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen door de controle en het beheer van het ballastwater en de sedimenten van schepen. Het verdrag is specifiek bedoeld om nadere uitwerking te geven aan de algemene verplichtingen voor staten rond de introductie van uitheemse soorten die terug zijn te vinden in artikel 196(1) van het Zeerechtverdrag en artikel 8(h) van het Biodiversiteitsverdrag.

Het Verdrag bestaat uit een basistekst waarin algemene artikelen zijn opgenomen, een Bijlage met gedetailleerde regels en twee Aanhangsels.

De verdragstekst bevat bepalingen waarin onder andere definities, de werkingssfeer van het verdrag, algemene verplichtingen voor Verdragsstaten, regels rond handhaving, samenwerking en geschillenbeslechting nader zijn omschreven. Artikel 3 bepaalt dat de werkingssfeer van het verdrag zich uitstrekt tot alle schepen met ballastwater, waar dan ook ter wereld, die de vlag voeren van Staten die er Partij bij zijn. Dit artikel bepaalt ook op welke categorieën schepen het Verdrag niet van toepassing is (onder andere oorlogsschepen en schepen die slechts in wateren die vallen binnen de rechtsmacht

van één staat opereren). De voornaamste verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag rusten op vlaggenstaten. Daarnaast bevat het verdrag regels voor kust- en havenstaten die willen optreden tegen buitenlandse schepen die hun haven aandoen, dan wel door gebieden varen die binnen hun rechtsmacht vallen. Artikel 13 van het verdrag voorziet in de mogelijkheid voor Staten om samen te werken op regionaal of subregionaal niveau om het bereiken van de doelstellingen van het Verdrag te bevorderen.

De belangrijkste regels zijn opgenomen in de Bijlage die bestaat uit de volgende 5 secties:

- algemene bepalingen (sectie A);
- vereisten voor schepen ten aanzien van beheer en controle (sectie B);
- speciale vereisten in bepaalde gebieden (sectie C);
- normen voor ballastwaterbeheer (sectie D); en
- inspectie- en certificatievereisten voor ballastwaterbeheer (sectie E).

De algemene regel is dat het lozen van ballastwater alleen mag plaatsvinden in overeenstemming met de vereisten in de Bijlage, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald (voorschrift A-2). Secties B en D bevatten de kernbepalingen van het Verdrag. Sectie B bevat de algemene eisen waaraan alle schepen moeten voldoen die binnen de reikwijdte van het verdrag vallen. Dit omvat onder andere het aan boord hebben van een ballastwaterbeheerplan, een ballastwaterjournaal (record book) en het voldoen aan de gespecificeerde eisen voor ballastwaterbeheer. Het Verdrag maakt voor wat het laatste betreft een onderscheid tussen bestaande schepen en nieuwe schepen. Bestaande schepen mogen gedurende een bepaalde tijd nog gebruik maken van de methode die is gebaseerd op het wisselen van ballastwater (ballast water exchange). Het Verdrag specificeert de minimumafstanden uit de kust en minimumdieptes voor het wisselen van ballastwater (in sectie B) en stelt de bijbehorende normen waaraan moet worden voldaan (in Sectie D).

Het Verdrag voorziet daarnaast in een gefaseerde invoering voor bestaande en nieuwe schepen van de lozingsnormen die zijn gespecificeerd in Sectie D. Ballastwaterbeheersystemen (behandelingsinstallaties of methoden) die gebruikt zullen worden door schepen om te voldoen aan de lozingsnormen uit het verdrag moeten van tevoren worden goedgekeurd door de vlaggenstaat. Bij behandelingsmethoden waarbij gebruik wordt gemaakt van actieve stoffen (chemicaliën, organismen, virussen of schimmels) is goedkeuring vereist van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO). Sectie A bevat een aantal uitzonderingsbepalingen (onder andere gevallen van overmacht, ongelukken en voorkoming van verontreiniging) en bevat tevens een mogelijkheid een ontheffing te verlenen aan bepaalde schepen op basis van een risico-analyse. Sectie C bevat regels voor staten die aanvullende maatregelen willen treffen in specifieke gebieden.

Aanhangsel I bevat het standaardformulier voor het internationaal ballastwaterbeheercertificaat. Aanhangsel II bevat het standaardformulier voor het internationaal ballastwaterjournaal.

Het verdrag is aangevuld door verschillende richtlijnen die moeten verzekeren dat relevante bepalingen in het verdrag op een uniforme manier worden geïnterpreteerd en uitgevoerd. Deze richtlijnen zijn opgesteld binnen de IMO.

Wrakopruimingsverdrag

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	59	
Titel:	Wrakopruimingsverdrag	
Type:	Verdrag	
Dekking:	Internationaal (mondiaal)	
Officiële naam:	Internationaal verdrag van Nairobi inzake de opruiming van wrakken (Nairobi International Convention on the removal of wrecks)	
Verwijzing:	Engelse en Nederlandse tekst van het Verdrag	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname Verdrag: 18/05/2007 Datum inwerkingtreding: Datum inwerkingtreding voor Nederland:	Artikel 18 van het Verdrag stelt dat het Verdrag 12 maanden na de datum waarop 10 Staten hebben aangegeven zich te binden aan het Verdrag in werking treedt. Nederland heeft het Verdrag nog niet geratificeerd. Het Verdrag is nog niet in werking getreden.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Nog niet in werking	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Het Verdrag bepaalt dat het van toepassing is in de EEZ. Een staat heeft de mogelijkheid het Verdrag ook van toepassing te verklaren op zijn grondgebied met inbegrip van de territoriale zee.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Interventieverdrag 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Wrakkenwet 	
Trefwoorden:	Scheepvaart, milieu/verontreiniging	

Essentie:

Het Verdrag heeft tot doel het mogelijk te maken voor een staat een wrak dat een gevaar vormt in het "Convention area" te verwijderen. Het Verdrag definieert dit gebied als de EEZ, of indien een staat geen EEZ heeft ingesteld, een zone met een breedte van maximaal 200 zeemijl. Een staat heeft de mogelijkheid het Verdrag ook van toepassing te verklaren op zijn grondgebied met inbegrip van de binnenwateren en de territoriale zee. Een aantal bepalingen van het Verdrag die van toepassing zijn in de EEZ is in dat geval niet van toepassing op het grondgebied van een Staat. Naast het begrip "Convention area" definieert het Verdrag onder andere de termen "wrak" en "gevaar". Artikel 6 stelt de criteria vast die een Staat in aanmerking zou dienen te nemen om vast te stellen of een wrak een gevaar vormt.

De maatregelen genomen tot het verwijderen van een wrak dienen evenredig te zijn met het gevaar dat het wrak vormt. Deze maatregelen dienen niet verder te gaan dan wat redelijkerwijs noodzakelijk is om een wrak dat een gevaar vormt te verwijderen.

Het Verdrag is niet van toepassing op maatregelen die genomen worden op basis van het Interventieverdrag. Tevens is het niet van toepassing op oorlogsschepen of andere schepen in eigendom van of in beheer van de Staat die gebruikt worden in niet-commerciële overheidsdienst, tenzij de betrokken Staat anders besluit.

Staten die partij zijn bij het Verdrag dienen de kapitein en beheerder van schepen die hun vlag voeren te verplichten informatie te verstrekken over ongevallen die resulteren in een wrak aan de Staat in wiens EEZ (of territoriale zee, indien het Verdrag van toepassing is verklaard op deze zone) het wrak

is gelegen. Het Verdrag verplicht de betrokken Staat alle praktische maatregelen te nemen om zeevarenden en andere Staten op de hoogte te stellen van de ligging van een wrak. Als de betrokken Staat vaststelt dat het wrak een gevaar vormt zal het alle redelijke maatregelen nemen om dit te markeren.

Artikel 9 van het Verdrag ziet op de verwijdering van wrakken die een gevaar vormen. De Staat in wiens gebied het wrak ligt dient contact op te nemen met de Staat van registratie en de geregistreerde eigenaar en overleg te plegen met de Staat van registratie en andere getroffen Staten over maatregelen te nemen in relatie tot het wrak. Een wrak ten aanzien waarvan is vastgesteld dat het een gevaar vormt zal worden verwijderd door de eigenaar. De Staat in wiens gebied een wrak ligt kan een termijn stellen waarbinnen de verwijdering plaats dient te vinden. Als de eigenaar het wrak niet binnen deze termijn verwijdert of indien het niet mogelijk is in contact te treden met de eigenaar kan de betrokken Staat zelf tot verwijdering overgaan. Deze Staat kan ook tot verwijdering overgaan in gevallen waarin direct optreden is vereist.

Het Verdrag stelt ook regels voor de geregistreerde scheepseigenaar ten aanzien van aansprakelijkheid en verzekeringen of andere financiële borg.

E. EU-Regelgeving

Kaderrichtlijn mariene strategie

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	60	
Titel:	Kaderrichtlijn mariene strategie	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (Kaderrichtlijn mariene strategie)	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 17/06/2008 Datum inwerkingtreding: 15/07/2008	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen is: 15/07/2010.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterplan • OSPAR Verdrag • Kaderrichtlijn water • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • <i>Waterbesluit</i> 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Kaderrichtlijn mariene strategie is ontwikkeld in navolging van de thematische strategie inzake de bescherming en het behoud van het mariene milieu die op 24 oktober 2005 door de Europese Commissie is gepresenteerd. Deze strategie heeft tot doel “Europa’s zeeën en oceanen te beschermen en te herstellen en ervoor te zorgen dat de door de mens ontplooido activiteiten een duurzaam karakter hebben, zodat de huidige en toekomstige generaties kunnen genieten en profiteren van veilige, schone, gezonde en productieve zeeën en oceanen met een rijke biologische diversiteit en dynamiek”. De Kaderrichtlijn mariene strategie is nadrukkelijk bedoeld als het juridische kader om het bovenstaande doel te bereiken en als milieupijler van het bredere maritieme beleid van de EU.

De Kaderrichtlijn mariene strategie stelt een juridisch kader vast voor de bescherming en instandhouding van het mariene milieu, de voorkoming van de verslechtering ervan, en, waar uitvoerbaar, het herstel van dat milieu in de gebieden waar het schade heeft geleden. Daarnaast is het gericht op het voorkomen, verminderen en elimineren van verontreiniging. Het uiteindelijke doel is het bereiken of behouden van een “goede milieutoestand van het mariene milieu” uiterlijk in het jaar 2020 (artikel 1). Een “goede milieutoestand” is in algemene zin in de richtlijn omschreven (artikel 3 lid 5), maar wordt uiteindelijk bepaald op het niveau van de mariene regio of subregio op basis van “kwalitatief beschrijvende elementen” (opgenomen in bijlage I). Op 1 september 2010 heeft de Europese Commissie een besluit aangenomen waarin de criteria en methodologische standaarden zijn vastgesteld voor het bereiken van een goede milieutoestand, conform artikel 9(3) van de Kaderrichtlijn. Deze criteria moeten de lidstaten helpen om voor alle regionale zeeën gecoördineerde mariene strategieën te ontwikkelen die onderling consistent zijn en waarbij de vooruitgang in de verschillende regio’s vergeleken kan worden.

Het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn mariene strategie strekt zich uit tot alle “mariene wateren” (artikel 2). Daaronder zijn alle zeegebieden begrepen die onder de soevereiniteit of rechtsmacht van de lidstaten vallen, inclusief de territoriale zee en de exclusieve economische zone. Kustwateren waarop de Kaderrichtlijn water van toepassing is vallen ook onder de werkingssfeer van de Kaderrichtlijn mariene strategie “voor zover bijzondere aspecten van de milieutoestand van het mariene milieu nog niet zijn behandeld in [de Kaderrichtlijn water] of andere communautaire regelgeving” (artikel 3 lid 1). De Kaderrichtlijn mariene strategie sluit dus nauw aan bij de Kaderrichtlijn water die is gericht op het beheer van stroomgebieden, inclusief kustwateren tot 1 zeemijl.

De kern van de Kaderrichtlijn mariene strategie wordt gevormd door de verplichting voor de lidstaten om mariene strategieën vast te stellen met betrekking tot de onder hun soevereiniteit of rechtsmacht vallende wateren voor de betreffende mariene regio of subregio (artikel 5 lid 1). Voor Nederland is dat de subregio Noordzee als onderdeel van het noordoostelijke deel van de Atlantische oceaan (artikel 4). In de mariene strategieën dient een “ecosysteemgerichte benadering op het beheer van menselijke activiteiten” te worden toegepast en dient bovendien “het duurzaam gebruik van mariene goederen en diensten door de huidige en toekomstige generaties” mogelijk te worden gemaakt (artikel 1(3)).

De Kaderrichtlijn mariene strategie omschrijft vervolgens de elementen waaruit de mariene strategieën dienen te bestaan met bijbehorende deadlines (artikelen 5, 8-11 en 13). Het gaat daarbij om de volgende elementen en deadlines:

- Een initiële beoordeling van de mariene wateren waarin de huidige milieutoestand wordt vastgelegd (2012);
- Een omschrijving van de goede milieutoestand van de betrokken wateren (2012);
- De vaststelling van een reeks milieudoelen en daarmee samenhangende indicatoren (2012);
- De vaststelling en uitvoering van een monitoringprogramma voor voortgaande beoordeling en periodieke actualisering van de doelen (2014);
- De ontwikkeling (2015) en toepassing (2016) van programma’s van maatregelen die het bereiken of behouden van een goede milieutoestand mogelijk maken.

De uitkomsten van bovenstaande elementen dienen te worden gemeld aan de Europese Commissie die beoordeelt of ze in overeenstemming zijn met de eisen uit de richtlijn. De Commissie dient de lidstaten daarover te informeren en kan ze advies geven over eventuele benodigde wijzigingen (artikelen 12 en 16). De lidstaten dienen daarnaast de bevoegde instanties voor de uitvoering van de richtlijn aan te wijzen (2010) en dit te melden aan de Commissie (2011) (artikel 7).

Aangezien de goede milieutoestand uiteindelijk bereikt moet worden op het niveau van de regio of subregio is samenwerking tussen de betrokken lidstaten en (eventuele) derde landen van essentieel belang. De Kaderrichtlijn mariene strategie vereist dan ook dat lidstaten in de betreffende mariene regio of subregio samenwerken om de voor het bereiken van de doelstellingen van de richtlijn noodzakelijke maatregelen en de verschillende elementen van de mariene strategieën te coördineren (artikel 5 lid 2). Daarbij kan gebruik worden gemaakt van bestaande regionale institutionele samenwerkingsstructuren en regionale zeeverdragen die ook kunnen dienen voor de vereiste coördinatie met derde staten (artikel 6). Voor de Noordzee is dit met name het OSPAR Verdrag.

De Kaderrichtlijn mariene strategie bevat een aantal uitzonderingen waarop lidstaten zich kunnen beroepen wanneer niet in alle opzichten aan de richtlijn kan worden voldaan. Het kan daarbij gaan om (het uitblijven van) maatregelen waarvoor de lidstaat niet verantwoordelijk is; natuurlijke oorzaken; overmacht; redenen van dwingend openbaar belang; en natuurlijke omstandigheden (artikel 14 lid 1). Daarnaast is er een uitzondering voor het ontwikkelen van (bepaalde) elementen van de mariene strategieën in situaties waarbij er geen significant risico is voor het mariene milieu of wanneer de kosten onevenredig zijn, onder de voorwaarde dat er geen verdere achteruitgang is (artikel 14 lid 4).

De Kaderrichtlijn mariene strategie voorziet in een aparte procedure die door de lidstaten gehanteerd dient te worden om de Commissie te informeren over een probleem dat gevolgen heeft voor de milieutoestand van zijn mariene wateren en dat niet door middel van op nationaal niveau getroffen maatregelen kan worden aangepakt of verband houdt met ander communautair beleid (zoals het gemeenschappelijke visserijbeleid) of met een internationale overeenkomst (artikel 15 lid 1). Daarbij dient de lidstaat passende aanbevelingen te doen wanneer actie door de communautaire instellingen is vereist. De Commissie wordt geacht daarop te reageren en een voorstel te doen aan het Europees Parlement en de Raad (artikel 15 lid 2).

De Kaderrichtlijn mariene strategie bevat verschillende bepalingen om de afstemming met andere Europese regelgeving te verzekeren. Daarbij gaat het onder andere om de Kaderrichtlijn water. Daarnaast bestaat er een nauw verband tussen de Kaderrichtlijn mariene strategie en de Vogel- en Habitatrichtlijn. De bescherming van mariene soorten en habitats die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen vormt een belangrijke bijdrage aan de uiteindelijk te bereiken of behouden goede milieutoestand (artikelen 3 lid 5 en 9 lid 1). Gebiedsgerichte maatregelen die lidstaten op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn moeten nemen zullen een integraal deel vormen van de ruimtelijke beschermingsmaatregelen die zij onder de Kaderrichtlijn mariene strategie moeten vaststellen (artikel 13 lid 4).

De afstemming tussen de Kaderrichtlijn mariene strategie en terreinen waar de EU exclusief bevoegd is, in het bijzonder de visserij, is niet in detail geregeld. De Kaderrichtlijn bevat een aantal relevante verplichtingen voor de Commissie, waaronder het doen van voorstellen op verzoek van de lidstaten op basis van de reeds genoemde procedure indien actie door de communautaire instellingen is vereist en een verplichting om een samenvattend verslag uit te brengen van "de bijdrage die door ander communautair beleid ter zake tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de [Kaderrichtlijn mariene strategie] wordt geleverd" (artikel 20 lid 3).

De Kaderrichtlijn mariene strategie is door Nederland geïmplementeerd in het Waterbesluit dat is gebaseerd op de Waterwet. Het Waterbesluit bepaalt dat de kernelementen van de mariene strategie voor de Noordzee worden opgenomen in het Nationaal Waterplan.

Kaderrichtlijn water

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	61	
Titel:	Kaderrichtlijn water	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 23/10/2000 Datum inwerkingtreding: 22/12/2000	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen was: 22/12/2003.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee: een zeemijl uit de kust	De richtlijn strekt zich uit tot de wateren gelegen binnen het grondgebied en het gedeelte van de territoriale zee van de lidstaten dat gelegen is binnen één zeemijl uit de kust.
Consequenties beheerspraktijk:	Verplichtingen tot opstellen maatregelenprogramma en beheersplannen voor stroomgebieden.	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterplan • <i>Eems-Dollardverdrag</i> • <i>Maasverdrag</i> • <i>Scheldeverdrag</i> • <i>Verdrag inzake de bescherming van de Rijn</i> • Kaderrichtlijn mariene strategie • Zwemwaterrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • <i>Besluit kwaliteitseisen monitoring water 2009-2015 (Bkmw 2009; AMvB Doelstellingen)</i> • <i>Ministeriële Regeling monitoring kaderrichtlijn water (MR Monitoring)</i> 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Kaderrichtlijn water heeft betrekking op de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater. De richtlijn heeft volgens artikel 1 tot doel:

- a) de kwaliteit van de aquatische ecosystemen te beschermen en te verbeteren;
- b) bevorderen van duurzaam gebruik van water, op basis van bescherming van de beschikbare waterbronnen op lange termijn;
- c) verschaffen van een verhoogde bescherming en verbetering van het aquatische milieu, onder andere door specifieke maatregelen voor de progressieve vermindering van lozingen, emissies en verliezen van prioritair stoffen en door het stopzetten of geleidelijk beëindigen van lozingen, emissies of verliezen van prioritair gevaarlijke stoffen;

- d) zorgen voor de progressieve vermindering van de verontreiniging van grondwater en verdere verontreiniging hiervan wordt voorkomen;
- e) bijdragen aan afzwakking van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte.

De Kaderrichtlijn water is van toepassing op alle oppervlaktewateren, waaronder binnenwateren, overgangswateren, kustwateren en, voorzover het de chemische toestand betreft, ook territoriale wateren. Onder binnenwateren verstaat de richtlijn: "al het stilstaande of stromende water op het landoppervlak en al het grondwater aan de landzijde van de basislijn vanwaar de breedte van de territoriale wateren wordt gemeten". Onder kustwateren verstaat de richtlijn: "de oppervlaktewateren, gelegen aan de landzijde van een lijn waarvan elk punt zich op een afstand bevindt van één zeemijl zeewaarts van het dichtstbijzijnde punt van de basislijn vanwaar de breedte van de territoriale wateren wordt gemeten, zo nodig uitgebreid tot de buitengrens van een overgangswater" (artikel 2(7)). Een overgangswater wordt gedefinieerd als "een oppervlaktewaterlichaam in de nabijheid van een riviermonding dat gedeeltelijk zout is door de nabijheid van kustwateren, maar dat in belangrijke mate door zoetwaterstromen beïnvloed wordt" (artikel 2(6)).

De verplichtingen uit de Kaderrichtlijn water beperken zich dus tot de wateren binnen het grondgebied en in principe het gedeelte van de territoriale zee van de lidstaten dat gelegen is binnen één zeemijl uit de kust. De maatregelen die op basis van de richtlijn door de lidstaten moeten worden genomen dienen echter tevens bij te dragen aan de bescherming van de territoriale en mariene wateren in het algemeen en het bereiken van de doelstellingen van de relevante internationale overeenkomsten.

De Kaderrichtlijn water bevat in artikel 4 specifieke milieudoelstellingen voor oppervlaktewateren, grondwater en beschermde gebieden. De algemene doelstelling is het bereiken van een "goede toestand" van alle wateren uiterlijk in het jaar 2015. Deze termijn kan onder voorwaarden worden verlengd met maximaal twee periodes van zes jaar.

De Kaderrichtlijn water gaat uit van een stroomgebiedbenadering en neemt ecologische waterkwaliteit als invalshoek. In Nederland gaat het daarbij met name om de grote rivieren (Rijn, Maas, Schelde en Eems). Elke lidstaat draagt er zorg voor dat voor elk stroomgebiedsdistrict of voor het op zijn grondgebied gelegen deel van een internationaal stroomgebiedsdistrict, een maatregelenprogramma wordt opgesteld waarin rekening is gehouden met de resultaten van de krachtens artikel 5 voorgeschreven analyses, teneinde de doelstellingen van artikel 4 te verwezenlijken (artikel 11). De lidstaten zorgen er voor dat voor elk volledig op hun grondgebied liggend stroomgebiedsdistrict een stroomgebiedsbeheersplan wordt opgesteld (artikel 13). De Ministerraad heeft 27 november 2009 de stroomgebiedbeheerplannen 2009-2015 van Eems, Maas, Rijn-delta (Nederlandse deel) en Schelde definitief vastgesteld.

De Kaderrichtlijn water is door Nederland geïmplementeerd in de Waterwet en bijbehorende regelgeving.

Zwemwaterrichtlijn

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	62	
Titel:	Zwemwaterrichtlijn	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van Richtlijn 76/160/EEG	Richtlijn 2006/7/EG strekt tot herziening van de eerdere richtlijn over zwemwaterkwaliteit: Richtlijn 76/160/EEG. Met de nieuwe richtlijn wordt de Richtlijn 76/160/EEG per 31 december 2014 ingetrokken. Richtlijn 2006/7/EG bouwt voort op het systeem van de eerdere richtlijn.
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 15/02/2006 Datum inwerkingtreding: 24/03/2006	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen was: 24/03/2008.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Kaderrichtlijn water 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden</i> 	
Trefwoorden:	Recreatie en toerisme	

Essentie:

De Zwemwaterrichtlijn 2006/7/EG stelt bepalingen vast voor: a) de controle en de indeling van de zwemwaterkwaliteit; b) het beheer van de zwemwaterkwaliteit; en c) het verstrekken van informatie over zwemwaterkwaliteit aan het publiek (artikel 1(1)). De richtlijn heeft tot doel het behoud, de bescherming en de verbetering van de milieukwaliteit en de bescherming van de gezondheid van de mens, aanvullend op de Kaderrichtlijn water (artikel 1(2)). Het toepassingsbereik van de richtlijn strekt zich uit tot "elk oppervlaktewater waar, naar verwachting van de bevoegde autoriteit, een groot aantal mensen zal zwemmen, en waar zwemmen niet permanent verboden is of waarvoor geen permanent negatief zwemadvies bestaat" (artikel 1(3)). Dit omvat ook kustwateren.

De richtlijn verplicht lidstaten elk jaar alle zwemwateren aan te wijzen en de duur van het badseizoen te bepalen (artikel 3). Deze aanwijzing brengt mee dat de desbetreffende wateren stelselmatig worden beoordeeld op hun kwaliteit op basis van de gespecificeerde parameters die zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn (artikel 4). Op basis van de resultaten van de zwemwaterkwaliteitsbeoordeling dienen de lidstaten het zwemwater in te delen overeenkomstig de criteria van bijlage II in: "slecht"; "aanvaardbaar"; "goed", of "uitstekend". De lidstaten dienen er voor te zorgen dat aan het einde van het badseizoen in 2015 alle zwemwateren ten minste "aanvaardbaar" zijn. De richtlijn specificeert de maatregelen die door de lidstaten moeten worden genomen, met name ten aanzien van wateren die als "slecht" zijn beoordeeld. Zwemwateren waarvan de kwaliteit slecht blijft of waarvan de noodzakelijke verbetermaatregelen te kostbaar zijn, mogen niet meer worden aangewezen als zwemwater. Zwemmen in deze wateren dient te worden verboden of ontraden (artikel 5). De lidstaten worden verder geacht zwemwaterprofielen op te stellen overeenkomstig bijlage III. Deze zwemwaterprofielen dienen uiterlijk op 24 maart 2011 voor het eerst te worden opgesteld (artikel 6). De richtlijn bevat daarnaast onder andere bepalingen omtrent beheersmaatregelen voor bijzondere omstandigheden (artikel 7), samenwerking inzake grensoverschrijdende wateren (artikel 10), publiek participatie (artikel 11) en voorlichting van het publiek (artikel 12).

Vogelrichtlijn

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	63	
Titel:	Vogelrichtlijn	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand	Vervangt Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 30/11/2009 Datum inwerkingtreding: 15/02/2010	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de oorspronkelijke richtlijn te voldoen was: 06/04/1981. Wijzigingen van (Bijlagen bij) de Vogelrichtlijn bevatten aparte uitvoeringstermijnen. Deze termijnen blijven onverminderd van toepassing.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	Ten aanzien van de Habitatrichtlijn heeft de Commissie van de EU gesteld dat de Richtlijn mede van toepassing is in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie van de EU heeft dit bevestigd. Deze opstelling maakt het aannemelijk dat Commissie en Hof een soortgelijk standpunt (zullen) innemen ten aanzien van de Vogelrichtlijn. Nederlandse regelgeving die beoogt de Vogelrichtlijn te implementeren is nog niet van toepassing voorbij de territoriale zee.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterplan • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Biodiversiteitsverdrag • Verdrag van Ramsar • Verdrag van Bonn • AEWA • Verdrag van Bern • Kaderrichtlijn mariene strategie • Habitatrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Vogelrichtlijn heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten en bevat bepalingen met betrekking tot de bescherming van vogelsoorten en hun leefgebieden.

De richtlijn is van toepassing op het grondgebied van de lidstaten, hetgeen in ieder geval de territoriale zee omvat. Ten aanzien van de Habitatrichtlijn hebben de Europese Commissie en het Hof van Justitie van de EU gesteld dat de richtlijn mede van toepassing is in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Deze opstelling maakt het aannemelijk dat Commissie en Hof een soortgelijk standpunt (zullen) innemen ten aanzien van de Vogelrichtlijn. Nederlandse regelgeving die beoogt de Vogelrichtlijn te implementeren is nog niet van toepassing voorbij de territoriale zee.

De richtlijn betreft de bescherming, het beheer en de regulering van bovengenoemde soorten en stelt regels voor de exploitatie daarvan. De materiële verplichtingen van de richtlijn komen in grote lijnen overeen met het Verdrag van Bern. De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten tot het nemen van alle nodige maatregelen om de populatie van deze soorten op een niveau te houden of te brengen dat met name beantwoordt aan de ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen, waarbij zij tevens rekening houden met economische en recreatieve eisen. De door de lidstaten te nemen maatregelen dienen onder andere betrekking te hebben op de instelling van beschermingszones en onderhoud en ruimtelijke ordening van leefgebieden van deze soorten overeenkomstig de ecologische eisen van dergelijke gebieden binnen en buiten de beschermingszones.

Naast deze voor alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten binnen de EU geldende verplichtingen, stelt de richtlijn nadere regels ten aanzien van de soorten opgenomen in Bijlage I. Voor deze soorten, en voor niet in deze Bijlage genoemde, maar geregeld voorkomende trekvogels worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen. De lidstaten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte gebieden als speciale beschermingszones aan, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven in de geografische zee - en landzone waar deze richtlijn van toepassing is. Met het oog op trekvogels dienen de lidstaten bijzondere aandacht aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis te besteden.

De Vogelrichtlijn draagt de EU-lidstaten op om met betrekking tot alle van nature voorkomende vogelsoorten een aantal verboden in te stellen, waaronder op het doden en vangen van vogels. De richtlijn bevat een vrij uitgebreid stelsel van uitzonderingen op deze verboden. Zo is onder meer bepaald dat op de in Bijlage II vermelde soorten, vanwege hun populatieniveau, hun geografische verspreiding en de omvang van hun voortplanting in de hele Unie of specifieke lidstaten mag worden gejaagd volgens de bepalingen van de nationale jachtwetgeving. De lidstaten zien erop toe dat de jacht op deze soorten de pogingen tot instandhouding die in hun verspreidingsgebied worden ondernomen, niet in gevaar brengt.

De Vogelrichtlijn is door Nederland geïmplementeerd door middel van de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming).

Habitatrichtlijn

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	64	
Titel:	Habitatrichtlijn	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 21/05/1992 Datum inwerkingtreding: 10/06/1992	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen was: 10/06/1994. Wijzigingen van (Bijlagen bij) de Habitatrichtlijn bevatten aparte uitvoeringstermijnen.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	De Europese Commissie heeft gesteld dat de richtlijn mede van toepassing is in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie van de EU heeft dit bevestigd. Nederlandse regelgeving die beoogt de Habitatrichtlijn te implementeren is nog niet van toepassing voorbij de territoriale zee.
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterplan • Natuur voor mensen, mensen voor natuur • Biodiversiteitsverdrag • Verdrag van Ramsar • Verdrag van Bonn • Verdrag van Bern • OSPAR-Verdrag • Kaderrichtlijn mariene strategie • Vogelrichtlijn 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet 1998 • Flora- en faunawet 	
Trefwoorden:	Natuur en ecologie	

Essentie:

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen tot het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten. De op grond van de richtlijn genomen maatregelen beogen de natuurlijke habitats en de wilde dier- en plantensoorten van communautair belang in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. Hiertoe bevat de richtlijn bepalingen met betrekking tot gebieds- en soortenbescherming.

De richtlijn is van toepassing op het grondgebied van de lidstaten, hetgeen in ieder geval de territoriale zee omvat. De Europese Commissie heeft gesteld dat de richtlijn mede van toepassing is in de EEZ

voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie van de EU heeft dit in een uitspraak van 20 oktober 2005 (zaak C-6/04) bevestigd. Nederlandse regelgeving die beoogt de Habitatrictlijn te implementeren is nog niet van toepassing voorbij de territoriale zee.

De Habitatrictlijn beoogt de vorming van een coherent Europees ecologisch netwerk van speciale beschermingszones, Natura 2000 genaamd. Dit netwerk bestaat uit gebieden met in Bijlage I bij de richtlijn genoemde typen natuurlijke habitats en habitats van in Bijlage II bij de richtlijn genoemde soorten. Natura 2000 dient om de betrokken typen natuurlijke habitats en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te behouden of in voorkomend geval te herstellen. Het Natura 2000-netwerk bestrijkt ook de door de lidstaten overeenkomstig de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszones. Voor de totstandkoming van Natura 2000 wijzen de lidstaten, met inachtneming van de doelstellingen van de richtlijn, gebieden als speciale beschermingszones aan. De criteria die de lidstaten bij de aanwijzing van deze gebieden dienen te hanteren zijn vastgelegd in artikel 4 en Bijlage III van de richtlijn. De lidstaten zijn verder verplicht tot het nemen van gespecificeerde beschermingsmaatregelen ten aanzien van soorten opgenomen in Bijlage IV bij de richtlijn, waaronder het verbieden van het doden, vangen en verstoren. Op de betreffende verboden mogen een aantal met name genoemde uitzonderingen worden gemaakt. Lidstaten kunnen de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat het aan de natuur onttrekken en de exploitatie van specimens van de in Bijlage V genoemde wilde dier- en plantensoorten verenigbaar zijn met het behoud van die soorten in een gunstige staat van instandhouding. Bij de introductie van uitheemse diersoorten zijn de lidstaten gebonden aan in de richtlijn neergelegde regels.

De Habitatrictlijn verplicht de lidstaten tot het treffen van de nodige instandhoudingmaatregelen voor de speciale beschermingszones. Deze omvatten zo nodig passende specifieke of van ruimtelijke ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen, die beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats van Bijlage I en de soorten van Bijlage II die in die gebieden voorkomen. Tevens zijn de lidstaten verplicht passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen significante versturende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen. Bij plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor dergelijke gebieden zijn de lidstaten gebonden aan stringente procedures. De gevolgen van dergelijke plannen en projecten worden aan een passende beoordeling onderworpen, en op basis daarvan slechts toegestaan wanneer de bevoegde autoriteiten de zekerheid hebben verkregen dat geen significante negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszones zullen optreden.

De Habitatrictlijn is door Nederland geïmplementeerd door middel van de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming).

M.e.r.-richtlijn

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	65	
Titel:	M.e.r.-richtlijn	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten	Naast de M.e.r.-richtlijn is tevens van belang Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's.
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 27/06/1985 Datum inwerkingtreding: 03/07/1985	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen was: 03/07/1988. Voor wijzigingen van (Bijlagen bij) de M.e.r.-richtlijn gelden aparte uitvoeringstermijnen.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&M	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, continentaal plat, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> Espoo-Verdrag <i>Strategische milieubeoordelingsrichtlijn</i> 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> Wet milieubeheer Besluit milieueffectrapportage. 	
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw, kabels/buisleidingen, oppervlaktedelfstoffen, installaties, recreatie en toerisme, baggerstort, windenergie luchtvaart, kustverdediging	

Essentie:

De M.e.r.-richtlijn ziet op het uitvoeren van een milieueffectbeoordeling op bepaalde publieke en private werken. De richtlijn verplicht de lidstaten om voorafgaand aan de toelating van bepaalde soorten activiteiten met mogelijkerwijs aanzienlijke milieugevolgen een milieueffectrapport te eisen. Uit een dergelijk rapport moeten de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit blijken zodat bij de beslissing omtrent toelating en eventuele voorwaarden daarbij rekening kan worden gehouden met deze gevolgen. De m.e.r.(beoordelings)plicht geldt voor bepaalde soorten activiteiten die in de Noordzee worden uitgevoerd (bijvoorbeeld winning van olie en gas, het leggen van grote pijpleidingen).

De M.e.r.-richtlijn is in 2001 aangevuld door de Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (strategische milieubeoordelingsrichtlijn).

De M.e.r.-richtlijn en de strategische milieubeoordelingsrichtlijn zijn door Nederland geïmplementeerd middels de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.

Basisverordening visserij

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	66	
Titel:	Basisverordening visserij	
Type:	EU-verordening	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Verordening (EG) 2371/2002 van de Raad van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 20/12/2002 Datum inwerkingtreding: 01/01/2003	
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Visserijzone	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Visserijwet • Kaderrichtlijn mariene strategie 	
Uitvoerende wetgeving:		
Trefwoorden:	Visserij, natuur en ecologie	

Essentie:

De Basisverordening visserij vormt de juridische basis voor het gemeenschappelijke visserijbeleid. Het gemeenschappelijke visserijbeleid heeft betrekking op de instandhouding, het beheer en exploitatie van levende aquatische hulpbronnen en de aquacultuur en op de verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten, voorzover deze activiteiten worden uitgeoefend op het grondgebied van de lidstaten of in de communautaire wateren of door communautaire vissersvaartuigen of door onderdanen van de lidstaten (artikel 1). Dit betekent dat de verordening mede van toepassing is op de gehele Noordzee, inclusief het Nederlandse deel. Een hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid is momenteel in voorbereiding. De inwerkingtreding van daaraan gerelateerde nieuwe regelgeving wordt voorzien per 1 januari 2013.

Het gemeenschappelijke visserijbeleid is erop gericht te komen tot een exploitatie van de levende aquatische hulpbronnen die voor duurzame omstandigheden op economisch, ecologisch en sociaal gebied zorgt. Hiertoe volgt de EU de voorzorgsaanpak bij het nemen van maatregelen die erop zijn gericht de levende aquatische hulpbronnen te beschermen en in stand te houden en te zorgen voor een duurzame exploitatie van die hulpbronnen en het effect van visserijactiviteiten op de mariene ecosystemen zo gering mogelijk te houden. De EU streeft naar een geleidelijke tenuitvoerlegging van een op het ecosysteem gebaseerde aanpak van het visserijbeheer. Tevens streeft de EU ernaar bij te dragen tot doelmatige visserijactiviteiten binnen een economisch levensvatbare en concurrerende visserij- en aquacultuursector, daarbij zorgend voor een redelijke levensstandaard voor degenen die van visserijactiviteiten afhankelijk zijn, en rekening houdend met de belangen van de consumenten (artikel 2).

Het gemeenschappelijke visserijbeleid voorziet volgens artikel 1 in coherente maatregelen met betrekking tot:

- a) de instandhouding, het beheer en de exploitatie van de levende aquatische hulpbronnen;
- b) de beperking van het milieueffect van de visserij;
- c) de voorwaarden voor toegang tot de wateren en hulpbronnen;
- d) het structuurbeleid en het beheer van de vlootcapaciteit;

- e) controle en handhaving;
- f) aquacultuur;
- g) de gemeenschappelijke ordening der markten; en
- h) de internationale betrekkingen.

Hoofdstuk II van de verordening stelt regels ten aanzien van de toegang tot de wateren en de hulpbronnen en de duurzame uitoefening van visserijactiviteiten. In dit hoofdstuk wordt onder andere aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen door de Raad van Ministers van de EU. Met name kunnen voor elk bestand of groepen van bestanden maatregelen worden genomen die erop zijn gericht de visserijsterfte en het milieueffect van visserijactiviteiten te beperken. Dergelijke maatregelen kunnen betrekking hebben op:

- a) het vaststellen van herstelplannen;
- b) het vaststellen van beheersplannen;
- c) het bepalen van streefniveaus voor de duurzame exploitatie van bestanden;
- d) het beperken van vangsten;
- e) het vaststellen van het aantal en type van de vissersvaartuigen die zijn gemachtigd om te vissen;
- f) het beperken van de visserij-inspanning;
- g) het vaststellen van technische maatregelen;
- h) het vaststellen van stimulansen om een selectievere visserij of een visserij met minder nadelige consequenties te bevorderen;
- i) het uitvoeren van proefprojecten met alternatieve soorten visserijbeheerstechnieken (artikel 4).

De verordening verschaft lidstaten zeer beperkte bevoegdheden om nog zelfstandig maatregelen te nemen. Het gaat daarbij om drie specifieke maatregelen:

- Noodmaatregelen in wateren onder de soevereiniteit of jurisdictie van de betreffende lidstaat (artikel 8);
- Maatregelen binnen de zone van 12 zeemijl van de betreffende lidstaat (artikel 9);
- Maatregelen in wateren onder de soevereiniteit of jurisdictie van de betreffende lidstaat die uitsluitend van toepassing zijn op vissersvaartuigen die de vlag van de betreffende lidstaat voeren (artikel 10).

Elk van deze drie soorten van maatregelen is gebonden aan strikte voorwaarden en beperkingen.

Hoofdstuk III van de verordening heeft betrekking op de aanpassing van de vangstcapaciteit. De lidstaten dienen maatregelen te nemen ter aanpassing van de vangstcapaciteit van hun vloten met het doel een stabiel en permanent evenwicht tussen die vangstcapaciteit en hun vangstmogelijkheden te bewerkstelligen (artikel 11).

Hoofdstuk IV van de verordening stelt regels ten aanzien van de toegang tot communautaire wateren. Behalve in de wateren van de 12 mijlszone hebben communautaire vissersvaartuigen in principe gelijke toegang tot de communautaire wateren en bestanden (artikel 17). Bijlage I geeft aan welke staten toegang hebben tot de kustwateren tot 12 zeemijl van andere lidstaten en welke bestanden vissoorten het hierbij betreft. Voor de Nederlandse kustwateren betreft dit België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

Hoofdstuk V van de verordening heeft betrekking op het beheer en de controle van visserijactiviteiten.

Richtlijn geologische opslag van kooldioxide

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	67	
Titel:	Richtlijn betreffende de geologische opslag van kooldioxide	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 23/04/2009 Datum inwerkingtreding: 25/06/2009	De uiterste datum voor de nationale omzetting van de richtlijn was: 25/06/2011.
Verantwoordelijke minister:	Minister van EL&I	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ, continentaal plat	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • M.e.r.-richtlijn • Kaderrichtlijn water • OSPAR Verdrag 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit milieueffectrapportage 	
Trefwoorden:	Offshore mijnbouw; kabels/pijpleidingen; installaties; milieu/verontreiniging	

Essentie

De richtlijn stelt een wettelijk kader vast voor de milieuveilige geologische opslag van kooldioxide (CO₂), teneinde bij te dragen tot de bestrijding van de klimaatverandering. Het doel van milieuveilige geologische opslag van CO₂ is de permanente insluiting van CO₂ op een zodanige manier dat negatieve effecten op en risico's voor het milieu en de volksgezondheid worden voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden weggenomen.

Het toepassingsgebied van deze richtlijn betreft het grondgebied van de lidstaten, hun EEZ en hun continentaal plat. Het is slechts toegestaan CO₂ op te slaan in de ondergrond van deze gebieden en niet daarbuiten of in de waterkolom.

Hoofdstuk 2 van de richtlijn gaat in op de selectie van opslaglocaties en exploratievergunningen. Hoofdstuk 3 bevat onder andere bepalingen over opslagvergunningen en aanvragen voor opslagvergunningen.

De lidstaten dienen de richtlijn om te zetten in hun nationale wetgeving. De nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen dienen uiterlijk 25 juni 2011 in werking te treden. In Nederland is de richtlijn met name verankerd in de Mijnbouwwet en het Besluit milieueffectrapportage.